

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

148
Anul 16
iunie 2022

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

CUPRINS

George Lesnea/ Poezii...3
Gheorghe Valerica Cimpoca/ În căutarea adevărului (66)...4
Anton Găgiu/ Filozofia mea (XII)...6
Florian Copcea/ Omul digital în așteptarea omului po(i)etic...7
Elena Buică/ Emoția-pulsul vieții... 9
Ion Teodor Palade/ La circ...10
Fantasticul, magicul și fabulosul în cultura română...11
Mihai Merticaru/ Poezii...13
Mihai Batog Bujenița/ Ipoteze dincolo de aparențe...14
Ionuț Țene/ Despre roza catolică din stema lui Ștefan cel Mare...16
Anișoara Laura Mustețiu/ Pădurea Hoia Baci - Ficțiune ...18
Ithaca-Colaj liric...20
Ion Iancu Vale/ Din mitologia mea... 21
Ionel Bota/ Irina Lucia Mihalca-Poezia...22
Cristian Petru Bălan/ Cel mai mare foto reporter român....23
Maria Niculescu/ Sonete vechi...26
Cojocaru Gruia/ Glasul pâinii....27
Livia Ciupercă/ Gânduri de taină...28
Ștefan Constantin Șelaru/ Ciungul...31
Constanța Popescu/ Poeme ...32
Delia Stăniloiu/ Povestiri insolite...33
Vicu Merlan/ România între omenie și oportunism...35
Veronica Balaj/ Un festin al sonetelor...36
Lucia Badita Secaseanu/ Durere și dor...38
Florea Turiac/ Poezii...39

INFO CLIMATE

Coperta 1
Eminesciană

Școala de șoferi „ROȘU”,
cu sediul în Târgoviște
„Calea Domnească” Nr.334,
(lângă Piese auto „Claunic”)
își continuă activitatea,
într-o nouă formulă de lucru,
și anul acesta.
Telefoane utile:
Conducerea: 0727370009;
0765913705
Secretariat: 0727042360

Vă așteptăm

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev,
Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara,
Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada,
Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar,
Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica
Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerica Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turiac, George
Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian
Drăgan, Carmen Georgeta Popescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea,
Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud,
Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George
Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela
Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

POEME

de George LESNEA

Acord

*Târziu ni-s toate, prea târziu,
Târziu începem și sfârșim,
Târziu visăm, târziu iubim,
Târziu de noi ne amintim,
Târziu ni-s toate, prea târziu.*

*Nu știm nimic, nimic nu știm.
Zadarnic scotocim în cărți,
Destinul ni-i prin alte părți,
Nu-i spus de grai, nu-i spus pe hărți,
Nu știm nimic, nimic nu știm.*

*Deșert ni-i sufletul, deșert,
Pământu-i sterp și cerul gol,
Dau corbii peste noi ocol,
Trimite lutul sol cu sol,
Deșert ni-i sufletul, deșert.*

Unei femei

*Ce melodii, ce lină strună
În vocea ta prelung răsună?
Ce moștenire-ngemănată
Și-a logodit în ea, ușoară,
Cu-n cântec minunat de fată
Și-un hang măiestru de vioară?
Ce amintiri, din care rai,
Vibrează-n pățimașu-ți grai?
O, câte așteptări muriră,
În piepturi arse de vâpăi
Și câte stele străluciră
Ca să răsară ochii tăi!
Cât vis și cât privit alene,
În năzuinți și-n viitor,
Ca să-nflorească-aceste gene,
Pe marginile tainei lor!
Iar vieții, care te-a merit,*

*Făptură vrând să ți-o-ntemeie,
O, cât amor i-a trebuit
Și câte sărutări cerești,
Ca din femeie în femeie
S-ajungi frumoasă precum ești!*

În schitul vechi

*În schitul vechi e noaptea-n toi,
Închis e ruginitul ivăr.
Îl străjuiesc arhangheli doi,
Cu scut, cu sulii și cu chivăr.*

*A-ncremenit seninul zbor
De repezi clipe viitoare.
Lipiți de zidurile lor,
Dorm sfinții vesteji, în picioare.*

*Nu se aude niciun pas,
Nicio foșnire nu cutează.
Trudită, pe iconostas
Doar Maica Domnului veghează.*

*Pe brațe cu cerescul Domn,
Toropitorul ceas o-nvinge.
Fiindcă-i târziu și-i este somn,
Ea suflă-n candelă și-o stinge.*

Maria Magdalena

*Și-a stat
Isus, curmându-și cuvântarea,
Căci îi căzuse, caldă, la picioare
Maria
Magdalena, plângătoare
A stat
Isus, privindu-se cu zarea.*

*Colinele jucau, tremurătoare,
În ochii lui și prelungind visarea,
O lacrimă și-a strălucit cărarea,
Se vede unde prea era mult soare.*

*„Tu, mila mea!” - încet femeia plâns-a.
Isus, ca o lumina liniștită,
Și-a coborât privirea către dânsa.*

*Și mâna lui, stăpână peste soartă,
I-a netezit cosița despletită:
„Mult ai iubit, deci multe ți se iartă”.*

Nu pot s-ajung

*Nu pot s-ajung la tine, Doamne !
Dar știu c-auzi cum gem, cum plâng,
Cum fură primăveri și toamne,
Eu sub lumina ta mă stâng.*

*Zadarnic mă străpunge fierul,
Zadarnic prind a mă certa,
Că nu mi-i dat ca să văd cerul
Prin gaura din palma ta.*

*Stând lângă viforul răscrucii,
Nu știu cu sufletul meu ce-i:
Sunt hoțul cel din dreapta crucii
Sau hoțul cel din stânga ei...*

Apune tinerețea

*Apune tinerețea, începe iarna-n păr,
Tot mai departe-i cerul făgădui de
viață,
Trec zile de cenușă, trec ore reci de
ceață
Și gândul bea otravă crezând că-i
adevăr:*

*Ca un lințoliu vine o nouă dimineață,
Nu pune visul îngeri în florile de măr,
Râd apele luându-mi nădejdea în
răspăr
Gălbue, coaja vremii îmi degeră pe
față...*

*Cu lumânarea stinsă a beznelor în
mână
Curând eu mă voi duce spre schitul de
țărănă,
Dar tu, tu sfinte suflet, unde-ai să
mergi? Mă tem...*

*Știind că trist și singur și dincolo tot
suferi
În loc să lunec pașnic în buruieni sau
nufieri,
De grija ta în groapă va trebui să gem.*

În căutarea adevărului (66). Calea cea Dreaptă

„Dați Cezarului ce este al Cezarului și Lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu.” - Iisus Hristos

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

Suntem în Marțea Sfântă și Mare, a treia zi a Săptămânii Patimilor. Până în acest moment Iisus Hristos predicase oamenilor simpli din Galileea, vorbind cu: neștiutori de carte, negustori sau pescari. Însă, odată ajuns în Ierusalim, Mântuitorul se vede pus în fața mai marilor preoți, cărturari și farisei, cei care dețineau pe atunci întreaga putere religioasă. Astfel, principala misiune a Învățătorului este aceea de a reuși să îi convină pe aceștia să accepte predicile sale și să se convertească la adevărata credință. Acesta a fost și principalul motiv pentru care Dumnezeu L-a trimis pe pământ, iar miza acestui pact este uriașă, pentru că de răspunsul acestuia depindea chiar viața Sa. Din discuțiile pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos le-a avut cu fariseii și cărturarii putem înțelege o sumedenie de lucruri. Problema crucială este următoarea: **trebuie sau nu plătit tributul către Roma?** Această problemă era, de fapt, o controversă, o întrebare sensibilă, iar oricare variantă de răspuns greșită sau neclară ar fi început un război pe loc. În schimb, Iisus a reușit să întoarcă lucrurile în favoarea Sa. A cerut pe loc un dinar pe care era imprimat chipul cezarului și le răspunde scurt, arătându-le efigia respectivă: **ale cui sunt chipul și înscrisul acesta?** Ale cezarului, răspund ispititorii. Atunci, zice Iisus **„dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu”**. Prin intermediul acestei fraze, Iisus separă cele două tabere, a cezarului și a puterii politice. Mântuitorul reușește să retragă instituțiilor politice dorința de a se amesteca în chestiunile religioase ale poporului evreu. Iisus nu recomandă în răspunsul său către farisei să învățăm să trăim cu loialități divizate, ci mai degrabă spune că toate monedele idolatre ar trebui să fie trimise înapoi la Cezar, de unde aparțin. Așa cum Iisus nu cunoaște nicio distincție între politică și religie, nu cunoaște nicio distincție între politică, economie și închinarea lui Dumnezeu. Cei care l-au întrebat dacă ar trebui să plătească impozite împăratului se dezvăluie că sunt slujitorii credincioși ai împăratului prin banii pe care îi dețin. **„Nimeni nu poate sluji la doi stăpâni; căci un sclav fie îl va urî pe unul și îl va iubi pe celălalt, fie îi va fi devotat unuia și îl va disprețui pe celălalt. Nu puteți sluji lui Dumnezeu și bogăției”** (Matei 6:24), și nici nu puteți sluji lui Dumnezeu și împăratului (Matei , 190–91). Ce a urmat se cunoaște foarte bine din evangheliile celor patru apostoli ai lui Iisus Hristos. Prin șiretlicuri și manipulare, prin minciuni și

întimidare a oamenilor care au fost martori la minunile lui Iisus Hristos, fariseii și-au dat mâna cu invadatorii și l-au condamnat la moarte pe Iisus Hristos. Istoria consemnează și faptul că populația a fost pusă să aleagă între Iisus Hristos și Baraba, conducătorul răsculaților evrei. Prin manipulare și necredință poporul evreu a ales eliberarea lui Baraba și condamnarea la moarte lui Iisus Hristos. Este cea mai mare manipulare din istoria omenirii, prin care cel ce a venit să ne mântuiască și să ne dăruiască viața veșnică a fost batjocorit și răstignit pe cruce. Mulți creștini citească zicala lui Iisus Hristos ca și cum ar fi romani care nu au o limbă comună cu EL. Ei cred că nu reușesc să-și amintească din Scripturile Ebraice, că tot ce avem îi aparține lui Dumnezeu. Dar, pe măsură ce căutăm să fim cetățeni credincioși în timpul și locul nostru, trebuie să recunoaștem că suntem mai mult ca fariseii și erodienii din această întâmplare. Chiar dacă au trecut peste 2000 ani, omenirea nu a învățat nimic din învățăturile lui Iisus Hristos și este în prag de dispariție. Omul nu poate renunța la bogăție, care stă la baza tuturor relelor și care generează: lenevie, comoditate, plăcere, dar mai ales putere asupra celorlalți. Acum ofertele cezarului (stăpânului) s-au înmulțit și s-au diversificat. Pe lângă bani, cezarul a venit cu noi oferte: palate, mașini de lux, avioane, iahturi, case de lux, vacanțe de lux și multă tehnologie amăgitoare. Toate acestea dă omului modern o stare de euforie, plasându-l într-o realitate virtuală. Cele mai periculoase oferte ale stăpânului sunt armele de distrugere în masă a semenilor, arme care le conferă superioritate și putere asupra acestora. Popoare întregi sunt dominate și supuse unor popoare mai puternice. În timp lumea s-a stratificat și tinde tot mai sigur spre un singur stăpân, un stăpân universal, dominant. Acesta are nevoie de cât mai multe slugi (popoare) pe care să le țină sub ascultare și să le confişte toate bogățiile naturale pe care le dețin, bunuri limitate pe o planetă suprapopulată. Ca recompensă, stăpânul va ocupa teritoriile cu trupe și arme sofisticate, chipurile ca să apere teritoriile stăpânite, astfel ca nici o altă putere să îi ia locul. În acest scop stăpânii au dezvoltat arme din ce în ce mai sofisticate și mai distrugătoare, de la armele nucleare clasice la armele biologice și chimice, arme controlate și manipulate inteligent. Armele de pe tot globul pot să distrugă întreaga viață de pe planetă în câteva minute. Care este legătura între tema principală și situația actuală de pe planeta Pământ? La fel ca în timpul lui Iisus, există distribuții pe planetă mai mulți **„Cezari”** care vor să-și re poziționeze puterile peste popoarele acestei planete, pentru accesul la resursele naturale ale planetei. Dacă nu se reușește prin surse economice, se recurge la forța armelor, cea militară. Ce a condus spre această situație? Revin la tema principală cu versetul **„Dați Cezarului ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al Lui**

Dumnezeu". Este moral și creștinește să ne comportăm ca și Iisus, acum 2000 ani? Urmează o nouă sacrificare? Cine vor fi cei sacrificați? Care sunt noile personaje din pilda de mai sus? În acest verset, pe timpul lui Iisus aveam confruntarea dintre puterea lui Iisus și cea a Cezarului. Versetul este și acum actual și poate fi înțeles în mai multe feluri. Vom căuta să-l înțelegem așa cum vrea Iisus. Între timp, datorită învățăturilor lui Iisus, multe dintre popoare au devenit creștine, altele nu. Să fie la timpurile actuale o neînțelegere între popoare? Oare ce le separă și care sunt cauzele?. Mai întâi de toate: **„Dați Cezarului ce-i al Cezarului”**, adică există un raport de lealitate/loialitate între un creștin și stat. Nu înseamnă că, creștinul nu recunoaște statul pentru că el aparține Împărăției lui Dumnezeu, iar creștinul se folosește de stat numai atâta cât îl ajută, iar când nu-i folosește, îl aruncă. Nu! **Creștinul trebuie să fie loial față de stat** (cf. Rm. 13). Iisus ne spune că mai există un principiu, conform căruia trebuie: „Să-i dăm lui Dumnezeu ce-i a lui Dumnezeu”...Ce-i a lui Dumnezeu? Ce trebuie să-i dăm lui Dumnezeu? De ce fel de fructe îi era foame lui Iisus, ce fructe căuta în smochin? Lui Dumnezeu trebuie să-i dăm iubirea față de Dumnezeu și față de aproapele; această iubire care este Absolutul, pentru care omul trăiește. Dacă noi știm să-i dăm lui Dumnezeu ceea ce-i a lui Dumnezeu, adică să-L iubim pe Dumnezeu și pe aproapele, atunci cu adevărat îi dăm Cezarului ceea ce-i al cezarului. Altfel spus, există un stat, un regulament, o ordine în viața civilă, un raport între persoane care într-adevăr ajută omul. În schimb, dacă nu se dă lui Dumnezeu ceea ce este a lui Dumnezeu, statul devine Dumnezeu, devine absolutul în acest caz omul fiind sacrificat statului, puterii, stăpânirii celui mai tare. Dacă noi știm că trebuie să-i dăm lui Dumnezeu ceea ce este a Lui, adică binele comun, iubirea fraților, solidaritatea, atunci se naște un stat care ține cont de cei din urmă, de săraci, de împărțirea frățească, de solidaritate. Dacă noi nu-i dăm lui Dumnezeu ceea ce este a Lui, atunci se poate naște orice fel de stat, putând să se nască chiar și fiara apocaliptică, acel stat care devine normă prigonoare, forță supremă care stăpânește cu violență peste toate și peste toți... Sunt lucruri care s-au întâmplat și care se întâmplă mereu, iar în zilele noastre pot îmbrăca forme diferite... Forma cea mai avansată se referă la acapararea bogățiilor planetei de către o mână de oameni și exploatarea peste limită a resurselor planetare. Soluția este una singură și anume; renunțarea la multe din bunurile materiale care nu ne sunt de strictă necesitate; renunțarea la exploatarea planetei peste limita de regenerare, renunțarea la producerea de arme de orice fel. Toate acestea fac cel mai mare rău planetei și implicit omului. Dar, nu cred că se vor găsi pe această planetă mai mult de câteva procente din populație (sub 10%) care vor să renunțe la bunurile moderne în favoarea Libertății, cu toate că Libertatea este de la Dumnezeu. Oamenii au ales calea cea mai defavorabilă vieții și suportă acum consecințele alegerii. **„Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”** a spus Iisus Hristos. Cine este pregătit să renunțe la bogăție, la comoditate? Se consumă mai mult decât poate produce planeta. Anual sărăcim planeta prin exploatarea necontrolată și aberantă a resurselor necesare traiului. Planeta Pământ devine mai găunoasă și mai insalubră, cu multe gunoarie atât în ape, în sol, în aer și mai nou în jurul planetei. Din exterior planeta Pământ arată ca un mușuroi de furnici, nicidecum o planetă curată, albastră.

Problema principală a planetei este consumul exagerat care duce la o recesiune mondială, urmată de crize multiple. Așadar, textul **„Dați Cezarului ce-i al Cezarului și Lui Dumnezeu ce-i al Lui Dumnezeu”** este mai complicat decât se înțelege la prima citire. Nu vom da soluții, dar vom oferi principii ale discernământului, pentru că de multe ori creștinul este ispitit să disprețuiască politica. Mulți spun că **„politica este mizerabilă”**. Dar a spune că politica este mizerabilă, și având în vedere că omul trebuie să facă politică, pentru că este un **„animal politic”**, ar decurge că trebuie să facă o politică ticăloasă, murdară. Dar nu este așa, pentru că omul poate face o politică curată, pe cât este posibil omeneste. Lăsați vorba despre **„caritate politică”**. Caritatea nu constă numai în a face milostenie, ci în a face legi juste, în vederea unei conviețuiri bazate pe solidaritate, pe valori umane profunde. Aceasta este o caritate mai profundă, mai reală. Așadar, creștinul trebuie să se implice foarte mult în politică, deoarece astfel practică o caritate mai mare față de obișnuita milostenie. Adică, privește instituțiile, structurarea raporturilor: iar omul însumează raporturile sale. Până la urmă, vrând-nevrând, fiecare om trăiește așa cum este sistemul. Este important ca, creștinul să se implice în politică. Dar ce fel de politică este chemat să facă? Creștinul nu trebuie să-i facă concurență Cezarului. Din ce cauză politica este murdară, de obicei? Pentru că fiecare politician cugetă astfel: dacă o facem noi, o facem în avantajul nostru; dacă o fac alții, o fac în avantajul lor. Noi însă facem politică nu în folosul nostru, căci am fi ca toți ceilalți... Ci suntem chemați să facem politică în avantajul tuturor, pentru binele comun, pentru a trăi cinstit, pentru a crea legi juste, mai solidare, mai oneste, acesta este sensul. **Iisus a trăit într-o anume perioadă a istoriei, în interiorul unei țări, în condițiile socio-politice din timpul Său... Iar această polemică are ca scop să-L pună în dificultate, ca și cum El ar trebui să dea un răspuns în baza căruia ori se alege Dumnezeu ori se alege lumea... Însă nu este vorba despre două puteri concurente, ci de două suveranități complet diferite, dar care sunt în relație. Ce rezultă din modul în care se articulează aceste suveranități? Reușita sau nereușita vieții; sau autenticitatea sau neautenticitatea persoanei ca fiu, ca chip al lui Dumnezeu.** Spunând: „Dați Cezarului ceea ce este al Cezarului și lui Dumnezeu ceea ce este al lui Dumnezeu” se poate înțelege că politica este „una”, iar religia este „cu totul altceva”. Altfel spus, politica este un fel de lucrare, iar Biserica este cu totul altceva, fapt pentru care Biserica și statul nu au nicio legătură. Această interpretare urmărește să arate inocența statului și, respectiv, a Bisericii, subliniind statutul inofensiv al fiecăreia dintre cele două entități. Există și o altă interpretare: **„Trebuie să-i dăm lui Dumnezeu ceea ce este al lui Dumnezeu”**. În acest caz, Biserica îi impune statului ceea ce-i a lui Dumnezeu, pentru că Dumnezeu este mai tare. Și aceasta este o formă greșită, pentru că nu trebuie impus nimănui nimic. Trebuie să dăm Cezarului ceea ce este al Cezarului, căci statul are o laicitate a sa, are o valoare a sa, căci prin natura sa statul trebuie să se gândească la binele comun. Dar dacă statul nu se îngrijește de binele comun, trebuie să ne îngrijim noi, pentru că vrem să-i dăm lui Dumnezeu ceea ce este a Lui, dar nu pentru că vrem să facem un alt stat, pentru a stăpâni peste statul existent.

Va urma

FILOZOFIA MEA (XII)

Anton GAGIU

Deși nu este introdusă în codul ocupațiilor, nu numai la noi, ci de peste tot, a fi criminal este totuși o ocupație. Cine nu crede să studieze istoria crimei (nu s-a scris încă una de la cap la coadă, dar s-a vorbit mult despre criminali și faptele lor). Îți trebuie multă răbdare, tenacitate, putere de a-ți opri greața ca să parcurgi sau să încerci să pătrunzi în mintea unui criminal pentru că aici se petrece totul. Adică aici se

răstoarnă ordinea firească a lucrurilor omeneste, se schimonosește comportamentul uman, omul coboară pe calea evolutivă, pe scara pe care Dumnezeu l-a pus primul când a deschis Geneza, coborârea este deosebit de abruptă, sub comportamentul animal care înseamnă numai instinct și încă unul primitiv. Mai explicit: animalul puternic îl omoară pe cel mai slab și mai puțin șiret (citește „pe cel lipsit de apărare”), dacă nu-l omoară îl schilodește și nu pentru a-i fura ceva, ci pur și simplu din plăcere, din firescul comportamentului său. Aș putea spune că aceasta este selecția naturală de care vorbește Charles Darwin, dar nu este așa, pentru că ceea ce am spus mai sus nu era o descriere în sens biologic (pentru că așa e normal), ci în sens psihologic ceea ce nu mai este normal. Nu poate fi nimic mai abominabil, mai înjositor din punct de vedere uman, adică dezumanizant să ucizi un om lipsit de apărare și care pur și simplu are doar vina că a apărut în calea ta, la un moment dat într-un anume loc, tu fiind doar criminal, adică un om lipsit de scrupule, de milă, de sentiment uman, posedat doar de instinct și de dorința de vedea manifestându-se frica, teama morbidă și neputința celui din fața ta de a se apăra. Există criminali care urmăresc un beneficiu și alții care nu caută un beneficiu, ci numai plăcere. Ambii sunt la fel de periculoși. Criminalul nu are argumente, el are numai forță și mijloace de manifestare a ei. De altfel nici nu-l interesează argumentele pentru că acestea țin de știință, de educație, forța ține doar de instinct și primitivism. Desigur vă întrebați cum putem eradica existența acestor specimene? Nu există mijloace pentru așa ceva, pentru că aceste specimene sunt ca buruienile, cu cât le distrugi undeva apar în altă parte și parcă acolo au și mai multă tărie. De ce așa? Pentru că Dumnezeu a lăsat pe Pământ ca lupta dintre bine și rău să se manifeste permanent, altfel cum am putea să le mai deosebim și să tindem cât mai mulți spre ceea ce numim BINELE SUVERAN, așa cum îl numea Platon. Iar cei care nu tind spre așa ceva rămân prizonierii RĂULUI, adică într-un fel de infern la care trebuie să „lași la intrare orice speranță” cum spunea Dante Alighieri în a sa „Divina comedie”. Lupta aceasta dintre bine și rău sau dintre lumină și întuneric este

nu numai un concept filozofic ce străbate omenirea, ci și speranța fiecăruia dintre noi că odată ce te alături binelui, răul devine din ce în ce mai mic și evident mai palid. Dacă nu am avea această speranță nu am mai putea să întrezărim viitorul acestei planete. Oricând poate apare undeva în lume un... promotor al răului care poate răsturna starea de normalitate a planetei. Această apariție poate fi generată de dorințele unora/unuia de a rescrie istoria (deși toți cei care au încercat să facă acest lucru au fost eliminați chiar de istoria pe care nu au putut să o rescrie după pofta lor), de faptul că vor să aibă alt loc în istorie decât cel pe care-l merită de drept, adică forțază locul lor din timpul prezent. Se spune că fiecare popor își are conducătorii pe care-i merită. Nimic mai adevărat! Pentru fiecare conducător există însă o creștere și o... descreștere, cu alte cuvinte are o urcare și o cădere, citește prăbușire, nu o coborâre. De ce așa? Urcarea e lentă și coborârea la fel, dar căderea este ca o prăbușire, adică bruscă, imediată și iremediabilă. Nu există în istorie o altfel de cădere decât așa. Îi vine greu celui care este într-o situație de acest gen, să înțeleagă o astfel de situație, mai ales atunci când era obișnuit să fie numai în vârf și să fie ascultat. Istoria are învățăminte pentru cei care se socotesc mai presus decât istoria însăși, adică rămân încremeniți în momentul în care „au aur și putere” parafrazând un vers celebru al poetului nostru nepereche. Și ca să dovedim acest lucru vom da câteva exemple luate chiar din istoria umanității în ordine cronologică: Alexandru cel Mare în secolul al V-lea î.n. de Hristos a pornit din nordul Greciei și a ajuns până în mijlocul Asiei, dar imperiul său nu a durat, imediat după moartea sa care a survenit foarte devreme s-a dezmembrat; Atila sau Biciul lui Dumnezeu cum i se spunea, a unit triburile hunilor în secolul al V-lea e.n. și din centrul Asiei a ajuns să bată la porțile Romei, după ce a fost otrăvit și a dispărut și imperiul clădit de el a devenit istorie; un alt asiatic Gingis Han în secolul al XI-lea a cucerit atâtea teritorii din Asia și Europa încât nu le mai știa nici măsura și nici numele, după el nu a mai rămas nimic; Mahomed al II-lea în secolul al XV-lea a vrut să clădească un imperiu de la Marea Mediterană și până la Oceanul Atlantic, dar a fost oprit la porțile Vienei în 1453 și a trebuit să se mulțumească doar cu denumirea de „Cuceritorul Constantinopolului” și nu a mai plecat de aici; apoi în secolul al XVIII-lea la sfârșit și al XIX-lea la început Napoleon a vrut să fie împărat al Europei, dar a sfârșit ca deținut părăsit de toți pe Insula Sf. Elena în 1821; am ajuns la Hitler care în secolul XX a pârjolit Europa în șase ani de război, și el voia să clădească o Europă a rasei ariene fără unii, fără alții și...a sfârșit singur într-un buncăr, iar imperiul lui nu s-a clădit niciodată. Se spune că istoria ne dă lecții pentru viitor, dar nu toți învață din acestea, unii nu sunt în stare să culeagă o mică învățătură măcar nici dacă ar trăi nouă vieți. Dar aici nu e vorba numai de ei, ci de generații întregi care își vor sacrifica viețile ca să refacă ceea ce a stricat un nebun ce se visa... imperator și care avea nevoie de... spațiu vital.

Omul-digital în așteptarea omului po(i)etic

Florian COPCEA

Literatura, în genere, are o legătură intrinsecă, ființială, cu sacralul, acesta constituind elementul existențial al ideii de dăinuire demiurgică, ascunsă în adâncurile abisale ale eului omului po(i)etic. Într-o lume a sensurilor profund-metafizice, le-am putea numi și heideggeriene, omul po(i)etic (neajuns la stadiul de limbaj, hipostazierea sugerată producându-se intens spre sfârșitul secolului XX), a rămas un viețuitor perpetuu care, mimetic și lucid, întrușipează / întemeiază (și azi) realitatea ficțional-transcendentală. Spiritul său, dincolo de efectul conceptului autorevelării, se manifestă la nivelul și în conformitate cu un idealism logic, omologat și ontologic. Se înțelege că această ipostază ancestral se datorează cu precădere gândirii cu care este înzestrată ființa po(i)etică. În consecință, vom susține aserțiunea filozofilor lumii că mathesis universalis reprezintă în continuare (re)sursa de îndumnezăire a Ființei care „vede” realul ca pe un embrion fecund al creației de sorginte spirituală.

Inițial, „scoaterea din ascundere” (Heidegger) a Ființei poartă stigmatul unei conștiințe operațional-logice care sporește și consolidează capacitatea omului de a-și face ordine în haosul ce guvernează peste lumea sa lăuntrică și din afară. Evident, abisul despre care facem aluzie nu este numai un mit al ființei gânditoare, ci și o formă definitorie, fundamentală de a-i justifica trăirea, de a-i ține în frâu avatarurile-liant ale vieții, fie această cotidiană, fie doar imaginată într-un limbaj al semnelor convenționale. Actul construcției sau deconstrucției acestuia, indicând implicit prezența himerelor ieșite conștient și programatic din Cutia Pandorei sau din pivnițele Turnului Babel, a reprezentat de-a lungul istoriei omenirii „testul” legitim al omului po(i)etic de a se situa deasupra lucrurilor și în dreapta lui Dumnezeu.

Nu avem intenția de a sugera că omul po(i)etic este Dumnezeu, nici că Dumnezeu este omul providențial, dar nutrim convingerea că adevărul trebuie așezat atât pe temeuri raționale, dialectice chiar, cât și pe logos, termen care, volens-nolens, stă la baza multitudinii de limbaje esențiale pentru destinul intelectual al ființei umane.

Teoretic și practic omul po(i)etic este născător de limbaj. Fără acesta el nu poate interpreta lumea reală, cu atât mai puțin pe cea fictivă (cea din urmă fiind, să recunoaștem, produsul propriei sale imaginații), fără a nu apela la limba în care s-a născut, fără a nu cunoaște semnificația concretă a cuvintelor din câmpul semantic-logic al Ideii și, în ultimă instanță, al Științei. Speculațiile care ar urma să se facă în context sunt sortite eșecului. De aceea, este clar, pentru omul po(i)etic acțiunea de a imita nu corespunde numaidecât lipsei puterii sale funciare de a imagina o realitate sau, mă rog, o ficțiune. El, omul po(i)etic, și-a făurit mijloace / vehicule adecvate de întrebuintare / materializare a gândurilor / visurilor / iluziilor în așa fel încât să învingă atracția gravitațională a mimesis-ului indiferent ce formă ar lua acesta sau în ce spațiu și cu ce preț s-ar înfăptui. Această simptom soldat cu urmări (benefice?) pentru fatalitatea „exteriorizărilor fonetice ale animalelor” (M. Ghica), a instictelor lor primare, echivalează aproximativ cu demonia lui homo sapiens.

Afirmăm această realitate axiomatică fără să luăm în calcul vreo eventuală reacție care ar infirmao. Logica rezidă în teoria, valabil acceptată, că omul po(i)etic încă de la coborârea sa din copac (să girăm ipoteza lui Darwin), s-a metamorfozat într-un mutant. În pofida misterioasei transformări și-a păstrat, grație ADN-ului, nealterată memoria și a continuat să aibă o existență po(i)etică. Harul în cauză, divin și deopotrivă genetic, s-a concretizat în ontologizarea inteligentă a lumii, în zămislirea unei identități mitice. Neantul lumii exterioare, angoasele vieții, trăirile (tulburi, neliniștite, contrapunctice sau despovărate de cosmoid etc.), au deschis, inițiat, drumul spre frumos, spre enigmă. Reflexivitatea concentrată în înțelesurile și misterele acestora amplifică imaginea și rostul omului po(i)etic care își reflectă, precum într-o oglindă, limbajul categoric, absolut, al poeziei. Limbajul – aserționa E. Coșeriu – este într-adevăr poezie, însă numai limbajul considerat ca absolut; nu limbajul, ci limbajul absolut, dezlegat de celălalte subiecte, este identic cu poezia. La rândul său Lucian Blaga accentua: „limbajul poetic devine revelatoriu, prin însăși materia, configurația și structura sa”.

Într-un anumit fel, astfel am putea explica rațiunea destinală a omului po(i)etic care, prin creație și-a dovedit vizionarismul, și-a motivat eul creator, și-a justificat travaliul trecerii dintr-o lume real-profană în alta fictivă, „încolumnarea” necuvântului în cuvânt. Dar nisipul din clepsidra timpului se scurge la infinit, iar omul po(i)etic este tot mai singur (aparența solidarității devine nonutopică) în universul creat de Dumnezeu sau de mâna sa proprie, motiv pentru care nu rareori se lasă ademenit de leviatanul lui Iona către insula-miraj a lui Euthanasius. Fără a-și raporta eul la ceilalți omul po(i)etic se lasă captiv în poezia Ființei pe care, totuși, o neagă prin acceptare, chiar dacă demiurgicul spre care tindea nu-și mai are locul sub

semnul umanului. Întreaga sa existență începe să fie sumbru trăită la modul paroxistic. Reflecțiile ludice, obsesive, prevestesc refugiul în lumea virtuală întru devenire transmodernă. Cu alte cuvinte, gândind în limbaj, omul po(i)etic este obosit (nu și mântuit) de asceze. Spiritul său nu se mai așază în vârtoarea, în tumultul creației, își pierde trecutul și devine purtătorul iluzoriu al unui viitor certamente nesigur, codificat. Este amputat de „fioruri galvanice” mecanice, mai ales din cauza limbajului redus „la niște stații de cuvinte” (R. Barthes). Creația individuală a „semnăturii” sale intelectuale este înlocuită de ubicuitatea trăirilor, împrejurare în care, dilematic, își pierde „vocea”. În acest moment omul po(i)etic nu mai are Dumnezeu. Pierzându-și rațiunea de a fi în slujba sensului prim al vieții, se erijează în Dumnezeu. Ajuns în această stare mistificatoare el nu mai meditează și nici nu mai lucrează la rostul existențial și artistic al operei. Devine un ciborg. Poezia nu-și mai extrage seva dinlăuntrul ființei, motiv pentru care devine un simplu instrument de re-scriere a unui limbaj abstract, matematic, delirant, care „se comunică pe sine, fără a comunica neapărat ceva” (E. Coșeriu). Așa să stea lucrurile?

Traectoria omului po(i)etic metamorfozat și metaforizat în omul digital se desfășoară într-un ciberspățiu creat artificial, dotat, e adevărat, cu o recuzită neurală, science fiction adică, pe care nu o anticipam în urmă cu trei-patru decenii sau o consideram, fără rezerve, diabolică.

Punerea la temelia destinului nostru a unei realități simulate este, probabil, o modă ale cărei consecințe, deocamdată, nu le putem cuantifica. În primul rând fiindcă, inconștienți sa nu, prinși de valul presupuselor înnoiri, suntem niște oameni digitali, iar în al doilea rând întrucât este mai lesne să recreezi o lume simulată, izolată, în ficțiune, care îți oferă o realitate bizară, distopică. Într-o asemenea circumstanță apar firesc întrebările: care este condiția clinică, (pre)scrisă, a omului digital?; ce a mai rămas din vocația omului po(i)etic?

Nimeni nu poate combate adevărul că în lumea labirintică din care cel din urmă – omul po(i)etic – este exclus, să sperăm că nu definitiv, presupune „alienarea Istoriei și visul Istoriei”, cum, desigur, într-un alt context, se exprima R. Barthes. Nu vom nega favoarea, ajutorul, privilegiul pe care ni le oferă din abundență internetul (pe care îl vom numi doar un simplu program de informare-comunicare), dar tot atât de bine vom evidenția și rolul său agresiv în manipulare și dezinformare. În ceea ce privește virtualizarea creativității literare trebuie să acceptăm că „arătărilor” fantasmagorice sau brumate cu real și imaginar poartă, totuși, în matricea lor atavică, formele gândirii tradiționale. Producerea poeziei nu poate fi concepută în afara Ființei și nici a gândirii omului po(i)etic. Indiscutabil, omul digital este creat după chipul și

asemănarea unui arhetip / prototip care doar ipotetic face parte din lumea reală. Nu încap dubii, literatura universală este destul de bogată în subiecte și texte în care digitalul este un personaj, o unealtă sau, metaforic vorbind, „mâna care scrie”, mâna care modelează din lut chipuri interesante cărora însă nu le poate da viață.

Revenind, omul po(i)etic este o entitate stăpână a tot și toate câte compun haoscosmosul ezoteric în care trăim și creem. Libertatea de gândire, odată cu apariția omului digital, a fost redusă la statut de provizorat. De pe internet luăm idei de-a gata, cărți lecturate, conspectate, uneori chiar și scrise de alți prestigiați care se ascund după masca generosului om digital. Carevasăzică, internetul, dealtminteri un obiect cu o infinitate de fețe contradictorii și controversate, de aici supoziția că nu-i cunoaștem adevărata identitatea decât în cazuri în care operatorul de la butoane și-o dezvăluie pe a lui, îți mijlocește călătorii în lumea virtuală, plină de taine, a Web-ului, al cărui scop, uneori inimaginabil, te impinge să intri în pielea artificială a omului digital. Ar fi însă o aberație să pretinzi vreodată că acesta îl poate înlocui pe omul po(i)etic. Cuvântul scris sau rostit poate fi convertit, este adevărat, în imagini / efecte cibernetice, dar niciodată nu poate fi rezultatul corporal al unui limbaj provenit, introdus în circulație cotidiană, la urma urmei, de la o mașinărie.

În concluzie, „creația” omului digital, rostul lui declarat de cei care l-au „întrupat”, se rezumă doar la utilizarea unui organism artificial, parazit al „funcției intelectuale”. „Mitul peșterii” lui Platon ar putea servi omenirii drept ghid pentru a nu-și pierde idealul și speranța în lumea reală, pentru a nu trăi în iluzii și cu iluzii, pentru a nu rămâne „prizonieri în judecățile și prejudecățile noastre, în credințele mai mult sau mai puțin artificiale, în regulile tradițiilor, în ignoranță”.

De altfel, sistemele digitale nu crează o lume nouă, alta decât cea de care dintotdeauna am fost conștienți. Ea suprapune hologramele onirice sau fanteziste ale omului po(i)etic. Hotărât lucru, în ecuație nu poate fi vorba de necesitatea schimbării de paradigmă. Internetul este în viziunea unor spirite un „psihotrop”, iar al altora, cum am mai arătat, un mecanism de punere în aplicare a unei tehnologii inteligente, de redescoperire a lumilor fizice și interioare, dar nu în ultimul rând (pe de o parte) pentru a anihila temporal sau temporar activitățile mentale și neurologice ale omului po(i)etic, gânditor, cu o cunoaștere „paradisiacă” (L. Blaga), și (pe de altă parte) pentru asumarea sensului existențial cu care a fost înnobilit de „Marele text” (R. Barthes) al vieții sale efemere.

Rămâne de văzut dacă omul digital, în situația în care el ar exista în carne și în oase, sau va căpăta ființă, se va întoarce la realitatea concretă, sacră, cea fără de erori și anomalii futuriste.

EMOȚIA - PULSUL VIEȚII

Elena BUICĂ

Cu părere de rău asistăm astăzi la o depreciere a cuvântului scris sau prin viu grai în care sunt prezentate emoții și sentimente, fiind percepute ca telenovele și manele, deși acestea sunt întotdeauna bazate pe evenimente reale. Rădem de emoții și nu le recunoaștem, dar intelectul nu intră în funcțiune decât atunci când este trezit de emoție, atunci când unda de șoc se propagă. Cred că cele mai citite, mai practice și mai educative cărți sunt romanele autobiografice, jurnalele, colecțiile de scrisori și amintirile, cărți în care emoția e la ea acasă. Îmi vine în minte bine cunoscutul „Jurnal al Annei Frank”, tradus în peste 65 de limbi și vândut în întreaga lume în peste 30 de milioane de exemplare.

Din literatura română îmi vine în minte Marin Preda, care era fascinat de magia cuvântului: „*Putea fi înjurată muierea cu tandrețe și i se făceau obraji roșii și se învârtea pe loc ca o găină beată, că era iubită și, dimpotrivă, un cuvânt blând, dar rostit cu o cruzime rece o făcea palidă și o încremenea de spaima înstrăinării*” (Viața ca o pradă). Intuiția sigură a lui Marin Preda orientată spre zonele adânci ale psihologiei au făcut ca expresiile moromețiene să circule, fermecând prin savoare.

Sunt în creația marilor scriitori multe gânduri care irigă volumele, dându-le viață prin cuvinte și expresii încărcate de emoție. Ființa umană nu este numai o alcătuire de bucăți de carne și oase, ci are capacitatea de a emite și a primi vibrații și emoții care au o forță puternică asupra modului în care se comportă. Emoțiile joacă un rol cheie în viața noastră, zică cine ce-ar zice, ele sunt o trăsătură fundamental-umană. Starea dinamică a corpului este modulată de emoții. Când oamenii sunt expuși stresului, corpul eliberează adrenalina; acest

hormon pregătește corpul pentru a reacționa prin luptă sau prin fugă. Ele sunt cele mai prezente în viața noastră, uneori dureros de presante și neîndurătoare. Ele ne conduc prin viață și ne întocmesc proiectele de viitor, ne ajută să ne mobilizăm și să acționăm, să luăm decizii, să evităm pericole, să supraviețuim, să prosperăm și să îi înțelegem pe ceilalți. Ne asumăm riscuri pentru că suntem entuziasmați de proiecte, plângem pentru că am fost răniți și facem sacrificii pentru că iubim. Unele emoții ne conduc la cele mai mari delicii ale vieții.

Vorbind de un plan mai restrâns, trăim emoții născute dintr-un crâmpeli de viață neașteptat. Viața parcă se răsucesce pe un călcâi și ne servește o poantă cu care se încheie în mod surprinzător un episod de viață. Pe acesta, scurt, concentrat, cu puternic impact educativ, fiind încărcat de sens adânc și de emoție, îl trăim ca pe o fulgerare ce ne trece prin corp și suflet. Pentru că emoțiile și sentimentele au o forță puternică asupra modului în care oamenii se comportă, ele au generat foarte multe cercetări în psihologie. Experiența de viață pune cele mai multe persoane în acord cu studiile care arată că emoțiile sunt de două feluri: pozitive și negative.

Emoțiile pozitive apar atunci când există concordanță între modul de a gândi și a acționa în scopuri personale, cu evenimentele concrete pe care le trăim în viața de toate zilele. Când trăim emoții pozitive, ne simțim mai bine, mai relaxați, trăim o gamă largă de sentimente: satisfacția dată de bine, de iubire, de fericire, de plăcere, de bucurie de viață, de afectivitate, de speranță și încântare, de încredere în viață, toate stârnind zâmbete, stabilind echilibrul psihic. Situația este inversă atunci când scopurile individuale sunt în contradicție cu evenimentele concrete pe care le trăim. Astfel se nasc emoții negative care blochează sau îngreunează atingerea scopurilor propuse. În asemenea situații auzim spunând: sunt un om fără noroc, sunt urmărit de ghinioane, și-a luat Dumnezeu mâna de pe mine...

Emoțiile negative produc suferință și nefericire cauzate de aceste probleme greșite de comportament și relaționare, datorate gestionării emoțiilor distructive care pot duce la dezamăgire, descurajare, neîncredere, chiar la depresie sau nefericire. Emoțiile negative trebuie manevrate cu atenție, fiindcă putem cădea în capcana lor și să ne domine vina. Emoțiile negative, cum ar fi furia, invidia, tristețea sau ura născută din complex de

→ Continuare în pag. 10

La circ

Ion Teodor PALADE

Era vară. Pe câmpul gol din apropierea blocului nostru venise circul.

Noaptea auzeam cum leii, tigrii și cămilele miorlăiau răgușit

iar luna se ascundea după câteva firișoare de nori.

În 3-4 zile s-au înălțat corturi colorate, iar la mijloc,

aflasem de la bunicul Spiridon, se lăfăia un ditamai cortul,

cu o steluță argintie sus, care licărea noaptea.

Eu nu știam că steluța licărea, pentru că noaptea dormeam dus,

dar se tot vorbea, la terasa de peste drum, că acolo este teatrul de acțiune, sau, mai pe scurt, Arena.

Și marți, s-a dat drumul ! Am mers acolo cu tatăl meu,

care se vedea de la mare distanță că nu era prea mulțumit de locație.

Erau și niște mirosuri străine, venite de pe la Africa,

sau Tasmania, sau alte asemenea nume ciudate.

Prima dată au apărut 3 pinguini, care se bălăceau într-un lighean mare,

iar sala, spectatorii, copiii și oamenii serioși făceau mare gălăgie,

sunau din ceva goarne minuscule, băteau din palme și tropăiau...

Se vedea că nu sunt sănătoși la cap.

Tata mi-a întins o sticlă de Pepsi și el a desfăcut o cutie de bere,

pe care a turnat-o calm în pantofi.

Eu am băut Pepsi, că mi-era cam sete, dar nu toată,

am mai oprit și pentru fratele meu, Tibilic, rămas acasă,

pentru că era mic și el bea lapte din sticla de Pepsi.

Au apărut apoi niște șerpi mari, care scoteau mereu limba,

iar eu l-am rugat, insistent, pe tata

să le ofere câteva picături de bere, care mai rămăseseră pe acolo .

Tata m-a ascultat, le-a aruncat cutia, apoi și pantofii.

→ Continuare din pag. 9

inferioritate, tind să ne scape de sub control, mai ales imediat după ce au fost declanșate. În timp, aceste emoții pot crește ca buruienile, condiționându-ne mintea să funcționeze în detrimentul sentimentelor. Ele revin stăruitor așa cum noi revenim la paharul de apă când ni se face sete. Emoțiile și sentimentele sunt dificil de controlat, ele intervin ca niște automatisme. Chiar și persoanele cele mai de succes din lume au cunoscut eșecuri și greutăți și, de aceea, sunt multe de învățat atât din realizări, cât și din neîmpliniri. Fiindcă emoțiile și sentimentele sunt determinate de temperamentul individual, de spiritul de observație și de experiențele din trecut, ele ne conturează unicitatea. Două persoane pot să vadă aceeași imagine, dar să descrie total diferit.

Literatura, ca și celelalte arte, folosește o metodă blândă de exprimare a emoțiilor și sentimentelor. Proza plină de prospețime, scrisă cu vervă, virtuozitate și dezinvoltură tehnică, face banalul sau minorul aparent al subiectelor să prindă aripi. E foarte gustat genul de relatări epico-anecdotice, foarte succinte, decupate din felii scurte de viață scoasă din țâțâni, din care redau două exemple: La psihiatrie „Vorbești singur? Nu, suntem certați”. Temele aiuritor de diverse, cu scânteieri de

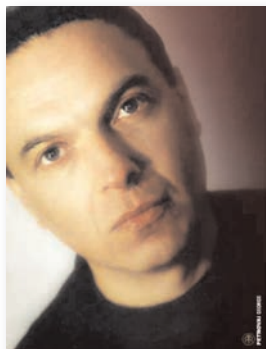
intelență, au format un adevărat caleidoscop mini-prozodic, au fost cultivate de oameni cu simțul umorului de pretutindeni, de-a lungul veacurilor. Românii cultivă cu abundență acest gen pe care îl numesc bancuri. Dacă ceva într-un roman nu te mișcă, renunți la lectura lui. Nu e om să nu guste cu plăcere adevăratele izvoare de emoție pozitivă. Așadar, este foarte important ca gândurile noastre să fie pozitive, pentru a atrage persoanele, evenimentele și circumstanțele potrivite în viețile noastre.

În încheiere, subliniez că nu mai e o noutate pentru nimeni că suntem ceea ce gândim. Cu gândurile noastre clădim lumea în care viețuim și ne construim pe noi, deci, gândurile determină cursul vieții noastre. Emoțiile, credința, educația și sentimentele formează partea sensibilă a existenței umane, partea spirituală, exprimă nevoia de echilibru într-o lume tot mai materialistă.

Ca atare, dacă vrem să schimbăm ceva în viața noastră, mai întâi trebuie să ne schimbăm gândurile și sentimentele. Succesul depinde de măsura în care înlocuim gândurile negative și sentimentele de indecizie, teamă și îndoială, cu gânduri pozitive și sentimente bazate pe înțelegere, credință și curaj.

Alegerea ne aparține!

FANTASTICUL, MAGICUL ȘI FABULOSUL ÎN CULTURA ROMÂNĂ

George PETROVAI

Incontestabil că fundamentele gândirii și culturii românești sunt alimentate de izvoarele curate și bogate ale culturii sale populare. De aici decurge specificul culturii noastre, sau ceea ce definea

Lucian Blaga prin „matricea spirituală a poporului român”

Acuma sigur că sunt voci care se arată nemulțumite ba de specificul culturii românești, ba de neîmplinirile ei, ba de amândouă deodată. „Căci”, spun aceste voci, „o cultură atât de impregnată de folclor ca cea românească, are toate șansele să fie receptată de culturologii străini, în speță cei occidentali, ca o cultură interesantă în exotismul ei, dar are puține șanse să părăsească periferia culturii universale. Poți foarte bine, susțin nemulțumiții, să menții specificul național, dar în același timp să te apropii de marea cultură universală, singura modalitate prin care pot fi atinse cele două mari aspirații ale oamenilor de cultură: înfrățirea culturală și recunoașterea internațională. Dar pentru asta, noi, românii, trebuie să renunțăm la autarhismul cultural datorat folclorului, suficienței și influențelor pernicioase alimentate de vitregiile istoriei naționale. Nu în acest mod au procedat Eminescu, Blaga sau Mircea Eliade, cu toții trecuți prin universitățile Apusului?”

Este clar că cei care judecă astfel au perfectă dreptate. Dar iarăși mă întorc și zic: „Ce cultură, mă rog, se poate face într-o țară a aranjamentelor și cumetriilor, o țară unde grosul veniturilor celor mai mulți dintre cetățeni se duce pe hrană și întreținere, unde ziarele și canalele de televiziune se iau la întrecere în a promova submediocritatea sub multiplele ei chipuri și unde bunele intenții (ca de pildă editarea unei cărți) sunt tratate cu condescendență disprețuitoare de cei atât de bogați în bani și atât de săraci în duh?!...” Cu toate astea, cercul vicios în care ne învârtim cam de mulțisor trebuie odată și odată spart, pentru ca spiritualitatea românească să-și poată afirma vigoarea. Căci, nu este

sigur că toate popoarele lumii simt pulsul istoriei, bunăoară așa ca românii sau englezii, însă este absolut sigur că vor rămâne în istorie doar acele popoare care știu să-și interpreteze propria partitură în concertul culturii universale.

Revenind la tema anunțată în titlu, este cât se poate de nimerit să precizăm că fantasticul și fabulosul românesc cunosc în transpunerea lor cultă două faze (perioade) importante: 1) Faza (perioada) clasică, reprezentată cu maximă strălucire de triada de aur a culturii noastre naționale: Eminescu, Creangă, Caragiale; 2) Faza (perioada) interbelică, reprezentată de triada aparținătoare secolului douăzeci: Gala Galaction, Vasile Voiculescu, Mircea Eliade.

1. Perioada clasică a fantasticului românesc

Ca în atâtea alte domenii unde Mihai Eminescu și-a pus la bătaie pana sa iscusită, și la acest capitol el a dovedit o măiestrie pe cât de greu de egalat, pe atât de pilduitoare pentru contemporani și urmași. Fantasticul eminescian se înscrie pe două planuri distincte:

a) Planul literar-filosofic (Sărmanul Dionis, Avataarii faraonului Tlá);

b) Planul producțiilor populare în versuri și proză (Fata-n grădina de aur, Miron sau frumoasa fără corp, respectiv Călin Nebunul, Borta vântului, Finul lui Dumnezeu).

Uneori cele două planuri se intersectează și atunci rezultă fie prelucrări mai sumare (basmul Făt-Frumos din lacrimă), fie prelucrări de mare rafinament artistic (poemul Călin –file din poveste), fie că în poemul Luceafărul aceste prelucrări ating sublimul.

Evident, nuvelele fantastice ne dezvăluie cel mai bine nu numai concepția filosofică a lui Eminescu privind estetica fantasticului, ci și mijloacele utilizate pentru redarea lui.

Astfel, încă de la începutul nuvelei Sărmanul Dionis, Eminescu face precizarea că „Lumea-i visul sufletului nostru. Nu există nici timp, nici spațiu – ele sunt numai în sufletul nostru”. Ni se înfățișează în acest mod visul în dubla lui întrebuintare: ca element predilect al romantismului și ca principal mijloc pentru redarea fantasticului!

Iar fantasticul nu întârzie să-și facă apariția, atât prin întoarcerea în istorie la epoca lui Alexandru cel Bun, ocazie cu care are loc întâlnirea cu Maria, fiica spătarului Tudor Mesteacăn, cât și prin călătoria imaginară pe Lună, adică transpunerea în alt timp și spațiu. „Căci”, precizează George Călinescu, „spațiul și timpul împrumutate de la Kant nu sunt numai cadre intuitive ale unei umanități concrete, deoarece individul ascuns sub numele Zoroastru, Dan, Dionis este un prototip. Ele sunt modalități ale unei substanțe în actul de-a se realiza veșnic”.

Visul este procedeul prin care Eminescu își pune în

valoare fantezia creatoare, conferind totodată credibilitate faptelor istorisite. De altminteri, până și lui Toma Nour – personajul principal din romanul *Geniu pustiu*, viața i se prezintă ca „un fantastic vis de nebun”! Într-o lume a minciunii, nedreptății și deziluziilor, doar visul rămâne zona de refugiu a artistului și instrumentul inepuizabil cu care acesta își poate plăsmui lumea sa.

Firește că Eminescu, mare admirator al străvechii culturi indiene, așa cum o dovedește înrăurirea profundă exercitată asupra lui de celebrul *Imn al creațiunii* (Scrisoarea I, Rugăciunea unui dac), avea temeinice cunoștințe despre concepția filosofilor indieni asupra acestei lumi – nimic altceva decât maya sau aparență! – și despre posibilitatea ieșirii din scurgerea timpului prin meditație și asceză.

Iar această „lume a tinereții fără bătrânețe și a vieții fără moarte”, plămădită prin abstragerea de sub influența timpului rău care ne macină pe noi muritorii, este populată de marele nostru artist cu elemente nepieritoare: dragostea și frumusețea în forma lor sublimă, încorporate în eternitate prin sistemul de coordonate absolut-aștri-apă.

Apa este un element indispensabil al tuturor cosmogoniilor antice, și după cum se va vedea în continuare, cu rol de prim rang în reflectarea aparenței și a jocurilor acestei lumi. Fie sub forma izvoarelor, fie – mai ales – sub cea a lacurilor și a mărilor, apa este nelipsită din tablourile eminesceni de referință. Căci ea nu lipsește sub formă de lac nici măcar din cadrul creat pe Lună, după aselenizarea „prototipului uman” din Sărmanul Dionis! Iar tablourile eminesceni dobândesc viață și vrajă mistică prin prezența celorlalte două elemente indispensabile: femeia și Luna.

De reținut că femeia, așa cum este ea văzută de Eminescu, parcă ar fi încarnarea lui Yin, principiul feminin sau Cerul în filosofia taoistă: întotdeauna blondă și diafană, ca și cum ar fi zămislită din lumina lunii, și aproape totdeauna stranie și nepământească, asemenea astrului ce-i pune frumusețea în evidență. De altminteri, cele mai inspirate versuri eminesceni sunt străbătute de lumina astrului nopții, care în *Geniu pustiu* este numit „dulce soare de argint”.

Cât privește bărbatul mistuit de dragoste din creația eminesciană, acesta, de regulă (Dionis, Ieronim, Toma Nour, Călin), este văzut ca întruchiparea lui Yang, principiul masculin al Pământului din filosofia taoistă: „zburător cu negre plete”, frumos și biruitor în toate încercările, până la atingerea scopului suprem – dobândirea ursitei, adică surprinderea absolutului prin unirea celor două principii.

De subliniat că Eminescu face distincție între îngeri și demoni într-o manieră categorică, deși nițel șugubeață, așa cum aflăm din nuvela *Cezara*: „Demonii sunt îngeri de geniu, pe când cei care au rămas în ceruri sunt cam prostuți...”

Fără excepție, „zburătorii cu plete negre” sunt

asemuiți cu demonii, căci ei luptă pe viață și pe moarte împotriva forțelor potrivnice intențiilor nobile, pe când femeile – blonde, suferind de tristețe până la întâlnirea cu ursitul, fremătând de iubire și dorință de aici înainte, sunt identificate cu îngerii, acele ființe suprafirești, care tot în manieră taoistă, practică de regulă detașarea și non-acțiunea.

Desigur, non-acțiunea nu trebuie înțeleasă ca o neimplicare totală, întrucât îngerii – individual sau în grup – participă la făurirea istoriei și la împlinirea destinului uman prin veghe neîntreruptă asupra sufletelor ce le-au fost încredințate de Creator (fiecare, se spune, avem îngerul nostru) și prin anumite acțiuni punitivă, cum au fost cele îndreptate împotriva locuitorilor Sodomei și Gomorei.

Prin urmare, demonii lui Eminescu nu sunt creaturi satanice ce-și descoperă rostul și mulțumirea în acțiuni malefice, ci, dimpotrivă, asemenea daimonului socratic și supraomului nitzscheean animat de țeluri benefice, demonii eminesceni sunt de fapt niște eroi din galeria lui Prometeu, care luptă până la sacrificiul suprem pentru triumful ideilor generoase.

Însă prin acel Făt-Frumos născut din lacrimă și misteriosul Ioan din *Geniu pustiu*, Eminescu a creat categoria de îngeri blonzi, înzestrați cu fire de demoni. Căci prin țelurile fixate și prin primejdiile la care se expun (Ioan moare în timpul Revoluției de la 1848 din Transilvania), ambii se comportă aidoma demonilor din categoria celor amintiți mai sus.

O categorie aparte, anume cea ambivalentă, o reprezintă Luceafărul. În încercarea disperată de a câștiga dragostea fetei de împărat, el se aruncă prima dată în mare, de unde crește „un tânăr voievod cu păr de aur moale”, pentru ca la cea de-a doua ivire, „din a chaosului văi” să se nchege un mândru chip cu „negre vițele-i de păr”. De altminteri și fata i se adresează prima dată cu exclamația: „O, ești frumos cum numa-n vis/ Un înger se arată!”, pentru ca la cea de-a doua apariție să-i adreseze exact aceleași cuvinte, doar că nu-l mai vede înger, ci demon.

Pentru a întări cele afirmate mai sus, este cât se poate de potrivit să amintim despre asemănările existente între Demonul lui Lermontov și Luceafărul lui Eminescu

Fantasticul cultivat de Eminescu nu-i străin de cel al lui Edgar Allan Poe. Astfel, în *Avatarii faraonului Tlá*, Eminescu descrie în timpul primei metamorfoze scena cu dedublarea marchizului Bilbao, urmată de duelul acestuia cu imaginea lui ieșită din oglindă, scenă care în mod necesar ne duce cu gândul la povestirea William Wilson a americanului. De asemenea, principiul identității personalității umane, dezvoltat în narațiunea *Archaeus*, i-a fost inspirată compatriotului nostru de povestirea *Morella* a lui Poe, tradusă din limba franceză (ediția lui Charles Baudelaire) de către Veronica Micle.

Va urma

POEZII

Mihai MERTICARU

Singura avere

*Ai tresărit puțin
când ți-am intrat neinvitat în vis
în timp ce tu, gânditoare, te dezbrăcai
de mituri.*

*într-un târziu, puțin afectată,
mi-ai prezis
că mă voi împleti prin asfințituri,
că mă voi trezi ascuns
între două cuvinte fermecate,
spărgând cu fruntea ziduri
și zigate,
zigzagând printre colivii și ape
tulburate.*

*misterele, cum vezi, sunt temelia casei
noastre
cu acoperișul de nesomn și himere,
protectoare sigură de pagube și
dezastre,
visul fiindu-ne singura avere...*

Visez

*Visez să adorm la umbră de stindard,
așa, ca într-o joacă, într-o doară,
în inimă de fată, în veci, să ard
și să mă acuez în tot ce zboară.*

*aș mai vrea, Părinte, să mă prefaci
în gingașa floare crizantemă,
în nesfârșită câmpie de maci,
pe fruntea iubitei, diademă.*

*și, dacă nu te superi, Doamne, mai
vreau
să mă prefaci în cristalin izvor,
din care însumi nesățios să beau
și să răcoresc frunțile tuturor*

*iubitelor ce vor plânge după mine,
de lacrimi, să le spăl obrăjorii,
deasupra-mi, o salcie să se încline,
în juru-mi, să s-adune cititorii.*

Scrisoare mamei

*Pășind pe pajiști de flori înmiresmate,
înmiresmate,
grăbită să prinzi un colț de eternitate,
de eternitate,
ți-ai croit unicul și nesfârșitul tău drum,
străjuit de ploi înalți de fum,
de fum,
și ai plecat departe, departe
și-o lume întreagă ne desparte, ne
desparte,
doar visul mai poate să te încapă,
să te încapă
când te zăresc dincolo de-o apă, de-o
apă,
apa curge tot deval, tot deval,
clipa-mi curge spre matală,
spre matală...*

Nostomanie

*Bețești,
satul tău de vis,
satul paradis,
își flutură zdrențele tristeții.*

*primul plop răsarit în cale
te strigă după poreclă,
nemaștiindu-ți numele format din
mai multe vocale.*

*înfipță într-un spin,
plânge o inimă însângerată,
dintre flori, umbra mamei ți se arată.*

*corbii croncănesc pe stâlpul porții
deschise,
ascultând ecoul pașilor tăi pierduți
în lumi necuprinse.
copilărie, poveste,
jumătate murmurată, jumătate visată,
nu mai știi dacă a fost sau n-a fost
niciodată.*

*poteca întortocheată se varsă într-un
labirint,*

*la capăt, presupusă luminiță, un
mărgărint.*

*pe ulițele satului răscolite de vârcolaci,
te întâmpină doar umbre muștrătoare de
baci.*

*o moară macină continuu
absențe și pustiuri,
orizonturile-s umbrite de văluri de
griuri.*

*s-a făcut așa de târziu ori ți se pare
că nu mai e nici timp, nici de la cine
să-ți ceri iertare.*

Noapte bună, tată

*Noapte bună, tată, noapte bună,
ai plecat și-s singur în furtună,
dormi adânc, n-auzi cum tună
și-ai uitat să fim iar împreună!*

*noapte bună, tată, bună noapte,
te-ai culcat pe un morman de fapte,
n-auzi strigături, n-auzi nici șoapte,
ne mistuie pe ruguri doruri coapte!*

*noapte bună, noapte bună, tată,
câinii nu mai conținesc să bată,
floarea din livezi e scuturată,
satul nu mai e ce-a fost odată!*

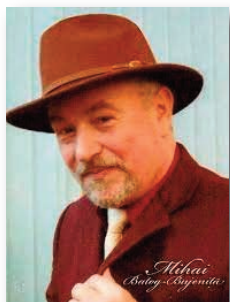
*noapte bună, noapte bună, tată,
o dată-n viață ai făcut-o lată,
de mână c-o absență nimbată,
te-ai rătăcit în zarea bifurcată!*

*bună noapte bună, bunule tată,
satul e trist cum n-a fost niciodată!*

IPOTEZE DINCOLO DE APARENȚE

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Excursiile făcute cu autocarul prin Europa mi-au prilejuit mai multe vizite în orașul elvețian Lucer-na unde întotdeauna am fost invitați să admirăm cele două obiective turistice importante ale orașului, respectiv podul Capelei (Kapellbrücke) și monumentul Leul

pe moarte, ambele deosebit de interesante, cu istorii remarcabile, adică exact ceea ce definește pe deplin un obiectiv cu adevărat turistic.

Podul din lemn, datând din secolul al XIII-lea este de natură să ridice unele întrebări fiindcă deși a fost distrus de mai multe ori, este încă funcțional și oferă turistului o posibilă senzație că, iată, vede cu proprii ochi cum traversau râul Reuss oamenii de acum șapte secole.

Se spune că unele părți ale construcției sunt originale, lucru destul de greu de crezut, dar care menține aura de legendă a obiectivului vizitat.

Foarte puțin sensibili la acest mod de a privi lucrurile, majoritatea turiștilor se comportă ca atare și își cumpără felurite nimicuri, amintiri chinezești cu podul elvețian, dar numai după ce au făcut self-uri la care nu se vor mai uita niciodată, mai ales că nu se vede mai nimic din pod, ci doar zâmbetul lor fericit extins pe tot ecranul. Indiferent de culoare, etnie, națiune sau apartenență confesională turiștii se bulucesc de regulă pe tarabele de la capătul vestitului pod acoperit. Tarabele cu suveniruri sunt gestionate de arabi și magrebieni, oameni cu simțul comerțului în sânge, dar și buni cunoscători ai psihologiei turistului. Semn sigur că suntem copiii aceluiași Creator, care nu știu cât de mândru este de rezultatul creației sale. În acest caz dominantă este atmosfera specifică turismului de masă, una veselă, cu multe exclamații, forfotă și entuziasm gălăgios.

Însă după turul de pe pod mergem în cel mai interesant loc al orașului, respectiv în micul părculeț

unde se află monumentul Leului. Atmosfera se schimbă semnificativ deși turiștii sunt aceiași de la pod. Locul, umbrat de copaci, bine întreținut și dotat corespunzător fiind favorabil unei meditații liniștite, lucru mult influențat și de lacul care desparte monumentul de vizitatori. Este o tăcere rar întreruptă de vreo exclamație sau de indicații fotografice deoarece măreția și sobrietatea ambientală imprimă un respect asemănător celui din interiorul unei catedrale. Întotdeauna am stat pe una din băncile aflate în jurul unui mic gard despărțitor construit inteligent în jurul lacului. Inițial între sculptură și privitor nu era nici un spațiu, dar cum epoca împătimitilor de graffiti amenința cu macularea monumentului, edilii au imaginat și au pus în practică acest mijloc elegant și eficace de protecție. Ca să nu mai spun că acum distanța la care se află privitorul îi conferă o imagine completă și prin acest mod poate admira întreaga splendoare a ope-rei.

Locul este vizitat anual de aproximativ un milion și jumătate de turiști, iar Mark Twain a spus des-pre sculptură că: „este cea mai îndurerată și mișcătoare bucată de piatră din lume”. Într-adevăr este greu să o privești fără să fii cuprins de fascinația ei, fără să nu încerci să-i afli povestea și, de cele mai multe ori, să ai convingerea că ansamblul are parcă o putere magică fiindcă fără a fi copleșitor este foarte impres-ionant.

Încă de la prima vizită am admirat sculptura așa cum se spune „cu respirația tăiată”, dar de înțeles am început să o înțeleg mult mai târziu, după ce am citit mai multe despre povestea și istoria ei. Este fi-resc, deoarece pe măsură ce privești mai mult această operă plină de sensuri și simboluri, dar mai ales după ce o plasezi în contextul istoric și îți dai seama că de fapt este rezultatul unei erori criminale făcute de un rege absolut incompatibil cu vremurile în care a domnit, îți pui tot felul de întrebări despre cei care conduc destinele popoarelor.

Primele informații vin din domeniul istoric! În anul 1789 regele Franței, Ludovic al XVI-lea, a fost obligat de revoluționari să plece din Versailles și să se mute la Tuileries pentru a fi mai bine supravegheat. La această hotărâre, care părea logică la acel moment, dar care se va dovedi ulterior nefastă, a contribuit însuși regele, mai ales cu tentativa sa absolut ridicolă de a fugi din țară pentru a-și păstra prerogativele. Că era un om total nepregătit pentru a conduce o țară aflată într-o criză

socială și economică profundă și prelungită o dovedește și faptul că respectiva tentativă de fugă a fost pregătită precum o piesă de teatru proastă. Se întâmpla în vara anului 1791, iar în iunie 1792 are loc o insurecție care-și propune asaltul palatului regal, vorbim despre Tuileries, dar și arestarea familiei regale. Gărzile personale ale regelui, vestiții luptători elvețieni, intră în luptă conform misiunii lor: apărarea regelui.

Era o tradiție oarecum îndelungată, dura de vreo două decenii, ca aceste gărzii personale ale regelui să fie formate din mercenari elvețieni, iar explicația faptului este una foarte simplă. La vremea aceea El-veția era o țară săracă, iar populația ei formată mai ales din munteni căliți, foarte disciplinați și cu un simț al onoarei de la care am fi putut învăța cu toții, deveniseră cei mai apreciați soldați ai timpului. Acum, când știm câte ceva despre instituția papală, nu trebuie să ne mai mire că și gărzile papei sunt formate din elvețieni. Ca un mic amănunt, aceste gărzii nu se subordonau (și acum situația este similară) nimănui în afară de rege, iar conducerea în luptă era atributul exclusiv al comandanților elvețieni. Adică nu primeau ordine de la alți militari!

Revoluționarii, având și arme de foc, iau cu asalt palatul, însă regele, om al compromisurilor lașe, dă ordin de non combat, iar gărzile sale, elvețienii, rămân fără muniție. Urmarea este groaznică, cei mai mulți mor asinați pe loc, alții mai târziu, pe timpul masacrelor din septembrie, alții în închisoare datorită rănilor, iar comandantul este ghilotinat. Poate este folositor să știm și faptul că în exteriorul palatului regal se afla un dispozitiv de apărare format din soldați francezi. Aceștia au trecut imediat de partea revoluționarilor și i-au ajutat să ia cu asalt palatul fiind buni cunoscători ai locului. Dacă ne punem întrebări referi-toare la acest act de trădare este posibil să aflăm, printre altele, și răspunsuri care-l încredințează pe mo-narh.

Pe rege însă nu-l va scăpa de destinul său tragic nici această inoportună decizie. Va fi ghilotinat și el în anul următor cu puțin timp înaintea reginei. Astfel au devenit profetice cuvintele pe care i le scrisese, atunci când a căzut în dizgrație, Turgot, fostul controlor general al finanțelor: „Să nu uitați, niciodată, Sire, că slăbiciunea i-a pus lui Carol I capul pe butuc.” Era o aluzie la epoca lui Oliver Cromwell și la soarta suveranului englez.

În amintirea acestei tragedii, dar și pentru a sublinia eroismul, fidelitatea și demnitatea mercenarilor elvețieni, peste vreo douăzeci de ani, un fost ofițer al gărzilor, care la momentul atacului se afla în concediu legal, Charles Pfyffer pe numele său, ajuns general pe vremea lui Napoleon, a început să adune bani pentru această sculptură. Autorul schiței este danezul Bertel Thorvaldsen, iar lucrul a început în 1820 în acest loc, o fostă carieră de gresie, sculptura fiind făcută direct în

stâncă. Sculptorul, Lukas Ahorn, era pentru arta europeană de la acea vreme aproape un necunoscut însă lucrarea aceasta îi va aduce nemuri-rea.

Desigur, toate acestea sunt lucruri care se pot afla din orice ghid turistic, însă nu același lucru se poate spune despre tainele acestei sculpturi, fiindcă ele sunt mai multe, ascunse în spatele unor simboluri sau în unele metafore greu de descifrat la o primă vedere și neprezentate în nici o lucrare destinată publi-cului larg. Chiar dacă de aici înainte intrăm în domeniul interpretărilor, prin urmare, devine firesc să nu credem nimic din cele prezentate, mai ales în contextul epidemiei de protocronism și dacopatie declanșate de trompetele globaliste, consider că ipotezele propuse sunt cel puțin interesante, deși nu cred că ar putea fi pasibile de a deveni teme de studiu.

Lucrarea, privită în ansamblul ei impresionează în primul rând prin culoare. Gresia cenușie în car-nea căreia este făcută sculptura, dar și monumentalitatea acesteia dă o senzație puternică de tristețe și demnitate. Este într-un fel un monument funerar și chiar are unele referiri la numărul celor morți, dar nu și numele lor, devenind astfel un fel de mausoleu închinat în general tuturor soldaților căzuți în timp, cu onoare, pe câmpurile de luptă în slujba unor cauze nobile.

Apoi referitor trupul leului! Este în mod vădit pe moarte, însă ținuta sa nu inspiră milă sau compasiune ci doar respect. Își ține capul aproape ridicat și figura sa nobilă își păstrează toate atributele de măreție, forță și curaj. Are înfiptă în spate, în partea stângă, spre inimă, o lance! Simbolul acestui detaliu este trădarea. O trădare odioasă făcută din prostie exact de cei care trebuiau să asigure spatele luptătorilor. Lancea este ruptă fiindcă cel care a mînuit-o nu este un luptător, ci doar un om speriat de îndrăzneala sa, un diletant încurajat mai mult de conjunctură decât de profesionalism. Laba din față a leului se sprijină pe o sulită aflată în spatele unui scut. Scutul are gravate pe el simbolurile regalității franceze, iar acest indi-ciu ne spune că leul și-a respectat cu prețul vieții, până la moarte, angajamentul și jurământul depus. Figura nobilă, emanând forță chiar și în pragul morții, sugerează demnitatea și loialitatea cu care soldații și-au făcut datoria. Chiar și numele sculpturii: Leul pe moarte, ne spune că de fapt eroii nu mor niciodată, iar viața lor poate fi un bun exemplu pentru cei care vin. Un fel de garda moare, dar nu se predă, deși trăda-rea o urmărește ca un blestem. Devine interesant în context și faptul că acesta este primul monument din Europa cu imaginea unui animal, iar replici ale sale au fost foarte repede amplasate și în Grecia, dar și, destul de ciudat, în S.U.A.

Va urma

Despre roza "catolică" din stema lui Ștefan cel Mare după bătălia de la Vaslui - 1475! Controversă istoriografică!

Ionuț ȚENE

Trandafirul în heraldica medievală s-a transformat în simbol al rozei vânturilor în stema Moldovei. Trandafirul din heraldică are conotații ezoterice și mistice în interpretarea filozofilor și teologilor. Sigiliul atârnat de gramota semnată de Alexandru cel Bun are legenda: „Печать Олександра воеводы, господарь Земли Молдавской” (Sigiliul lui Alexandru Voievod, suveran al Țării Moldovei). Începând din anul 1409, domnitorul ordonă modificarea formei coarnelor bourului, acestea fiind curbate înăuntru, în relație cu dispariția bourului (Bos taurus primigenius) și aduce forma coarnelor de zimbri (Bison bonasus prezent până la începutul secolului XVIII), amănunt păstrat în toată evoluția istorică a stemei Moldovei. Atunci devine frecventă simplificarea soarelui până la înlocuirea sa printr-o stea cu cinci colțuri, roza plasată la stânga botului fiind redată cu petale. Forma trandafirului devine o roza vânturilor, o stea în cinci colțuri. Pecețile lui Ștefan cel Mare cuprinzând stema Moldovei au o legendă simplă, inspirând demnitate: „Печать ИО Стефана воевода Земли Молдавской...” : „pecetea voievodului Ștefan al Țării Moldovei”. Heraldica Moldovei ia naștere pe ideea legendei totemice a bourului sacrificat de Dragoș Vodă după descălecatul din Ardeal. Această stemă medievală a Moldovei a născut în ultimii ani o controversă istoriografică aprinsă, mai ales, apariția rozei (steaua în cinci colțuri) dintre coarnele bourului pe vremea domnului Ștefan cel Mare în urma victoriei de la Vaslui din ianuarie 1475 împotriva turcilor. Istoricul Dan Ioan Mureșan, absolvent de nota 10 al facultății de istorie din cadrul Universității ”Babeș-Bolyai”, azi un reputat profesor la universități din nordul Franței a combătut teoria ”catolicizării” lui Ștefan cel Mare prin apropierea de Roma. Istoricul consideră doar recunoașterea de către Papa de la Roma a luptei anti-otomane a lui Ștefan, prin oferirea celebrei roze de aur, care a fost pusă, mai apoi, de voievod pe stema și sigiliul domnesc, fără alte conotații. Istoricul se întreabă: de ce a pus Ștefan cel Mare celebra stea cu cinci colțuri între coarnele bourului dacă nu ar fi primit acest însemn de la statul pontifical? Autorul a făcut o radiografie exhaustivă a epocii în lucrarea ”Rex Dacie/regina Dacie. Contribuții la studiul ideologiei monarhice daneze la finele Evului Mediu” (editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2019) și subliniază că primii care au adus la Roma vestea marii victorii a lui Ștefan cel Mare de la Vaslui din 1475 au fost raguzanii. Raguzanii de la Chilia și Cetatea Albă și rețeaua lor de care dispuneau ca vasali ai Imperiului otoman făceau din cetatea dalmată o sursă esențială de informații balcanice pentru Sfântul Scaun. Filelfo în scrisoarea sa arăta calitatea excepțională a cunoștințelor

sale despre structura politică a lumii scandinave și sensul politic al titlului de Rex Dacie al lui Cristian I, cunoștea tot atât de bine și figura lui Ștefan al III-lea al Moldovei, Stefano Vayvoda, signore de Moldavia, distingând astfel cu claritate între cei doi suverani creștini. Nu se putea face, astfel, o confuzie între regele danez și domnul Moldovei pe principiul istoricului antic Jordanes, dintre daci și danezi.

În 29 septembrie 1474 Ștefan cel Mare, care în urma Bătăliei de la Baia era în relații glaciale cu regele Matia al Ungariei, s-a adresat Papei Sixtus al IV-lea cu scopul ca acesta să organizeze o coaliție creștină antiotomană. Așteptându-se la o viitoare reacție din partea sultanului, Ștefan ia legătura cu principele polonez și cu Matia Corvin, regele Ungariei

pentru un ajutor armat consistent. Turcii erau implicați în luptele din Albania care au durat până în toamnă, iar atunci când nimeni nu se mai aștepta la o campanie militară, având în vedere apropierea iernii, Suleiman Pașa primește poruncă de a trece în Țara Românească pentru a-l înlătura pe Laiotă, iar apoi de a porni neîntârziat împotriva lui

Ștefan și apoi să treacă prin foc și sabie Vilaietul Bogdania, precum era numită de turci pe atunci Moldova. În ciuda regulilor războiului, turcii atacă iarna pe Ștefan cel Mare. Se pare că Papa pentru a salva coloniile dalmate creștine cere ajutorul lui Ștefan de a a-l provoca pe Mahomed al II-lea. Despre acest context, un autor ieșean a elaborat o teorie relativ sofisticată, străduindu-se să demonstreze că Ștefan cel Mare ar fi primit din partea Papei Sixt al IV-lea distincția ”rozei de aur” în 1475, care apoi a devenit emblematică pe stema Moldovei. Pornind de la constatarea că nu se cunoaște beneficiarul rozei pentru anul menționat, istoricul a pus în legătură un fascicul de indicii care ar indica faptul că de ordinul papal ar fi profitat chiar atunci nimănui altcuiva decât domnului Moldovei. Apariția presupusei roze pe blazonul lui Ștefan, obținerea victoriei strălucite împotriva unei armate otomane la Vaslui în ianuarie 1475, pelerinajul regelui Bosniei și Valahiei Nicolae (Miklós) Újlaki la Roma în martie 1475, care ar fi răspândit vestea acestui triumf, în fine reprezentarea primirii lui Újlaki de către papă din Corsia Sistina, ar fi dovezi că Ștefan cel Mare ar fi putut obține cu această ocazie roza de aur. Autorul în cauză recunoaște totuși că nu deține vreo probă concretă în acest sens, scrie și susține istoricul Dan Ioan Mureșan în studiul menționat. Metodologic, istoricul Dan Ioan Mureșan formulează trei obiecții de principiu la o asemenea reconstrucție istoriografică. Faptul că nu se cunoaște vreun deținător al rozei de aur pentru anul 1475 nu-l face un candidat plauzibil pe Ștefan cel Mare, crede Dan Ioan Mureșan. ”Argumentum ex silentio este, cum se știe, unul falacios în măsura în care nu se bazează pe cunoaștere, ci pe contrariul acesteia. Cum se poate, pe urmă, crede chiar și o clipă că Ștefan cel Mare ar fi putut beneficia de înalta distincție pontificală înaintea Veneției, care nu o va primi decât în 1476, cum vom vedea mai jos? Cum se poate concepe că Nicolae Újlaki – a cărui fidelitate față de regele Mathias Corvin a fost răsplătită în 1471 cu titlul de seamă de rege al Bosniei – putea să transmită o roză de aur către un vasal al acestuia. Papa nu decerna roza oricui, ci doar suveranilor, prinților sau cetăților aparținând Bisericii Romane, cum era și firesc”, mai susține

istoricul Mureșan. Și totuși, unii istorici consideră primirea rozei de aur ca o apropiere de uniaticism sau chiar de catolicism a lui Ștefan cel Mare.

În anul 1462, despotul Toma Paleolog a primit roza la venirea sa la Roma, Pius al II-lea onora nu doar lupta sa anti-otomană, dar mai cu seamă cea în favoarea unirii ecleziastice. Or, câtă vreme Conciliul de la Florența și impactul acestuia au fost scoși ca factori relevanți din istoria Moldovei, pe ce bază anume mai putea Sixt al IV-lea considera pe Ștefan cel Mare drept un principe catolic? Tentativele de atragere a lui Ștefan al Moldovei la unirea ecleziastică pe care mitropolitul Teoctist al Sucevei o combătuse alungând pe uniaticul Ioachim în 1453/1454, au fost reluate odată cu căsătoria domnului cu Maria Asanina Paleologina în 1471, parte din proiectul oriental al patriarhului unit de Constantinopol, cardinalul Bessarion, care au fost relansate în 1476 susține istoricul Mureșan. Conform Archivio storico lombardo, a jurnalului lui Simonetta, roza de aur a fost decernată în 5 martie 1475, în Camera papagalului din palatul pontifical, nimănui altuia decât celebrului condottiere Frederic (Federico) conte de Montefeltro și duce de Urbino, ca parte a procedurii de acordare a acestui ultim titlu. Federico a făcut, influențat de primirea rozei de aur, în propriul său palat de la Gubbio, o cameră decorată după modelul celei „a Papagalului” din Vatican, consideră Dan Ioan Mureșan. Căpitan general al armatei pontificale, în calitate de gonfaloniere della Chiesa, el adusese deja servicii însemnate lui Pius al II-lea sau Sixt al IV-lea, supunând pe „tirani” din statele pontificale, cum ar fi Sigismondo Malatestadin Rimini sau Niccolò Vitelli din Città di Castello. Dar mai mult, Sixt al IV-lea avea nevoie de sprijinul acestui excelent soldat pentru proiectul său de răsturnare a familiei Medici și de supunere a bogatei Florențe, proiect pus în execuție în 1478. Toate acestea erau prioritare atunci pentru Sfântul Scaun, chiar în detrimentul luptei anti-otomane, mai scrie Dan Ioan Mureșan. Teoria istoricului Liviu Pilat este expusă în „Observații în legătură cu roza din stema lui Ștefan cel Mare și contextul de după victoria de la Vaslui”, *Analele Putnei*, 14, 2018. Pe ideea susținerii tezei istoricului Liviu Pilat este și Ioan Costea, „Arcașii lui Efraim” (Arad, Editura Moon, 2021), care susține chiar participarea lui Ștefan cel Mare la ceremonia de la Roma de decernare a rozei papale din însăși mâinile Papei Sixt al IV-lea. Dovada ar fi un tablou isotric în care ar reprezenta pe Ștefan cel Mare la Papa de la Roma.

Și Ștefan cel Mare a fost un „lo”, adică a fost uns de Papa afirmă Costea Ioan, fără să exemplifice dovezile, ci interpretarea sa este mai mult pliată pe un context istoric general, am putea spune chiar geopolitic. Ioan Costea îl contrazice pe Dan Ioan Mureșan, dar fără documente arhivistice, ci

doar pe bază de interpretări, sigur interesante, dar nu cu suficiente izvoare necesare în construcția istoriografică. Există o pictură, scena 34 din Sala Lancisi (Corsia Sistina) care face referire la o scenă din martie 1475, pictura este subnotată de istoricul Liviu Pilat, care emite ipoteza că personajul încoronat din fața Papei ar fi Nicola de Ujlac, împuternicit de Ștefan cel Mare să primească „roza de aur”. În această lucrare Costea Ioan demonstrează, că personajul încoronat este chiar Ștefan cel Mare, indiferent dacă a primit roza de aur, tot atunci sau

în altă dată. Analizând pictura din Sala Lancisi (Corsia Sistina), istoricul Costea Ioan susține că, în martie 1475, Papa „a decernat” roza lui Ștefan cel Mare în secret. Același istoric crede raportat la victoria de la Vaslui, că Dan Ioan Mureșan exagerează și diminuează intenționat când scrie că motivele acordării rozei lui Frederico de Motefeltro „erau prioritare atunci pentru Sfântul Scaun, chiar în detrimentul luptei antiotomane, și ele meritau din plin o roză”. Ion Costea susține că Ștefan cel Mare a fost împins să atace Țara Românească, aflată sub dominație turcească, de Papă și de venețieni, prin Uzun Hasan, cunoscut ca „Re de Persia” (Regele Persiei). Uzun Hasan era căsătorit cu Teodora Despina de Mangup, soră sau verișoară cu Maria de Mangup, soția lui Ștefan cel Mare. Uzun Pașa a condus de fapt urmașii tribului uzilor de la Tebriz, un trib cuman, care a inclus în posesiile sale și „drumul mătășii”. Ioan – Aurel Pop, Alexandru Simon, Re de Dacia (un proiect de la sfârșitul Evului Mediu), Ed. Școala Ardeleană, Cluj – Napoca, 2018) scrie că: „timp de un an, Ștefan atacase constant pozițiile turce de la Dunăre, până când oastea otomană, care asediase Scutariul venețian, a fost retrasă și trimisă împotriva sa”. Uzun Hasan se afla în relații teribile cu venețienii și cu Papa și obținuseră împreună o victorie navală împotriva turcilor. Imaginea din Sala Lancisi (Corsia Sistina) l-ar reprezenta pe Ștefan cel Mare în persoană, sărutând papucul Papei (sfârșit de martie – început de aprilie 1475). Aceasta este o informație esențială pentru români crede Ioan Costea. „Cei care au ascuns și ascund această informație – care fără ascunzători ar fi ieșit la suprafață singură, ca uleiul de sub ape l-au legendat pe Ștefan cel Mare sub Nicolae Ujlac, un nobil ardelean, de-al regelui Matei Corvin”. Istoricul Ioan Costea crede că o roză de genul celeia posedată de Ștefan cel Mare putea proveni numai de la Papă și numai dacă era de religie catolică sau poate unit. Istoricul spune destul de franc că Ștefan cel Mare ar fi trecut la catolicism. Supoziția istoricului, în ciuda conciliului unit de la Florența din 1439 nu se poate susține documentar. Cunoscutul și apreciatul istoric Ștefan S. Gorovei, în studiul „Stema lui Ștefan cel Mare (Observații, interpretări, explicații), din Polychronion (Profesorului Nicolae-Șerban Tanașoacă la 70 ani), Ed. Academiei Române, Buc. 2012, combate „catolicizarea” stemei lui Ștefan cel Mare cu argumente credibile și documentate. Consideră că dezbateră istoriografică deschisă, iar argumentele privind primirea „rozei” de către Ștefan cel Mare din partea Papei de la Roma, nu neapărat printr-o ceremonie cu prezență fizică a voievodului moldav, este o chestiune de soluționat într-o manieră științifică de către istoriografia română. Evident Ștefan cel Mare s-a aflat în colțișia antiotomană, alături de țările catolice și Papa. Mai ales, după căderea Constantinopolului, la 1453, capitala fostului imperiu își pierde puterea de centru al ortodoxiei, iar Ștefan cel Mare își căuta aliați printre puterile catolice și pe reprezentantul lor spiritual și religios: Papa de la Roma. Nu cred că există probe arhivistice, că Ștefan cel Mare ar fi trecut la catolicism. Putem eventual să spunem că roza „catolică” a fost introdusă în stema moldavă de către Ștefan cel Mare doar ca o „recunoaștere” internațională a luptei sale antiotomane, dar și un însemn al alianței cu puterea spirituală, dar și militară, a lumii catolice: Papa de la Roma. Voievodul Ștefan a trecut la cele veșnice ca domn creștin-ortodox, ctitor de mănăstiri ortodoxe ca un bazileu bizantin, dar a fost nevoit să facă unele „conexiuni” spirituale în manieră ecumenică cu Papa, în lupta împotriva puternicului imperiu otoman. „Compromisul” cu puterea catolică pare să fi fost doar cel heraldic: roza de aur în Stema Moldovei?

PĂDUREA HOIA-BACIU (FICȚIUNE)

Anișoara Laura MUSTEȚIU

În trecut, am fost un discipol al științei, și aș fi putut jura că nimic altceva nu poate fi adevărat. Dar a trecut aproape un an de când mi s-a întâmplat ceva bizar, iar acele momente ce păreau nesfârșite și spaima simțită au lăsat amprente adânci în sufletul meu fragil.

Într-o sâmbătă primăvărată din 2021, doar câteva ore au fost de ajuns, ca să-mi schimbe complet viața. Din acea zi, mă cuibăresc în fiecare noapte sub plapumă și mă rog, în speranța ca sufletul meu, încă înfricoșat, să-și găsească tămăduirea. Puteți să vă închipuiți că abia pot să privesc spre o pădure fără să tremur, fără să mă înspăimânt? O pădure din inima Transilvaniei, deasupra căreia nori întunecați, furibunzi rămân adesea să se odihnească și vânturi aspre își găsesc culcușul, vă spun sincer, a devenit coșmarul vieții mele.

Locurile ce o înconjoară sunt decorate cu Platoul Someșan și Câmpia Transilvaniei, tărâmură răcorită de râuri vivifiante, binecuvântate cu dealuri ce freamătă sub plete stufoase de păduri și coline timide, pierdute într-o natură uluitoare. Pajiștile de un verzui-catifelat, sunt presărate cu ciobani ce-și cântă nostalgia lângă pâlcuri de oi. În ciuda frumuseților, acele locuri sunt pline cu mistere. Și unul dintre ele este pădurea Hoia-Baciu.

Auzisem câteva povești misterioase despre pădurea Hoia-Baciu. Bineînțeles, le-am considerat nostime, hazlii. Unii vorbesc în taină că ascunde un luminiiș numit Poiana Rotundă. În acel luminiiș, nu se încumetă nici iarba să crească, iar copacii, spăimoși și timorați, nu au îndrăznit vreodată să-și strecoare rădăcinile. Se spune că ar fi un portal către o lume necunoscută, iar cei care îndrăznesc să treacă prin el, nu se vor mai întoarce niciodată. Desigur, nu am crezut în asemenea povești stupide.

„Probabil, niște basme pentru turiști. Dracula nu mai e la modă...” mi-au murmurat gândurile. Totuși, am simțit o oarecare atracție și curiozitate să străbat potecile pădurii enigmatice. Ziua în care am ales să fac escapada era cam rece pentru un început de primăvară. Mi-am luat o geacă pufoasă pe mine, blugii și niște ghete, în caz că dau de noroi. Era ora prânzului. Îmi terminasem cuminte sandviciul cald, cu ou, brânză și roșii, mi-am lăsat mașina la poalele dealului și am pornit pe drumul prăfuit ce ducea spre pădure. După o

jumătate de oră de mers, am ajuns aproape de intrare. Acolo, am observat câțiva nori greoi, întunecați ce pluteau mohorâți, cernând monotonie peste creștetul copacilor. Natura părea adormită.

Dar dintr-o dată, m-am simțit lovită de o dezlănțuire de vânt, neobișnuit de puternică. Abia mă țineam pe picioare. Ce straniu... Pădurea rămase inertă, neatinsă de vânt. După un scurt timp, apărură un vârtej de praf ce mă înconjură într-o clipită și încercă să mă cuprindă cu brațele lui tulburi, nebuloase. Mi-am acoperit ochii cu dosul mâinii și m-am grăbit să intru, să mă adăpostesc printre copaci. Lângă un tufiș golaș, m-am scuturat de praf și de gânduri inutile, vane. Buzele îmi erau uscate, și pielea de pe față îmi devenise aspră, pătrunsă de o pulbere pământie.

Mi-am ridicat privirea. O potecă subțire, acoperită cu frunze moarte, șerpuia spre inima pădurii. Am făcut câțiva pași, apoi m-am oprit să privesc în jur. Trupurile copacilor era distorsionate, aveau forme scheletice, cu membre lungi, negre, încolăcite, ce păreau înverșunate să prindă în ghearele lor orice intrus. Aerul era dens, umed, avea un miros crud, mucegăios. „Shhh, shhh...” Un foșnet brusc de ramuri uscate. Întorc capul. Ciudat... îmi șoptește un gând, neliniștit. Nu e niciun animal sau vreo pasăre în apropiere.

Am continuat să pășesc mai departe pe poteca moale, noroioasă. Totuși, aveam un sentiment straniu, simțeam că nu era un drum obișnuit. La câțiva metri depărtare zăresc un trunchi uriaș de arțar, căzut de-a curmezișul pe cărare. Copacul avea scoarța groasă, cu vene lungi, de un cenușiu-negru, uscat, cu o rădăcină vânoasă, ce păreau scoase din pământ de forțe necunoscute, demonice, furioase. M-am așezat pentru câteva momente pe trunchiul lui sec, rănit, părăsit... Părea încă să mai respire, cu un suflu firav, vlaguit. Mi s-a făcut milă de el. L-am cuprins cu ambele brațe, într-o caldă îmbrățișare. Parcă îi simțeam inima, bătând încet, muribund. Ochii mi s-au umezit. Iubesc arțarii. Nu pot să-i văd suferind.

După un timp, un frison rece îmi străbate corpul. Tremuram. Începuse să-mi fie frig. Din nou, în ceață se lasă un freamăt. „Shhhh, Shhhh...” Întorc capul. Din spatele arbuștilor răsărise o umbră uriașă, ce-mi acoperea corpul cu întunericul ei. „Hei... cine ești?” am strigat de câteva ori. Dar totul rămâne scufundat în tăcere. Am început să am vedenii, îmi spune gândul în doară. Totuși, eram agitată. Am continuat să-mi abat atenția cu gânduri bune, pășind mai departe pe cărare. Din ce în ce mai mult, mă simțeam atrasă spre inima pădurii, parcă o forță necunoscută mă ademenea spre misterioasele adâncimi. Mă simțeam fermecată, speriată, dar și enorm de curioasă. Vroiam să văd Poiana Rotundă, să pătrund în inima ei infertilă și enigmatică.

Trecuse o jumătate de oră. Între timp se lăsase o ceață densă. Aburi cenușii pluteau molcom în aer, se ondulau printre copaci. O pojghiță de negură acoperea pământul, îl făcea mai moale, mai noroiios. O simțeam pe piele, rece și umedă. Nu e nimeni prin pădure. Ce tăcere... Abia îmi terminasem gândul, când aud un murmur. Un glas vag, greu de perceput învolbură liniștea. Cântă! Pe spate începuse să-mi curgă un fior rece, neplăcut.

- Ana... Ana..., O voce plângărească de femeie îmi striga numele.

- Da... Cine ești? Nu te văd...

- Ana... Ana, se zbat din nou câteva șoapte în aer.

Apoi, vocea devine din ce în ce mai slabă, urmată de o tăcere neplăcută, tulburătoare. Instinctiv, am atins cruciulița ce-mi atârna ocrotitor la gât... Tremuram din toate încheieturile. Gândurile mi se zbăteau înfricoșate, printre senzații trepidante, fierbinți, încărcate cu adrenalină. „Fugi! Fugi!” îmi țipă o voce interioară. Șiroaie reci de spaimă mi se preling pe frunte, pe brațe, pe spate.

Apoi, vântul s-a schimbat rapid într-un curent puternic. Vroiam să mă întorc. Dar nu am fost în stare. Eram prinsă în curentul de aer. Îi simțeam puterea. Mă târa după el. Ghetele mi se afundau în noroiul moale, vâscos și aveam impresia că pământul vroia să mă absoarbă în el. Curentul învolburase pădurea, și câteva membre uscate de crengi mă plesnesc pe față. Apoi, am auzit un zgomot puternic de copite de cal. Crengile uscate căzute pe pământ trosneau sub apăsări bizare, ascunse.

M-am uitat în jur. Nervii îmi cedaseră. Era prea mult. Corpul îmi era potopit de o frică sălbatică, ce se zbătea în mișcări frenetice, lăsându-mi un strigăt de groază în interior. Am încercat să mă agăț de trunchiul unui copac. Mă zbăteam împotriva curentului, dar corpul îmi devenise dintr-o dată moale, ademenit de forțe necunoscute. O dorință imensă mă atrăgea spre poiană, pusese stăpânire pe mine, pe voința mea.

Am continuat să pășesc pe poteca înmuiată cu noroi cleios și frunze putrede, din care ieșea un miros înțepător. După câteva minute, am ajuns într-un luminiș... În fața mea se întindea o poiană verde, fascinantă, în forma unui cerc perfect rotund. Avea o culoare stranie, brun-cenușie. Curentul dispăruse, urmat de o tăcere de moarte. Apoi aud foșnete de frunze uscate și câțiva pași ușori. Parcă nici nu atingeau pământul. Percep o boare neliniștită de aer. Părea a fi o ființă invizibilă. Îi simțeam răsuflarea. Rămân pe loc, paralizată.

După câteva minute, în inima luminișului apare conturul unui trup, alburui, fragil și scheletic. Palpita. Tremura. Cânta cu o voce tânguitoare, cuvinte necunoscute. Nu i-am putut recunoaște fața. Mi-a făcut

semn să mă apropii. Fiecare clipă îmi adăuga scânteii de foc peste nervii deja distruși. Vroiam să mă îndepărtez, dar corpul îmi era amorțit. În aer apăruseră mai multe forme de culoare transparent-alburie. Palpita. Licăreau. Deodată, ceva mă plesnește pe față. Vroiam să strig dar glasul îmi pierise. M-am dat înapoi, copleșită de o vulnerabilitate înfricoșătoare. În trup mi se perindau o grămadă de senzații cutremurătoare – tremuri fierbinți, groază, spaimă, frisoane. Încerc din nou să fug, dar picioarele îmi erau grele ca plumbul. O forță bizară îmi ferma voința. Din mijlocul poienii vocile îmi strigau numele: „Annaaaa... Aaaaaa.

Pășesc înainte. Încet. Ușor. Hipnotizată. Picioarele mi se scufundau în noroiul moale. Parcă eram într-un semi-delir. În timp ce înaintam, pe pulovăr îmi apare o formă. Era conturul unui cerc, iar în mijlocul lui era gravată litera A. Mirosea teribil, a fum și ceva ars.

Am sărit un pas înapoi, fulgerată de un gând urlător: „Oprește-te! Anaaa... Oprește-te!!!!”

Deodată, mi-am adus aminte de zvonurile despre portal și „zona moartă”. Cei care pătrund acolo, nu se mai întorc. „Trebuie să te întorci! Trebuie!” îmi strigă gândul, furios, disperat.

Mă scutur. Simt o voință puternică de a supraviețui. Mii de particule de adrenalină mi se zbăteau în corp, îmi dădeau energie să lupt. Mă întorc spre pădure, și intru din nou în întunecimea ei. Prin coroanele copacilor puteam zări cerul. Curentul dispăruse. În schimb simțeam un vânt, rece ca gheața, șerpuiind printre copaci. În spatele copacilor, erau două luminițe. Mă urmăreau.

Am început să alerg ca o nebună. Apoi, m-am împiedicat de o bucată de lemn și am căzut în nămol. M-am lovit la un genunchi. M-am ridicat și am început să alerg din nou. O ramură uscată îmi zgârie fața. Încă mai auzeam voci. Perceptibile. Stridente. Furioase. După un timp, am ajuns din nou la rădăcinile uriașe ale trunchiului căzut de-a lungul intrării în pădure. Am sărit peste el și am ieșit afară, copleșită de o avalanșă de emoții. Apoi, am căzut în genunchi, plângând vehement. „Mulțumesc, Doamne!”, am murmurat printre lacrimi, ridicându-mi ochii spre cer. Culoarea lunii reflecta o lumină tulbure, palidă.

Nici astăzi, după un an de zile, încă nu am nicio idee ce s-a întâmplat. Mentea mea, adeptă metodelor științifice, încearcă să mă convingă că totul a fost numai o manifestare dubioasă, o psihoză generată de ceva din trecut. Îmi doresc să cred o astfel de teorie. Dar când mă uit la pulovărul alb purtat în acea zi de teroare, mă străbate un frison de frică. Pe pulovăr a rămas acel cerc gravat cu litera A. Cercul încă mai miroase a fum, a ceva ars. Acest fapt mă ademenește să cred că poiana și legendele despre pădurea Hoia-Baciu ar putea fi reale. Acum, rămâne să descoperiți voi adevărul...

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

Trei variațiuni pe tema păcii și porumbelului

I

E atâta pace într-un singur porumbel
încât, susțin experții în pace,
ar fi îndeajuns cu un singur porumbel
pentru a aduce pe pământ
întreaga pace căutată de oameni, în
neștire.

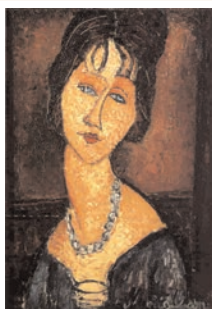
II

Atât de numeroși sunt porumbeii păcii
încât, susțin experții în porumbei,
o pace doar, nimic mai mult, ne-ar
trebui
pentru a chema toți porumbeii,
ce veșnic și-n zadar caută oameni.

III

De-ar purta pacea strai de porumbel,
susțin experții în oameni,
o pace, nu mai mult, ne-ar trebui
pentru a înzestra pământul cu aripi
și a preschimba oamenii în porumbei.

REI BERROA, Republica Dominicană,
SUA
Traducere: Iulana Pașca și Gabriela Căluțiu
Sonnenberg

Cum ar fi să te caut în depărtare?

Cum ar fi să te caut în depărtare?
Eunice Odio

Cum ar fi să te caut în depărtare,
iubire,
iubire ce m-ai dus la intrarea în copac,
spre zbor fluturelui,
la forță și la viață,
și, luându-mă cu tine
prin bucurii, în tristeți m-ai lăsat?

Cum ar fi să te caut în depărtare,
prin șuierul de gloanțe ce umerii mi-i
îmbracă,
în tunetul războinic, de lacrimi saturat?

Cum ar fi să te caut, iubire, peste timp,
în vaste coridoare de zile, despletită,
desculță, cu iubirea aceasta, o iubire
ce în mine se revoltă ca marea într-un
acvariu?

Cum ar fi să te caut în depărtare, întru
neființă,
în solitudini, în neantul ce mușcă
voluptos
și crud din înđoiala-mi de biată femeie
părăsită?

GIOCONDA BELLI, Nicaragua
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Lamentarea lui GALILEO

*la ce bun să concepi
un telescop
ca să-ți arate
ceva inexistent?*

*la ce bun
să-ți îndrepti ochii
spre un cer
pustiu?*

*știm bine că omenirea
nu știe să privească*

*dar eu, cu toate acestea,
cred în puterea minții
și în chemarea
necunoscutului*

*de aceea construiesc
obiecte inutile
și îmi imaginez
neînchipuirea
iar omul, după oameni gonește.*

CHRISTOPH JANACS, Austria
Traducere: Germain Droogenbroodt și
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Din mitologia mea (I)

Ion Iancu VALE

Motto:

„...astfel IIV și-a îndrumat lirismul
și viziunile către ideile unei mitologii
personale mereu mai subtile...” - Mircea
Horia Simionescu, 1996

Antet

Poet cinstit alcoolizat și dur
Râvnind la tihne nepermise
Mi-am înjugat pornirile aprinse
Nevrând la bara vieții strâmb să jur

Muntean născut la umbră grea de fag
În luna mai și-adus acasă-n poală
Pachetul tatei de țigări fiindu-mi
coală
Cuvântul spadă l-am făcut și steag

În țara mea bogată și râvnită
Perpedesist sărac și-un pic nebun
Metale rare m-am pornit să-adun
Și să le cern prin îndoită sită

Cu fața aspră de pirat
Și sufletul fragil de floare
Doar soarelui vândut m-am dat
Și lutului de sub picioare

M-am rupt cu dărnicie în bucăți
Ca dintr-o pâine-n sân purtată
M-am împărțit la drepti și hoți
Și n-am cerut la nimeni plată

Poet cinstit alcoolizat și dur
Râvnind la tihne nepermise
Mi-am înjugat pornirile aprinse
Nevrând la bara vieții strâmb să jur

Rara avis, cuvântule, te caut

Înverzitul, înfloritule, neofilitule
Nu te lepăda de mine, cuvântule
Cum nu mă voi lepăda nici eu
De țara mea, de neamul meu, de
numele meu
Și de pământul acesta reavăn și greu
Pe care mă fac cruce cu fața în jos
Pentru a avea mereu un suflet
frumos

Și pentru a-l simți în pielea cu porii
deschiși
Cum simți până la os cărbunii
aprinși
Auritule, oțelitule, plumbuitule
Nu mă ocoli, cuvântule
Fă-mă glonț, fă-mă sabie, fă-mă bici
Să nu-mi fie milă, să nu-mi fie silă
De inevitabile însângeri
Să nu am nici în vis, în piept
remușcări
Pune-mi șaua și frâul tău fermecat
Să-ți fiu telegar docil și învățat
Să te port până la marginea
neuitării, mereu
Ca pe un viteaz, ca pe un rege, ca pe
un zeu

Ca o spadă, versul

Mi-e versul spadă neînvingă
Priviți, nu o ascund în teacă
Mânerul ei cu gardă de pirop
prin mână sufletul îmi leagă

Metafora e scutierul Panza
Rugina ea n-o lasă s-o atingă
Chiar mori de vânt de-mi ies în cale
E datoria ei să le învingă

A fi sărac nu-i, totuși, o rușine
Dar Doamne nu mă lua menirii
Căci de voi săraci în poezie
Cu spada mea eu mă voi da pieirii

Mi-e versul spadă neînvingă
În ea lumina se adună
Mamă cum oare n-ai murit
Când mă nașteai cu ea de mână

Focul

De mic copil privea cum se înalță
focul
Și mistuit de vrajă îi urmărea sorocul
Privea avid scânteia născută ca să
moară
Și se-ntreba șocat: lumina unde-i
zboară

În ce incerte spații își năruie minunea
Ce la un moment dat împrăștia
genunea

Și-n ce sfere-și transferă puterea lui
de leu
Dezlănțuită magic de-nlănțuitul zeu

Unde-i pierde tăria ce se-implântă în
cer

Regește împărțind putere și mister
Și cum de poate acum și chiar fără
mănușă

Cu-atâta ușurință să-i umble în
cenușă

Și-l doare pân' la țipăt, ca rana nou
deschisă

Că nu mai simte-n pori căldura mult
promisă

Că orice foc ar fi și cum i-ar fi văpaia
Se-autodevotă topindu-și
vălvătaia

Irina Lucia Mihalca – Poezia

Ionel BOTA

Revanșa eului liric marchează, dincolo de fardarea unei realități căreia i se explorează marota identității, o încremenire în semn.

În semnul duratei, mai cu seamă, fiindcă retragerile nu diseminează nostalgii, cum destui cred și din păcate cred că așa trebuie să se exprime în scrisul literar, ci ascund posibile deschideri simbolice.

La Irina Lucia Mihalca, lumina e zidire lirică, majestate ființială, punct și contrapunct.

Asemeni dansului fotogramelor pe ecranul-iluzie freudian, totul alunecă într-un parcurs ascendent, viziunile sunt ficțiuni, fascinație și deopotrivă experimentări. Dar sinele pozitiv e și în esența lucrurilor, ele se pot reinventa, memoria ne conține, perversă e numai minciuna realității. Poezia aceasta încalcă, am zice că programat, scenariul spectacolului din real, pune voalul pudibonderiei acolo unde nu mai este nevoie decât de depășirea mesageriei idealităților, ea, idealitatea inspiră un alt miracol („Străbați furtuna deșertului în căutarea celei care/ ți-a răscolit visele noapte de noapte,/ cascadă curgând/în carnația coapselor/ răsucite din unda de dragoste.”), poveste de dragoste fără sfârșit.

Blazonul acestei poezii pare să fie iubirea, viața e o simplă diatribă, doar dragostea e frisonul fonognomic. Nu există rateuri în acest imagism de efecte, trama ideatică fiind și ea un proiect vizionar. Demitizările, mereu surprinzând incasant zona acestor confesiuni abisale despre „construcția” universului din sentimente și emoții, aur ființial, soare și surâs, sunt parte dintr-un discurs interogativ bine pus la punct. Reveriile convertesc meditația în vis frenetic, eul evocă, uneori emoțional-sarcastic, până și memoria puberă, filiera clasicizantă e însă foarte bine voalată și modernitatea acestei lirici arată o prospețime de invidiat între candidații de promoție la un podium al celor mai buni dintre cei mai buni.

Autoarea este protagonista unui metadiscurs, iar

metaforizarea e mai degrabă concentrată.

Inconfundabilă, însă, pare poetica subsumabilă, stilul pulsează aluvionări de imaginar, asimilări în interiorul discursului. Totul înseamnă un elaborat anti-utopic, polifoniile consacra un happening de răscumpărări ale ființei în relația cu universalul.

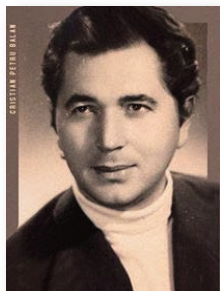
Modalitatea aceasta lirică descinde din expresionismul interbelic, dar ținuta de-acum arată o componentă dialogică foarte clară. Policromia discursivă arată în Irina Lucia Mihalca o poetă imprevizibilă și de aceea foarte originală doar că re-vizitarea melancoliilor nu e o simplă reverență grației, ci un debușeu al explorărilor sentimentului. Lirică a armoniilor celeste și a votelor hymnice ale elementelor (și elementarului), poezia aceasta vine să sugereze puternic o gnoză, a reveriilor calme, cuminți, jurnal afectiv de liniște interioară, de ceremonial inițiativ al cuvintelor debrășate de la colocvialul esenței, înluminând pedestalul timpului, durabilul. Infinitatea lumilor posibile se „cântărește”, ar zice eul liric, prin poem. Întors spre sine, eul se (auto)extrage din propria singurătate, este un eu multiplicându-și esența. Fiindcă numai dintr-un unu apocrif, (d)enunțul limitelor își are începutul, precum orice ieșire din labirint nu face decât descarcerează utopia, o șterge cu aceeași grație de iluzoriu și, mise en abîme, purifică discursul, înlătură primejdiile debrășării de la ispitirile modernismului liric.

Iată de ce, bunăoară, distingem în insolitul scenariu al poeziei Irinei Lucia Mihalca, și paragrafe în care inocularea perfidă a melancoliei între anti-teze nu e decât o gesticulație de frondă puțin relaxativă și fără exces convențional. Asta nu înseamnă că atipicul e aici autentic; dimpotrivă, lirica nu este una computațională, cum o întâlnim la colegele promoției sale, iar imagismul coerențelor nu este siluit în vreun fel de edulcorări de sezon. Poezia aceasta are un corpus al ei bine articulat, seamănă cu o poveste care nu se mai termină, dar o poveste frumoasă.

Marja de manevră a eului e aceeași insolită, ca un „secret” al experienței, peste idealurile ființei, studiul gesturilor prin edificarea versului fiind resortul unei de-codificări în simbolistica realului. Miraje pot fi, deci, viața și dragostea, dar lirismul vibrant e argumentul pretextual, focalizează vulnerabilul, redistribuie uimiri și impresii, erudiție și grație, metafore și „diviziuni” ale imaginarului precum așteptarea, stare de bază. Avem o poetă interesantă și acesta e un lucru foarte important dacă mai vrem să credem în destinul poeziei noastre.

CEL MAI MARE FOTOREPORTER ROMÂN - MAESTRUL EMANUEL TÂNJALĂ

Cristian Petru BĂLAN

De mai multă vreme, sunt unul dintre numeroșii admiratori ai activității marelui artist fotoreporter Emanuel Tânjălă - „zeul suprem al fotografiei românești”, cum mai este el denumit - căruia am avut norocul să-i văd o parte din cele mai frumoase imagini fotografice publicate de-a lungul multor ani prin diferite ziare și reviste din țară, dar și pe cele selectate din unele expoziții internaționale și reproduse cu câțiva ani în urmă în paginile unor cărți de mare succes, fiind lăudat și în străinătate.

Sunt fericitul posesor a două din aceste cărți - „Jurnalul unui fotograf” (200 pag.), apărută în anul 2013 la marea editură „Humanitas” din București, și „Amintiri despre Țara Pierdută” (235 pag.), apărută în 2019 la „Editura Școala Ardeleană” din Cluj-Napoca - ambele cu zeci și zeci de splendide reproduceri fotografice. Desigur, planurile artistului nu s-au oprit aici, după marele succes al autorului la ediția din 2019 a Târgului de Carte Gaudeamus cu volumele „Lumea filmului românesc” și „Amintiri despre Țara Pierdută”. Evident, proiectele lui vor continua...

Toți cititorii acestor originale cărți au avut în plus surpriza să descopere că autorul lor este și un distins scriitor român, deosebit de talentat, un adevărat artist al cuvântului, captivându-ne prin istoricitatea momentelor, prin originalitatea lor, prin frumusețea descrierilor surprinse în obiectiv și al splendidelor peisaje românești înfățișate. De aceea, încă mai demult, autorul a fost solicitat să lucreze și să publice la mai multe ziare și reviste, precum România liberă, Flacăra, Satul socialist, Cinema, Formula As, Prezent, Vacanțe la țară ș.a.

Analizând atent opera lui, am constatat că acest artist vizual face artă nu doar de dragul artei, ci încă și mai mult, de dragul unor concepte și principii sănătoase informative, pe care le exprimă clar prin numeroase mijloace și sugerări artistice subtile, de înaltă ținută etnică, patriotică și morală. În centrul artei lui se află ideea, crezul și convingerea pe care ne-o impune, că o operă de valoroasă artă vizuală trebuie să transmită spontan un mesaj puternic celui care o privește, cu

imagini realiste, convingătoare ca documente de viitor, și să genereze într-un fel sau altul o reacție de vizibil atașament din partea privitorului. Citindu-i ideile despre arta de ieri și de astăzi și, mai ales, văzându-le acum fixate ca tablouri oficiale, începem să înțelegem bine că arta contemporană fotografică nu trebuie să fie nicidecum nebuloasă, absconsă, fără sens și țel, ci să decrie deschis o lume reală, vie, durabilă și interesantă nu numai pentru prezent, dar și pentru viitor.

Orice ieșire cu aparatul de fotografiat pe teren, a fost începută cu o idee practică și fezabilă, ca un moment sacru, cu o temă utilă, dinainte aleasă, din esența căreia s-a dezvoltat apoi un concept spontan, urmat de partea de execuție tehnică precisă, în conformitate cu un plan inteligent pe care artistul Emanuel Tânjălă se vede treaba că l-a respectat, de la un cadru la altul, cu precauție și sfințenie - și de aici secretul marilor lui succese unanim recunoscute. Asta nu înseamnă că uneori artistul, când s-a simțit furat și de momente irepetabile, de tentante imagini neașteptate care i-au ieșit în cale, nu a profitat de ele, trecând pe lângă asemenea clipe nepăsător, ci inclusiv în astfel de momente unice, a trebuit să decidă a nu le pierde și atunci le-a surprins imediat pentru raritatea și noutatea lor, fie ele și ca documente de moment. Așa se explică diversitatea tematică a imaginilor înregistrate, bogăția și valoarea lor incontestabilă. Miile de fotografii făcute au devenit trepte strălucite care l-au propulsat spre glorie.

Dar oare ce știm despre viața și parcurgerea acestor trepte? Nu prea multe (decât că el voia să știe tot și că a studiat la Facultatea de Jurnalism și Științele Comunicării care i-a fost de mare folos). Oricum, am fost toți convinși că artistul nostru fotoreporter are informații din mai toate domeniile, dar rareori a fost nevoit să le etaleze, întrucât acest maestru Emanuel Tânjălă sau Manu, cum i se adresează numărul imens de prieteni pe care îi are, este o fire nu numai prietenoasă și misterioasă, ci și plină de o modestie proverbială, vorbind foarte puțin despre propria-i persoană, lăsând în schimb ca opera lui să vorbească - și vedem că ea vorbește mai puțin prin cuvinte, ci în primul rând prin vibrante imagini convingătoare (iar acestea, din fericire, sunt foarte multe și foarte diverse). Într-adevăr, precum știm că se spune, o imagine complexă poate grăi mai bine decât o mie de cuvinte... Totuși, atunci când Manu se apucă să-și descrie, prin propriile-i cuvinte, chiar și numai câteva subiecte tridimensionale înregistrate grafic, păi atunci fiecare imagine în parte se transformă într-o adevărată poveste sau istorie captivantă care-l transformă pe maestrul fotograf într-un povestitor cu care și Creangă și Sadoveanu s-ar mândri; aceasta deoarece fiecare

fotografie a lui începe să devină un mic document prețios, o concentrată pagină istorică neperisabilă și neașteptat de atrăgătoare, căpătând o viață și valoare ascunsă la care nici nu te-ai fi gândit. Mai mult decât atât: vorbind cu atât patos și măiestrie despre șirul nesfârșit de scene-amintiri prinse pe filmele lui de celuloid și transpuse apoi pe hârtie, toate la un loc, vrând-nevrând, constatăm că au devenit în timp niște „cărămizi istorice” vii care au dat naștere minunatelor cărți pomenite mai sus - „Jurnalul unui fotograf” și „Amintiri despre Țara Pierdută” (dar și altele), care l-au transformat pe fotograf-vrăjitor într-un foarte original scriitor și jurnalist, iubit de toți care l-au cunoscut sau citit.

Totuși, chiar dacă autorul acestor pagini s-a arătat destul de zgârcit cu propria-i biografie, citindu-i cu atenție paginile cărților sale sau interviurile acordate unor reporteri ori gazetari, am putut afla, printre rânduri, că maestrul Tâncală mai are doi-trei pași până devine un vrâncean octogenar (tatăl dumnealui a trăit 102 ani) și că are o familie splendidă, el fiind înconjurat de trei zâne... Precum toți știm, reporterii noștri fotografi foarte apreciați prin profesia lor de colportori ai ineditului, vrând-nevrând, au putut cunoaște, de-a lungul anilor, sute de persoane și personalități de elită din România ori de aiurea, iar Emanuel Tâncală, care deja de mult timp devenise faimos, căci publica la cele mai citite organe de presă, chiar dacă, în general, căuta să fotografieze oameni simpli, muncitori și țărani de la coarnele plugului ori bătrâni îstoviți de muncă, totuși a trebuit să immortalizeze și chipurile celor mai iubiți și cunoscuți sportivi, scriitori, poeți, compozitori, dirijori, savanți, artiști plastici, oameni de știință, actori de teatru sau filme, regizori, jurnaliști, politicieni etc., etc., devenind extrem de prolific, de cunoscut, de căutat și de multi-apreciat... Mulți din aceștia i-au devenit prieteni intimi (printre ei se numără și străini, cu care se înțelege bine, fiindcă Manu, intelectual foarte cult, vorbește corect și câteva limbi de circulație internațională). Ca să le înșir aici numărul și numele tuturor celebrităților cu care maestrul era și mai este în relații excelente, ar însemna să mai umplu încă o pagină lungă. Unii dintre ei au plecat deja în lumea celor drepti. Dar dacă majoritatea acestor personalități de elită l-au bucurat sincer și i-au luminat frumos viața, câțiva dintre ei l-au dezamăgit profund; ba și mai neplăcut: unii, mai ales din cei cu funcții politice, i-au făcut destul rău, l-au urmărit, l-au pârât organelor de securitate care, ținându-l continuu în colimator, direct sau indirect, l-au persecutat insuportabil, sub denunțurile celor obedienți fostului regim comunist, motiv pentru care distinsul fotoreporter, sătul de asemenea multe nemernicii, s-a văzut silit să părăsească țara, emigrând în Statele Unite, unde și-a continuat în mod liber activitatea sa prolifică. Ocazia emigrării nu putea fi pierdută, căci până la începutul anilor '80 avusese șapte expoziții de fotografie la

București, de mare succes, pentru care, în 1981, a primit o bursă de studii la Perugia din partea guvernului italian și atunci a hotărât ferm să nu se mai întoarcă. Ca atare, în 1982 alege să treacă Oceanul și devine cetățean american cu întreaga lui familie, dar rămâne pentru totdeauna legat de spațiul mioritic unde, după zisa Revoluție anticomunistă, revine periodic, reluându-și activitatea de colaborator în presa devenită liberă, dar și la unele edituri importante, continuând să publice noi cărți („Lumea filmelor”, „Adevărul Luminilor Stînse”) și, de asemenea, să participe la expoziții internaționale (în Polonia, Bulgaria, Ungaria, Mexic, Brazilia, Argentina, Cuba etc.), iar acum fotografiile mai vechi și mai noi sunt publicate fără opreliști în ziare și reviste serioase din Europa și Statele Unite.

Desigur, cele mai cunoscute și mai citite cărți ale scriitorului reporter sunt „Jurnalul unui fotograf” și „Amintiri despre Țara Pierdută”. Cuprinsul primei cărți cuprinde 17 titluri-capitole (Introducere, Începutul, Fotografii triste cu oameni uitați, Perioada Satul socialist, Perioada Flacăra, Perioada Cinema, Sergiu Celibidache, Italia, America, Formula AS, Reportajul, Fotografia ca act de creație, Alb-negru și lumină, Portretul, Instantaneul, Detaliul în fotografie, Fotografia-document și Fotograful de presă). Cât privește cartea „Amintiri despre Țara Pierdută”, aceasta are doar 6 titluri-capitole (Intro, Viața la țară ca o poveste frumoasă, Povestea poveștilor, Veșnicia a pierit la sat, Deziluzia cea mare și Casa fără temelie). Însă ambele cărți conțin o multitudine de fotografii prețioase, făcute cu inspirată alegere, cu migală, toate ilustrând, în înșiruii interesante, perioade mai vechi alături de aspecte contemporane de actualitate, accentul fiind pus în primul rând pe viața poporului român din diferite zone rurale ale țării noastre, poze care, în majoritate cazurilor, sunt interesante, foarte naturale, neretușate și luate din unghiuri perfecte.

Viața simplă și curată a românului, de la bun început, l-a impresionat și l-a atras mult pe autor: „Am avut dintotdeauna o atracție exagerată pentru satul românesc. M-am născut la oraș, în Capitală, dar mi-am petrecut copilăria în Vrancea, la Colacu, de unde tatăl meu plecase când avea 17 ani”, spune despre sine „Manu de la Vrancea”, așa cum se prezintă adesea, artistul care a immortalizat Țara Vrancei vreme de peste patru decenii: „Vrânceanul de la munte era supus numai lui Dumnezeu și părinților. Pentru el nu exista șef de tură, șef de fabrică, ori șef de partid, și nici nu era obligat să semneze o condică de prezență. Nu se scula diminețile împins de la spate de stat sau de șeful CAP, pentru că la el nu a putut pătrunde colectivizarea. Comunismul l-a găsit la poalele dealurilor vrâncene, cu foarte puțin pământ dorit de șefii comuniști. Se trezea cu noaptea-n cap și pornea la muncă pe tarlăua lui. De acolo își hrănea familia și îl slăvea numai pe Dumnezeu. El, țăranul vrâncean, era o instituție”. Corectă descriere !

În mod firesc, asemenea aserțiuni nu puteau rămâne fără ecou. De aceea, din multiplele elogii scrise, citez, la întâmplare, una din pertinentele aprecieri: „Emanuel Tânjală este unul dintre numele cu răsunet din presa românească a ultimilor 40 de ani, căci are meritul de a fi dat o nouă definiție și o nouă dimensiune fotoreportajului. Arareori până la el subiectul unei fotografii de presă a fost surprins cu atâta inteligență și analizat cu atâta minuție. Virtuoz al alb-negrului și al contrastelor între clar și obscur, Emanuel Tânjală a avut dintotdeauna știința de a fotografia cu o remarcabilă economie de mijloace care l-a așezat, în anii de început, în descendența onorantă a lui Henri Cartier-Bresson.” (Prezentare pe site-ul Editurii Humanitas.)

Dragostea lui Manu pentru aparatele optice și manipularea lor a răsărit dintr-o fericită întâmplare povestită astfel de distinsul fotoreporter: „Aveam 17 ani când am pus mâna pentru prima dată pe un aparat de fotografiat. Îl cumpărasem tatăl meu de la un client care venea la el la prăvălie. Era o cutie dreptunghiulară, neagră, în capul căreia se afla un mic vizor prin care priveam ceea ce-mi plăcea, după care apăsam pe un buton primitiv și zgomotos.” („Jurnalul unui fotograf”, pag. 7). Fericitul adolescent nici nu bănuia pe atunci că prin acest cadou tatăl său, nea Costică, îi oferise cheia vrăjită a viitorului din întreaga lui viață. Iar această viață va avea foarte clar două aspecte, absolut distincte: viața modestă din România, unde Manu nu mai sfârșește să-și amintească de fiecare dată, cu multă nostalgie și chiar cu lacrimi în ochi, de naturalețea atmosferei calde din binecuvântata lui familie rustică din Vrancea - și o altă viață, oarecum în contrast cu prima, o viață nouă, plină de opulență, din Lumea Nouă de peste Ocean. În sufletul lui de bun creștin, cele două lumi aflate la extremități geografice și social-politice, în profunzimea acestui suflet, ambele lumi sunt bine filtrate și contopite cu acceptări pline de egală înțelegere și prețuire, chiar dacă amintirile plaiurilor mioritice îl predomină și îl inundă adeseori pe autor... Cel puțin asta am înțeles când, la pagina 210, din cartea lui „Amintiri despre Țara Pierdută” - pe care o recomand tuturor - el scria (citez): „*Orice fac, pe unde umblu, prind cu mine Vrancea și mă simt acolo mereu. Conduc mașina de la Lynchburg la Las Vegas și fac comparații cu Valea Sării și Colacu. Am cărat în suflet Vrancea și satele românești pe oriunde am ajuns în lume, ca pe niște filme pe care nu le-am dezvoltat niciodată. Sunt cuibărite ca într-un sanctuar bine păzit. Din când în când, mai deschid un sertar al amintirilor și mă aflu din nou acolo. Mă uit la fotografii și ascult voci imprimate pe un fundal sonor cu păsări de curte care își amestecă glasurile. Viața la țară a fost experiența mea capitală. Acolo am învățat să mă simt bine între oameni. Acolo am învățat să secer grâul copt, în luna lui cuptor; să bat nucii și să ar cu un plug de fier tras de Suru. Acolo am scris primele mele versuri. Acolo îmi plăcea să*

cutreier pădurile cu frații, surorile sau rudele mele, să mănânc fructe direct din pom, să joc de-a v-ați ascunselea în natură și să îmi găsesc libertatea.”

Și pentru că tot am luat acest citat din frumoasa carte despre „Țara Pierdută”, nu pot să nu precizez că în întreaga literatură română, unde, firește, mai sunt descrise și destule alte pagini de evocări peisagistice și sentimentale, nu cred totuși să mai existe vreo altă carte asemănătoare care să se ridice la nivelul acestor „Amintiri” absolut unice la noi, deoarece aici avem de a face cu o adevărată capodoperă, absolut originală, deoarece această evocare ilustrată pare un gen nou de monografie teritorială, un gen nou de descriere complexă, unde fiecare eveniment, fiecare evocare plină de precizări amănunțite, legate de acțiuni cotidiene întreprinse de o multitudine de personaje, de întâmplări și descrieri de eroi evocați cu nume proprii precise, de femei, bărbați, copii, prieteni, vecini sau rude de familie, pe lângă faptul că ni se spune cum îi cheamă pe fiecare și ce a mai făcut fiecare, avem ocazia să le și vedem chipul, anturajul, realizările sau să le cunoaștem treburile, meseriile, gândurile, rostirile, casele unde stau, interioarele locuințelor, ce mănâncă ei, felul cum se îmbracă și cum muncesc sau cum petrec - acțiuni absolut dinamice, interesante, însoțite de poze edificatoare, altfel spus o convingătoare monografie vie a unei comunități, un adevărat scenariu al cotidianului rustic specific românesc, care surprinde secvențe impresionante ale vieții sătenilor vrânceni și nu numai. Când terminăm de citit cartea, ne pare bine că i-am cunoscut pe tanti Veta, pe tanti Florica, pe Toader și Ionel Tânjală, pe unchiul Nică, pe moș Ion Oancea, pe domnul Costică Caragață, învățătorul erou închis și schingiuit în beciurile de la Zarca de bestii ale Securității pentru învinuiri inventate - dar și pe mulți, mulți alți eroi sau români bravi ca ei. Cum spuneam, această carte ar trebui citită de toți. La fel ca și celelalte cărți ale maestrului Tânjală. Viața și opera lui revărsată nu numai pe pagini de valoroase volume, ci mai cu seamă înnobilită cu imagini originale pe care dacă le-am proiecta pe cer, ar ocupa un loc decorativ printre stele, această viață clocotitoare ne incită să gândim profund, să cunoaștem și să imităm frumosul îmbinat cu utilul, ceea ce ne poate sugera un incitant dramatism, iar dramatismul este suficient să se proiecteze pe conștiința noastră însetată de adevăr, sădind în sufletul nostru un fel de embrion dramatic care totdeauna va putea să ne stimuleze dorința de a cerceta și compara valorile umane din jurul nostru spre a descoperi farmecul tainic al necunoscutului.

Poate că de aceea avem nevoie în continuare de descoperitori și culegători de imagini perene care să ne încânte precum ne poate încânta acest artist greu de înlocuit, harnicul maestru Emanuel Tânjală.

SONETE VECHI

Maria NICULESCU

XV

Sub liliac de floare-mpovărat
Te-am întâlnit, minunea vieții mele,
Păreai cum, că, ai coborât din stele,
Erai frumoasă cu adevărat.

Prin pletele-acaju, căzând rebele,
Pe umăr sidefiu și marmorat,
O clipă cât un veac să fi durat,
Oh, de-aș fi fost eu, vântul, printre ele!

Priveam înmărmurit tabloul viu,
În jur pluteau arome de absint,
Simțeam că mor, simțeam că reînvii,

Stăteai visând sub pulberea de-argint,
Nu m-ai chemat la tine ca să vin,
Ne-am fi pierdut departe, în Corint.

XXIX

De ce faci rău mințindu-mă că, bine
Tu vrei să faci prin ceea ce îmi dăruie,
Când, dimpotrivă, cu-așa dar tu năruie
Iubirea sfântă ce-nflori în mine?

De ce te-nverșunezi, ci spune-mi,
cărui
Fals inventat motiv răspunzi și cine
Putea-va decât eu să se incline
Acelui rău asupra cărui stăruie?

Păcatul tau, cu-atât mai mare este,
N-ai vrea să știi iubirea ta cât doare,
Nici neputința-mi darul să-ți conteste,

Oh, cât aș vrea să fiu nesimțitoare!
Să uit, să nu mai sufăr, să trec peste
Darul cel rău, ori nu mă crezi în
stare?

LXII

Din aur, lacrimi, cu parfum de floare
Se-nnoadă rău în barba Firii : "Vină,
Te cheamă codrul, Vântul, Unda lină,
Renunță la-ntunerul ce doare!"

"Străluce-a fi, pe veci, a mea lumină
Imensul poleind; sunt, grăitoare,
A Cerului și-a Mării, întrupare,
Iar lumea voastră nu îmi e străină.

Ci nu voi lacrimi, nu voi nici suspine,
În zori de zi și, iar, în miezul nopții
Am fost, voi fi și-n lumea care vine.

Așa căzură zarurile sorții :
Vis argintiu voi să'nălțați spre mine,
Argint pe vis v-aștern, din pragul
Porții".

IV

E lin precum izvorul cu marea când se-
adună,

E perlă diafană; sidef, fior, mătăasă,
E cânt de ciocârlie ce-n zare,
mlădioasă,
Îmbină raze, triluri, azurului cunună,

E verde murmurare de codru, și sfioasă,
E lira măiestrită ce, briza, o înstrună,
E-albastră simfonie de stele-n clar de
lună,
E zbor șoptit de flutur, pe floare când se
lasă,

Din Ceruri se prefiră cu modulații line,
E dor; căldură, rugă, lumină,-
ngemănate,
Cu-accente selenare ecoul, dulce, vine,

Sunt multe alte-n lume, o știu, dar dintre
toate,
Armonioase-acorduri știu, sufletul, să-
mpline.
Cu Dumnezeu, adesea, vorbesc pe
înserate.

II

Din câte-s, tu îmi pari cea mai
frumoasă
Ce, dat îmi fu, să văd în astă viață!
Geloasă sunt, când Luna te răsfăță,
Când Soarele te cere de mireasă,

Albastrul când, sfios, te prinde-n brață,
Când stele, colier, pe piept 'ți-se lasă,
Când Dumnezeu așterne, prețioasă,
Privirea-ndepărtând a nopții ceață.

Tu, gelozia-mi, nu-o lua în seamă,
Mă înțelege, sunt și eu femeie
Dar te iubesc prea mult, de furi mi-e
teamă!

Că nime-alături n-ar putea să-ți steie,
Este triumf, și nicidecum o dramă:
Ești, Terrei, intarsiată Odissee.

LXIII

Bolnavă sunt de dragoste de tine
Eminul meu din vremuri depărtate,
O, de-aș putea cinci vieți -'napoi
străbate
Și te-aș citi, mi-ar trece doru'- n fine.

Bolnavă-s și mi-s gânduri cu lăcate,
Iar spusele nu-mi sunt de aur pline,
Bolnavă sunt Eminul meu, dar cine
Va-nstrăluci lagune-ntunecate?

Transcende-voi în timpuri viitoare,
Preface-mă-voi într-o floare-albastră
Sau într-un lac, cu unda-n lăcrimare

Și voi muri de-atâtea ori, măiastră,
Din har să-ți fur-o rază lucitoare
Poate devin, și de ce nu, o astră.

GLASUL PĂINII

Gruia COJOCARU

Foametea de după Războiul cel Negru a adus obol de lacrimi în mai toate casele, dar nu pârjolise până-n prăsele comunitățile de români din hăituita Țară de Sus a Moldovei. Ici-colo, în preajma unui iaz ori lângă un pârâu, oamenii scormoneau Pământul de cu primăvară, tot ca odinioară.

Senin, noaptea de mai își dădea duhul. Fluide trandafirii curgeau din streășina Cerului. Pe nisipul rece al văzduhului, Luna nimbise stelele vii. În depărtare, râsul unei vulpi frânse cântecul unui cocoș. O furnică nomadă părăsi rogojina moale și-l pișcă pe Gheorghe sub urechea dreaptă. Iritat, bărbatul se ridică în capul oaselor.

- Marie, scoală-l pe Ghiță, să mulgă oile!

Maria nu răspunse. Se ridică sprinten și se îndreptă spre căsuța din deal. Acoperită cu stof gros, bujda din ograda strâmtă era locul unde glasul tatălui prindea uneori câte-o pauză...

- Băietu' mamii, scoal' să faci treaba pe-afar'!

- Iar', Mamă, vez' că încă-i întuneric!? bolborosi Ghiță, coborând morocănos din patul ros de carii.

La opt ani, Ghiță devenise stâlpișor trainic pentru familia Ariton. Mihai și Grigore, băieții cei mari, s-au tocmnit calfe la Haim, negustorul ovrei, iar fetele – Vera, Veroncea, Vatuța, Victoria și Ilinca – au lepădat grăbite voalul miresei în ogrăzi străine.

- Hai la masă! strigă mama, cu fața roșie, dogorită de cocenii arși în plita largă.

Gheorghe trase din oala de tuci o bucată de scrob, băltind în jumere, și-o îngrămădi în castronul de paltin de la bunica. Îndesă un glod de mămligă și, după ce birui în pastă galbenă captura subțire, trânti merindea în hăul dinlăuntrul. Mama pescui din oală o așchie de carne și i-o strecură lui Ghiță sub un petec de scrob. Băiatul prinse în palme bulgărele de mămligă și-l înfulecă tăcut. Femeia scurse untura rămasă în castron și râni spornic coaja de mămligă din ceaun. Cel mic, Pavel, scânci în covată. Mama se întinse să-l legene. Tatăl și fiul se uitară scurt în blidul mamei, apoi își făcură cruce și se ridicară în picioare.

- Astăzi mergem la prășit! Treci și pregătește hamurile, Ghiță!

- Da, Tataie, acuma ia!

Când urcară în căruță, Soarele tocmai se dezbrăcase de roșeața zorilor. Norii albi prevesteau ziua de sărbătoare pentru Focul de Sus. Iepele porniră fără vlagă pe drumul înfometat, însă plesnitura lui Gheorghe le scoase din amorțire. Pinteroaga își aruncă în lături capul și, cu vârful cozii, îl sfichiui peste frunte pe bărbat.

- Ne prinde noaptea, gloabelor! spuse tata, așa, ca pentru sine, aruncându-și ochii spre Cer. Măi, Femeie, ai pus cofăielul cu apă rece?

- Da, Omule, am pus și-o bucată de slănină din comarnic, spuse mama, care se lungise în căruță să alăpteze pruncul.

Ogorul era lângă un drum ferit, care șerpuia arămii printre dealurile Moldovei de Sus, între malul drept al Prutului și culoarul Siretului. Gheorghe îl moștenise de la bunicul său, Ion, după împrăștierea lui Cuza. Plantele care prindeau rod aici erau prunci binecuvântați cu suflet de Pământ. Așa numea el – prunc – spicul de grâu, știuletele de porumb, pălăria de floarea-soarelui ori păstaia de fasole. Gheorghe Ariton rămase în Valea Izvoarelor singurul descendent al unei familii în care, printre clăcași, cică ar fi rodit și niscaiva răzeși, ale căror povești le înghițise Pământul odată cu exodul în Țara Făgăduinței. Lui însă apucaseră să-i crească rădăcinile înainte de a învăța să zboare... „Dacă nu mă-ntorc în sat, cui rămâne Pământul de la Domnul nostru?!” i-a răspuns el comandantului de companie, care vroia să-l angajeze plutonier în armată, la Carei, după Negrul Război.

Porumbul ieșise hoțeste din Pământul zbicit și, învărtejit în pir și holbură, își căuta fără noimă drumul spre înălțimi. Gheorghe îl semanase cu mâna, iar pe alocuri era cam des. Bărbatul priponi iepele pe-o pârloagă, apoi aruncă fân peste cofăielul și merindea de lângă draghina șubredă. Mama, după ce făcu o adâncitură în pământ și-l acoperi pe Pavel până la genunchi, își croi pârte prin porumbul fraged. Lovite de cuțitul sapei, buruienile rămăneau în grija Soarelui pentru desăvârșirea trecerii. După o vreme, sunetele scoase de Pavel căpătau accente stridente. Mama privi înapoi, însă tata o fixă cu o privire grea.

- I-ai dat să mânânce? I-ai dat! Stă bine la căldurică? Stă! Vrea să plângă? N-are decât să bocească!

Ogorul familiei Ariton cobora abrupt, ca un arc legat de o mână mai puțin iscusită. După o aruncătură de băț, nici să fi avut urechi de felină n-ai fi distins sunetele dinspre drum. Mama învărtea sapa cu mișcări egale, creând rânduri de porumb aproape drepte. O albină i se roti în jurul creștetului, apoi se năpusti în față, furându-i stropul de sudoare de sub bărbie. „Numai voi sunteți desăvârșite, ca Domnul”, gândi mama, când albină își reluă zborul. Ghiță rămăsese în urmă, iar tata arunca din când în când câte o sapă pe postata băiatului.

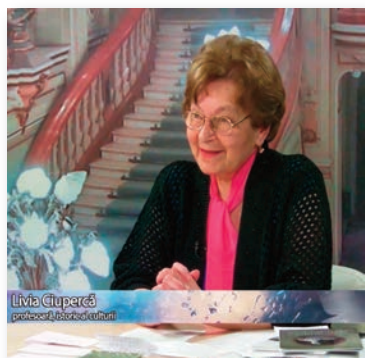
- Ehei, băiete, mămliga-i bună c-o bucată de șuncă la iarnă, nu? Hai, nu te-nleni, trage sapa mai cu nădejde, că ne prinde buruianu' din urmă!

- Da' nu pot mai tare, Tată! zise Ghiță cu năduf.

- Lasă vorba, că Soarele-i iute sus și ne bate-n cap fără milă!

→ Continuare în pag. 29

Gânduri de taină

Livia Ciupercă

Un critic literar este întâi de toate un iubitor de literatură. Literatură bună, firește. Cum facem diferența? Simplu. Dacă o frază, o imagine poetică, un pasaj descriptiv, o scipire filosofică etc. înfloresc în ființa mea (lector obiectiv fiind), și mă determină să reflectez, aceasta înseamnă că lectura va continua cu plăcere, cu un surplus de satisfacție. Voi afla sau voi „învăța” ceva nou. Acel „ceva” va tresălta, constructiv. Rezultatul? Se va naște tentația de a formula câteva gânduri care, dacă vor ajunge la urechile autorului respectiv, posibil, l-ar bucura, l-ar încuraja, i-ar dărui speranțe în îndeletnicirea sa.

Dar scrisul, veți șopti dumneavoastră, nu este tocmai o „îndeletnicire”?

<Mai rar un Balzac în mileniul acesta!>

Ai dreptate!

<Doar dacă ești jurnalist și trebuie (da, da, trebuie!) să-ți câștigi pâinea cea de toate zilele.>

Ei, dar nu despre jurnaliști vreau face vorbire. Dragii de ei! S-ar cuveni să respecte niște principii deontologice.

<Depinde de propria conștiință, nu?!>

Și scriitorul s-ar cuveni (observați, nu am mai folosit verbul „trebuie”)! Dar nici despre regulile ce se impun unui creator nu vreau să vorbesc.

Acum, aș vrea să mă refer la acea persoană, căreia i se dăruiește o carte, cu rugămintea de a exprima un punct de vedere. Și nu trebuie să te numești, neapărat, „critic literar”, pentru a-ți formula un punct de vedere.

<Că astăzi, sunt ceva mai mulți observatori critici decât creatori, asta-i altă poveste!>

Avem exemple de figuri luminate care ne sfătuiesc, pe toți, deopotrivă, să citim mai mult și să scriem mai puțin – și după ce am scris ceva, să reflectăm adânc, salvând ceea ce merită. Putem fi autoexigenți?

<N-aș prea spune.>

Oricum, munca unui „critic literar” nu este ușoară deloc. Sunt niște reguli cheie, care se impun respectate,

atunci când dorim să vorbim sau să scriem despre o carte. La Facultatea de Litere, se învață despre „arta” judecăților critice. De altfel, profesori străluciți au scris despre „pașii” pe care îi are de parcurs acela care dorește să formuleze aprecieri critice.

<Ei, aici e problema, observăm, am alăturat doi termeni: „aprecieri” și „critice”!>

Se pot evidenția acele secvențe de originalitate din cartea lecturată, dar criticul, dacă este critic, își notează, deopotrivă, scăpările, neîmplinirile, inadvertențele etc.

Un critic literar are două alternative: să scrie sau să nu scrie despre o carte anume. Dacă scrie, să dea dovadă de acea obiectivitate care implică și exigența. Dacă alege să ignore cartea, nicio problemă. Ori nu dorește sau nu are timp să lectureze cu atenție acea carte, ori este bântuit de o doză de subiectivitate.

<Și aș zice, e plăcut să citești o carte de poezie, proză sau teatru.>

Dar dacă e vorba de un studiu științific, criticul are nevoie de timp, pentru a se documenta. Nu poți creiona formulări apreciative sau critice, dacă nu te edifice asupra „subiectului”.

Dacă este vorba de un volum care cooptează între paginile sale articolele – cu tentă – apreciativă, privind un număr mare de cărți, pe care le-a lecturat, avem de a face de un moment și mai special.

Primesc volumul al treilea, din seria de LECTURII ALEATORII (Ed. PIM, Iași, 2017), al domnului Cornel Galben, jurnalist și scriitor, de la Bacău.

În cele 144 de pagini, format A5, domnia sa, se dăruiește, cu generozitate, în fața a cincizeci (dacă am numărat bine) de cărți lecturate.

De la început vreau a spune că nu-mi permit să formulez judecăți critice la niște judecăți critice deja formulate și publicate.

Nu acesta e rolul meu, în calitate de „lector”.

În niciun caz! Mai ales că descopăr câteva nume ilustru, precum Eugen Ionescu, cu ale sale Elegii pentru ființe mici (1931), o reeditare, din 1990. Remarc și alte nume de scriitori contemporani, foarte cunoscuți, pe care și eu îi apreciez, dar și foarte multe nume care îmi sunt total străine, posibil, unii, chiar debutanți.

La o prezentare de carte, știu prea bine, frazele libere, e drept, sunt ca vântul. Se învâluie-n eter, doresc să mângâie, întru plăcerea auditoriului prezent la eveniment. Mai greu este cu frazele care urmează să îmbrace foaia de hârtie și pagina tipărită. În acest caz, lectorul care îmbracă hlamida „criticului literar” are de îndeplinit o grea misie, aceea de lector obiectiv, descoperind cărții lecturate și aprecieri, dar și observații, cu adevărat, critice. Aici este „misia” unui critic literar.

Textul se cere a fi concis, iar notațiile critice – formulate la modul concret. Fără efuziuni, decât în

cazuri excepționale. Personal, îmi place să privesc o carte – în ansamblul ei, apoi, să o disec, pornind de la structura ei conceptuală, de respectare stricto sensu a pașilor pe care trebuie să-i respecte un anume gen literar.

Că ni se întâmplă, câteodată, să pulsăm pe punctele forte, în detrimentul acelor segmente care ar putea ajuta, pe viitor, pe scriitorul respectiv, e problema fiecăruia. Se pune întrebarea? Vrem noi să deschidem fereastra spre lumină?

<Și generozitatea își are limitele ei.>

Putem fi intransigenți, adică, distructivi, precum lecturăm în revista „Caligraf” (nr. 227, aprilie 2021, p. 4), textul „O carte slabă”? Biata Luminița! Păcat de „fluturii” și „îngerii” care-o ocrotesc. Oricum, curioasă, l-am „întrebat” pe Domnul Google. Și ce credeți? Amabil, îmi răspunde. Și descopăr în traista sa, o „cronică”, hazul lumii! Un anonim „critic” își începe expozeul, cu fraza: L. C. „scrie o poezie a lucrurilor și obiectelor...”. Așa că...?!...

Nu vreau să mă întreb ce l-a determinat pe autorul textului, din revista „Caligraf”, să fie atât de drastic. Și întrebarea se extinde: A avut, sau are dreptate, cunoscutul critic literar Alex. Ștefănescu să scrie despre „cărțile proaste”?

O lecție pentru cei care ne grăbim spre a-și tipări propria carte?! Ce să facem? Riscuri, și riscuri! Deh, dacă o carte anume, asupra căreia nu am reflectat îndelung, și o punem în circulație, și ajunge pe mâna unui adevărat critic literar, nu scăpăm basma curată. Ne ferchezuieste pe bieții de noi, de ne ies fulgii.

→ Continuare din pag. 27

Mama se întoarce de mult din vale. În dunga tăiată de sapă, porumbul privea biruitor intrușii ofiliți în pulberea mută. Încă puțin și-l avea sub ochi pe Pavel. De departe, trupușorul băiețelului părea că se odihnește pe burtă, după obicei. „O, mititelu’ mamii o adormit”, își zise mama, eliberată brusc de o presimțire pe care arareori o dezlega. „Dacă dă Dumnezeu și plouă în două săptămâni, Pavel va trăi!”, gândi mama, implorându-l pe Creator. „Noi n-am pierdut niciunul! Avem nouă copii și fiecare-i cu norocul lui”, își spusese femeia. „Cu credință-n Dumnezeu, o să trăiască și Pavel!” Nechezatul aspru al unui armăsar curmă gândurile femeii. Privirea-i căzu pe copil. „De ce nu se ridică?!” Aruncă sapa și o rupse spre băiat.

- Pavee! urlă femeia. Scoal’ți băietu’ mamei!!!

Cu fața în țărână, năpădit de furnici, copilul părea fără viață. Mama trase cu furie pământul din jurul lui, îi scoase scutecele de cânepă și mătură salbatic furnicile. Înlemnit, tatăl rămase fără grai, ca pe vremuri, la Stalingrad, când se prăbușea peste calul ucis de un obuz sovietic. Era în adâncul lui noiembrie ’42, iar contraofensiva roșie se pregătea să muște în flancuri inamicul. Gheorghe patrula pe murgul lui, devenit epavă în lunile din urmă. Serafim, bunul său camarad din Poiana de Jos, îl însoțea pe un roib costeliv, care scăpase de satârul măcelarului doar prin expunerea

<Că există și „critici” cu anumite gânduri... mai puțin ortodoxe, asta-i altă poveste!>

Despre această temă, cu altă ocaziune!

Oricum, cu toată sinceritatea, Domnul Cornel Galben, cunoscut și foarte activ scriitor, este un generos. Îmbrățișează, prin fraze ticluite, pe toți, deopotrivă. E bine, nu e bine?! Nici nu vreau să pun la îndoială frazele formulate de Domnia Sa. N-am niciun drept. Pe cuvânt! Și eu mă înscriu, în parte, în același cerc. Așa că, nu am voie să judec. Ca să nu fiu judecată. Deși, de la un timp... am zis... „Gata!” Scriu ce trebuie – sau nu scriu nimic.

<Și tăcerea este un răspuns.>

Și-apoi, mai este o problemă. Te poți trezi cu persoana nemulțumită să reacționeze, așa cum a reacționat – oh! e mult de atunci – un adolescent, torturând, la propriu, pe redactorii unei reviste prestigioase. S-au rostogolit, de-atunci, peste cinci decenii!...

Și vă mărturisesc, sincer, dar sincer de tot, „notațiile” acelea, memorabile (ar fi trebuit să grafiez cu majusculă), m-au determinat, fără vreo intenție anume, să-i urmăresc evoluția. Da, da! În același spirit, precum „debutul”!

Nu-i rău să-ți iei măsuri de precauțiune. Și criticile excesive, dar și laudele bombastice, pun Răul în acțiune. Știți, dumneavoastră, dragi cititori, vorba creștinească, repetată, în formulă personală. Nu arunca piatra, ca să nu te rănească tot pe tine!

stăpânului la riscuri suplimentare. Nu-și vorbeau, mestecau absent câteva coji de cartofi, sustrase cu meșteșug de sub nasul bucătarului. Deodată, din ceața rugoasă, coborî iadul...

- Aduceți apă, mormolocilor! urlă mama. Vă uitați ca boii la poartă nouă și băiatu’ moare?!?...

leșit parcă din matca ogorului, țipătul mamei împinse spre lumină firicelul de viață al băiatului. O spumă sticloasă, transparentă curse din gura copilului.

- Ma-ma-ma, articulă întâile silabe Pavel și ochii i s-au deschis larg.

- Trăiește, Femeie! rosti tata, cu mintea rătăcind între țeasta desprinsă de trupul lui Serafim și fața lividă a lui Pavel. De nicăieri, vântul scuipea plumb pe pajiștea cerului. Fulgerul luci în privirea băiatului.

- Plouă! Avem pâine!

CIUNGUL

Ștefan Constantin ȘELARU

Când fetița mea a ajuns acasă eu mă aflam în ruptura pe fundul căreia aproape că se adunaseră toate tufele cu fructe de pădure așa că, după ce duceam vitele la păscut pe poiana dintre sat și Pădurea Bârzei, le lăsam în grija fetelor iar noi băieții ne aventuram la „vizuini” după cum poreclisem noi locul cu pricina deoarece, în afara abundenței de fructe de toate felurile, mai peste tot descopeream o mulțime de viziuni, de vulpi, de bursuci și de toate cele, ba am mai dat chiar și de câte un grăsun care, după ce s-a îmbuibat cu zmeură, cu fragi și afine, a mai poposit întins la soare ca să-și facă siesta și am dat noi de el așa că, ne-am speriat cu toții unii de alții și în timp ce noi am zbughit-o înapoi la vaci, el o tulea cine mai știe pe unde.

De fapt, cam așa era și motivul real pentru care, fetele ne delegau pe noi să le aducem și lor ceva fructe iar noi, profitam de teama lor de fiare și de mărăcini și le lăsam ore întregi ca să păzească și vitele noastre

În ziua aceea, fiind proaspăt sosit de la București, când am ajuns printre ele m-au recunoscut imediat iar cele câteva mai coapte, chiar s-au și îmbujorat plecându-și pleoapele așa cum cerea obiceiul. Drept urmare, după ce am mai schimbat câteva vorbe le-am spus că voi mai reveni ca să stăm la taclale ca pe timpuri însă musai trebuia ca să ajung la Colți – între Sibicii – după cum i se spunea locului și de la care mă obligasem față de diriginta fetiței mele că-i voi face rost de ceva chihlimbar, ea fiind profesor de geografie iar fetița mea îi promisese că eu îi voi face rost de chihlimbar ca să-l arate copiilor.

Ca urmare, după ce ne-am bucurat de revedere, am tăiat-o pe unde știam eu că ajung mult mai repede iar una dintre fetele cu care păscusem ani la rând vitele, mi-a strigat grijulie din urmă în timp ce, restul copiilor chicoteau:

- Vezi pe unde mergi ca să nu dai de Ciungul !
- Cine-i ăla, ... e cumva ursul acela fără o labă ?
- Nu râde și fii atent că e cam răutăcios ba, se dă și la oameni iar am auzit că, pe vreo doi inși de prin Bozioru i-a cam jumulit ori chiar mai rău.

- Eh, ... n-o fi el chiar așa de rău, că nu i-am făcut nimic – i-am replicat eu zâmbind apoi, aducându-mi aminte de spusele lui nea Ion Diaconu care, în iarna trecută mi-a spus că, ursul acela fără o labă este cam stricător și cam atacă vitele, ba și oamenii așa că, mi-am continuat drumul ceva mai atent iar pentru orice eventualitate mi-am fixat și arma pe spinare și făcându-i cu ochiul șmecherește: N-o fi bietul urs chiar așa de rău ! – am mormăit eu mai mult pentru a mă încuraja.

- Mai bine ascultă-mă și ai grijă – i-am auzit din spate

vocea fetei ceva mai îngrijorată – Chiar nu pricepi că nu-i de joacă ? Treaba ta !

Pe măsură ce urcam, panta era lină însă pădurea mă încorseta din ambele părți și mă îmbălsăma cu aerul ei parfumat care nu odată, pe când eram puști, după plecarea părinților mei la București, de multe ori îmi luam rucsacul cu trusa de dormit și pornind aiurea, mă pierdeam prin coclaurile răcoroase ale pădurii până în apropierea vreunui izvorăș cu unda cristalină lângă care mă întindeam savurând tihna pe un așternut din mușchi cald și uscat de peste zi. Astfel mi-am savurat cele mai minunate momente din viața mea, clipe de basm pe care nu le voi uita niciodată.

Cum nu aveam de gând ca să înnoptez pe acolo și mai ales, cum țineam ca să fiu punctual la întâlnirea cu învățătoarea căreia îi promiseseam câteva pietricele de chihlimbar, am întins pasul și la un moment dat mi-au atras atenția trosnetul unui băț rupt undeva prin adâncul întunecat al pădurii din dreapta mea, ca și cum un băț s-ar fi rupt sub greutatea cuiva care l-ar fi călcat pe el indiferent ori altfel spus, din nebagare de seamă.

Pentru orice eventualitate, mi-am mutat arma pe antebraț însă după ce în prealabil am încărcat cartușele potrivite pe ambele țevi și mi-am continuat drumul ceva mai atent. Oricum, deveniseră vizibile primele case aflate la marginea satului și bine înțeles, fumul sobelor pe care precis fierbeau ceaunele pentru mămăligă schimbând astfel instantaneu mirosul îmbătător al pădurii cu cel al tihnei binecuvântate după o zi de muncă.

Pășind pe drum, primii care mi-au ieșit în cale au fost un grup de școlari care se hârjoneau gălăgioși ieșind astfel chiar pe poarta școlii unde trebuia să ajung pentru a mă întâlni cu profesoara de geografie care mi-a și ieșit în cale zâmbindu-mi amabilă:

- Bine ați venit ! Dar mă uimiți ce punctual sunteți ! Înseamnă că ați mai fost pe aici pe la noi ?

- Sigur că da. Cu ceva ani în urmă am mai fost la niște vânători și în trecere v-am vizitat și școala, ba chiar și cele câteva exponate minunate cu bucățele din chihlimbar printre care, n-am uitat, una din ele care conținea o găză încorporată într-o soluție care imita rășina de brad.

- Vai de mine, mă uimiți ! Chiar așa este ! O să revedeți imediat acea bucată de chihlimbar deoarece este cea mai prețioasă și mai interesantă dintre tot ce avem noi aici, că nu-i vreun mare muzeu, așa cum probabil că v-ați închipuit, ci ... doar câteva pietricele adunate de copii din râulețul pe care l-ați traversat și care, le aduce la suprafață. În mină, precis că sunt mai multe însă nu ni se permite ca să scormonim pe acolo ca să nu avem probleme pentru că, unii mai zburdalnici au cam rămas pe acolo iar cei câțiva care au mai fost găsiți acum se află în cimitirul din spatele bisericii.

Auzind acest detaliu, mai ales spus de o femeie, m-a traversat iute un fior și n-am mai avut mult până să renunț chiar și la cele câteva pietricele de chihlimbar promise fetiței mele. Dar cum doamna profesoară avea chef de vorbă și dorea ca să mă prezinte clasei, n-am putut ca să o refuz și i-am făcut pe plac însă, odată intrat în clasă imediat s-a instalat o tăcere mormântală și am constatat că, toate

privirile băieților care formau majoritatea elevilor erau ațintite spre arma mea din spate așa că m-am prefăcut că nu mi-am dat seama și m-am instalat picior peste picior lângă catedră ținând însă arma pe genunchi dar astfel, să poată fi și mai bine cercetată de cei curioși.

Oricum, vizita la școală m-a impresionat puternic trecând peste detaliul potrivit căruia, în fapt, unica școală era în realitate o simplă căsuță de țară cu două camere, tabla era de fapt o scândură bine geluită la rindea iar catedra era reprezentată de o masă simplă și chiar nu mi-a prins prea bine stinghereala pe care am simțit-o din partea profesoarei care am simțit că, nu știa ce să-mi mai spună și ce să mai facă pentru a mai salva din onoarea sătucului pierdut printre munții și dealurile atât de năvășe.

Când am plecat, mi-am răscolit buzunarele în speranța că aș putea să descopăr ceva, un briceag, un pix, o bomboană, orice, însă ca un făcut, singurul lucru găsit a fost doar batista însă în sinea mea mi-am promis ca să-i mai vizitez însă pregătit așa cum se cuvine.

Urmărit de acest gând, din câțiva pași am traversat iarăși pârâiașul realizând că, profesoara, la fel de emoționată ca și mine a uitat ca să-mi da cele câteva pietricele de chihlimbar promise după care, am pășit în întunecimea pădurii străpunsă numai ici și colo de săgețile razelor de soare strecurate cu chiu-cu vai efort printre crengile amestecate ale copacilor.

Copleșit de emoția pe care am simțit-o în rîndul copiilor, la un moment dat am avut o presimțire că nu mai sunt singur. Cât am putut de discret și fără să mă opresc mi-am controlat spatele și lateralele, dar pustietatea pădurii m-a convins că senzația mea a fost numai o stare trecătoare așa că, mi-am continuat drumul întinzând pasul deoarece nu aveam de gând ca să-l continui pe întuneric mai ales că, urma o zonă deschisă larg care mi-ar fi oferit prilejul ca să-mi controlez spatele și vecinătățile cu ușurință așa că, la momentul apreciat de mine ca fiind cel potrivit, când lărgimea zonei îmi asigura posibilitatea unui control cât mai riguros de jur împrejurul meu, m-am oprit brusc și mi-am răsucit privirea cât mai scormonitoare în toate părțile însă fără să descopăr nimic.

Era clar, mi-am dat sama imediat, că eram obsedat de acel Ciung de care m-a atenționat tânăra aflată la pășune cu vaca și inevitabil, coborând de această dată ceva mai agale spre casă și mai ales, trecând prin apropierea locului cu mult desis în care mi-am amintit cum l-am descoperit pe acel pui de urs care avea un picior înțepenit într-o cursă oribilă, cu niște colți înfiorători din oțel înfipti într-unul din picioare – iar încă mai simțeam și acuma durerea pe care precis că el o trăia – revenindu-mi astfel în memorie șocul mizerabil astfel trăit de mine din plin pe fondul gemetelor înfiorătoare ale bietului ursuleț iar când m-am apropiat cu scopul ca să-l eliberez, din tufe dese a izbucnit ursoaica la a cărei apariție ursulețul a scos un urlat înfiorător care m-a speriat de moarte așa că, n-am mai avut cum să mă aplec asupra lui pentru a-l elibera și am rupt-o la fugă iar la un moment dat, înfiorat de tot ce mi-a fost dat să văd, am constatat că, prin legea nescrisă a junglei, ursoaica se apucase ca să-i roadă piciorul pentru ca astfel să-și

elibereze puiul iar acesta răbda durerea fără ca să scoată vreun semn de durere.

Extrem de marcat de spectacolul dur pe care n-aș mai dori să-l văd, ani la rând l-am avut înaintea ochilor pe ursulețul din capcană care suferea de durere și am avut în urechi răcnetul ursoaicei care a fost obligată ca să-i roadă laba puilor ei pentru a-l salva.

După câțiva ani, mergând la o vânătoare de mistreți tot prin zonă, am înnoptat din nou tot la bunul meu prieten Ion Diaconu unde, înainte de a ne culca în jurul plitei, mi-a mai povestit printre altele și unele întâmplări de pe la vânătoare fără ca să uite de „CIUNGUL” adică, de ursulețul pe care eu am vrut ca să-l scot din cursă dar care, în cele din urmă a fost eliberat de maică-sa care i-a ronțăit laba. Ei bine, atunci mi-a povestit că, acesta a devenit celebru nu numai datorită ferocității lui față de celelalte animale, dar, spre mirarea tuturor, nu a atacat niciodată vreun om.

După vânătoarea de a doua zi, mergând spre casa familiei aflată într-o comună învecinată, am scurtat drumul pentru a ieși astfel exact în spatele casei noastre și la fel ca atunci când aproape ajunsesem aproape de Comuna Colți – Între Sibicii - și auzeam trosnetul de crengi rupte, fiind pe înserat, am deslușit din nou un trosnet similar și recunoscându-l parcă, m-a traversat un fior motiv pentru care m-am rezemat de un pom gros pentru a-mi reveni însă exact când tocmai extrăsesem două breneke-uri din cartuşieră cu care să încarc arma, din spatele unei tufe a apărut un urs imens care mormăia încetșor la fiecare pas și de-abia în acel moment, i-ar recunoscut mersul datorită schiopătării piciorului din față-dreapta și cam ascuns de iarba înaltă așa că, mi-am dat seama pe moment că aveam în față pe CIUNG, adică tocmai pe ursulețul pe care, cu ani în urmă am vrut ca să-l eliberez din capcană dar am abandonat ideea de frica mamei lui care, până la urmă a trebuit ca să-i roadă laba ca să-l elibereze.

După câțva timp în care am memorat acel moment, spre imensa mea surprindere și totodată, bucurie, am realizat că-l am în fața ochilor tocmai pe acel ursuleț prins în capcană și care, de durere și de disperare, se zvârcolea și o striga pe mama lui de care eu am fugit și care, neavând altă soluție pentru a-l elibera, i-a ros lăbuța.

Uluit de această inimaginabilă reîntâlnire, după câteva momente care mi-au fost suficiente ca să-mi revin, am pornit spre casa noastră aflată la câteva zeci de metri distanță de locul în care ne aflam iar după câțiva pași, când din instinct m-am întors ca să-mi iau la revedere de la el, acesta nu mai era de parcă nici n-ar fi existat acolo lângă mine.

Degeaba am cercetat zona, degeaba am ascultat vreun semn oarecare pe care l-ași fi dorit, poate vreun trosnet, dar n-am mai avut parte de nici un semnal de la CIUNG-ul meu drag însă, pe când deschideam porțița din spatele casei, deodată, am auzit de undeva din întunericul care se lăsase, de undeva din spatele meu, o trosnitură a unui vreasc uscat pe care numai cineva greu ca el o poate provoca și astfel, cu ochii umeziți de bucuria revederii dar și a despărțirii, am pătruns și eu în casă printre ei mei.

POEZII

Constanța POPESCU

călătoria în spirală

Desenasem pe toți pereții anotimpurile,
colorate, triste sau vesele
îmi ocupau toate sentimentele.
Mintea și inima duelau
să fixeze fluturii albi pe retină,
astfel zborul
să fie asigurat
indiferent de predicțiile meteo.
Eram singura,
cu brațele pline de fapte,
împărțind îmbrățișări,
punând flori pe treptele timpului
pe unde treceai
și nu mă dumiream dacă vin sau plec...
cărarea sub formă de spirală

Sentimente înalte

Sunt călătorul fără hartă, pe cărări unde arde suferința
până ce înfloresc gunoaiele...
am ales drumul, când mă lăsai să zbor.
Între cer și pământ sunt un gând rotund,
cât un vis, cât o viață.
Clopotele sparte, biserici cu slujba neterminată,
între mine și tine, un câmp de tăcere.
Întinde mâna cu care albești nopțile
și eu veșnic ucenic, la buchea adevărului,
îi mulțumesc zilei de mâine,
care mă naște și dă cu piciorul la poartă,
sunând adunarea.
Doamne, ai inventat sentimentele înalte
iar noi ne târâm prin noroaie
și nevoi mărunte care omoară bucuria.
Te întreb: cine a inventat ziua de mâine?

Rețetă

Toate sunt de acolo,
din nisipul tău cernut cu durere.

Nimic nu se uită, se amestecă
cu nădejde și vise,
pentru că așa sunt făcuți poeții.
Cu potecile care au fost cândva literele
unei povești, cutreierate în taină,
scrise pentru deștelenirea
din ogorul timpului.
Anotimpurile sunt straturile prăjiturii
pregătite cu migală
să îndulcească așteptarea
și zborul pe aeroportul numit
viață,
o formulă personificată
de petrecerea timpului.

Așteptare

Dacă mai trece câte-o bucurie
și-mi bate pe la poartă,
plecată sunt, să întâlnesc tristețea,
care mă așteaptă de o viață.
Îi las bilet să-i spun unde am
ascuns eu cheia.
Să mă aștepte la masă
cu o cafea de dor,
la început de anotimp,
când toate ne sunt muguri.
Eu, cea mai frumoasă idee a sorții,
ce te-a ocolit
și n-a putut deschide poarta,
desenez zâmbete,
să nu-mi vezi lacrima
lipită între gene...

ipoeticul destin

Între mine și tine,
aerul aprins șterge icoana
îndelung sfințită cu rugă
și destine copiate din cărți.
Cuprinde-mi fricile, arde-le!
În biserici fumul face cerere
lui Dumnezeu
să-mi lumineze zâmbetul.
Eu, jumătate lumină,
cuprind începutul indecis,
amprenta pasului pe treapta
unde șlefuiesc în taină șoapta
dintre un sărut și ultima îmbrățișare,
când știu că orice este posibil
între anotimpuri,
doar să-mi colorezi puțin diminețile
și să faci un casting pentru îngeri.

POVESTIRI INSOLITE

CADOVL

Delia STĂNILOIU

Fusese o zi de noiembrie mohorâtă, rece și cețoasă, conducea de câteva ore bune și drumul spre Sibiu îl obosise. Se consola cu ideea că mai era puțin până acasă, unde avea să găsească odihna atât de mult râvnită. Tot drumul îl încercase o apăsătoare stare de deprimare și se gândea că ziua aceasta atât de mohorâtă și rece putea fi motivul. Sună telefonul, era Anghel prietenul lui din copilărie, care locuia la câțiva km. distanță de Sibiu și care îl întrebă cam pe unde a ajuns. Îi spuse sec, aproape șoptit, că mai are puțin.

Atunci Anghel îl întrebă dacă n-ar putea să treacă întâi pe la el înainte de a ajunge la destinație. Aveau ceva de discutat, care nu suferea amânare.

Îi răspunse că trece, nu era un efort prea mare să facă asta, fiindcă era foarte aproape de casa lui. Drumul era bun, chiar dacă ceața și oboseala nu-l încurajau să rămână prea mult pe drumuri. Ajunse acasă la Anghel, când ziua se îngâna cu noaptea..

Întâlnirea îi bucură mult. Îi lega o caldă și sinceră prietenie de o viață. Deși se vedeau foarte rar în ultimii ani, relația lor era neschimbată.

Trecu pragul casei lui Anghel, casă care-i trezi destule amintiri. Multe vacanțe din perioada liceului și a facultății, de care își amintea cu drag, năvăliră în inima lui, chemate parcă de pașii lor, care călcau sfios covoarele. Toată casa însă i se păru rece și mohorâtă.

Anghel îi mărturisi că e foarte îngrijorat din cauza Iuliei, soția lui care era internată la București și diagnosticată cu o boală necruțătoare. Iulia, fusese colega lor de facultate.

Toți trei formase un trio nedespărțit când spre sfârșitul facultății, Anghel și Iulia se căsătoriseră.

Pe Anghel nu-l mai văzuse de aproximativ un an iar acum părea slăbit, deprimat și oboist. Îi spuse că în noaptea asta trebuie să plece la București la spitalul unde era internată Iulia. Nu mai avea răbdare să aștepte până mâine dimineață. Va ajunge în zori la București și va putea în primele ore ale dimineții să vorbească și cu doctorul care o trata.

Vestea aceasta înfiorătoare nu-i pică deloc bine lui Alex,

o știa pe Iulia o fată energică, veselă, mereu în acțiune și nu și-ar fi imaginat-o niciodată bolnavă. Cu Anghel era împreună de peste douăzeci de ani, perechea etern îndrăgostită. Fusese chiar invidios pe el că-și găsisese sufletul pereche. O plăcuse mult pe Iulia pe vremea facultății și dacă nu ar fi fost Anghel și-ar fi încercat norocul cu ea. Dar Iulia, nu avusese ochi decât pentru Anghel. Atunci se lăsase subjugat de ochii negri și grei ca antracitul ai Darianei... doamne cât îl mai pusese pe jar. Fusese o iubire pasională, care arse la cotele cele mai înalte dar repede, mult prea repede, lăsând în urmă doar cenușa, singurătății. În plus, a rămas și cu un gust amar, gust ce-l ținuse departe de femei pentru multă vreme...

Față de Anghel și Iulia avea o sinceră prietenie, care durase în ciuda faptului că viața îi despărțise. Alex după facultate se mutase la București iar Anghel rămăsese și-și găsisese serviciu la Sibiu. Rămăsese cu gândul la sufletul pereche. Nu avusese noroc și se gândea că dacă ar fi să vină acum...parcă simțea că e prea târziu...timpul iubirilor expirase pentru el. Se abandonase ani întregi în muncă, de dimineața până seara și apoi zilele următoare la fel. Și uite așa trecuseră anii... Îi spuse lui Anghel că va sta cu el apoi îl va conduce la gară la Sibiu după care va merge acasă. Și așa era destul de neplăcut să stai seara singur într-o casă neîncălzită și goală, așa când va ajunge va fi deja noapte și el va da drumul la centrală și se va culca. Anghel primi vestea cu bucurie, era singur, îngândurat și trist și o discuție în compania lui Alex nu era decât benefică. Au mâncat, au băut cafea, au fumat, au stat de vorbă, astfel timpul a trecut pe neobservate. L-a condus pe Anghel la gară. Avea tren spre București la 23,45 minute. S-a urcat lume puțină în tren. Apoi, după plecarea trenului, peronul a rămas gol. S-a lăsat o ceață rece și umedă, fenomen firesc doar era toamnă târzie. Și-a aprins o țigară și a mai zăbovit un pic în ciuda faptului că era frig și umed, atmosfera avea ceva misterios și...londonez. Și-a adus aminte de romanele lui Sir Conan Doile și a zâmbit. A tras adânc din țigară, îi plăcea aroma ei în aerul rece al nopții. Și-a aruncat ochii spre capătul peronului și atunci, a observat-o: înaltă, subțire și fantomatică în ceața nopții. Făcea câțiva pași în stânga, câțiva pași în dreapta și tot așa, uitându-se în direcția trenului ce tocmai plecase. Se apropie nesigur de ea în intenția de a o ajuta, dacă era nevoie și ea ar fi permis asta. Imediat simți că-l învăluie aroma unui parfum necunoscut și staniu care-l tulbură, dându-i o stare de extaz amestecat cu o ciudată senzație de rece și parcă neliniște. O zări în lumina sărăcită de aburii ceții din felinarul gării, cu o imagine abia schițată, prin care trăsăturile mai mult se ghideau. O salută, ea se întoarse surprinsă privindu-l cu ochi absenți, privire trecută parcă dincolo de el. Fascinat de frumusețea ei, dar deopotrivă de surprins, o întrebă ce face aici la o oră atât de târzie, știind că niciun tren nu mai trece până mâine prin

gară. Îi răspunse la salut cu o voce ușor voalată, spunându-i că ar fi trebuit să fie în trenul care tocmai plecase fiindcă a doua zi sora ei avea cununia civilă la București și avea un cadou pentru ea. Îi arătă o valijoară mica așezată la marginea peronului în care avea cadoul pentru sora ei. Nu știa ce să facă, o adusese cineva cu mașina care o lăsase la gară și imediat plecase iar acum nu mai avea cu ce se întoarce, următorul tren către București era a doua zi la ora 11.

Alex se oferă să o ducă înapoi acasă. Stătea în comuna imediat următoare, unde locuia și Anghel. Se gândi că va face o faptă bună, o parte din noapte trecuse, era ceață, frig iar casa din Sibiu era neîncălzită și până se încălzea mai trecea o oră două. Așa ar fi ajuns acasă mai spre dimineață când totul pare mai ușor. Doamna acceptă cu bucurie propunerea lui. Drumul s-a derulat în tăcere, ea nu era o persoană vorbărească iar el s-a mulțumit să o privească din când în când prin oglinda retrovizoare mai mult ghicind-o decât văzând-o, deoarece ocupase un loc pe bancheta din spate. Într-un final, ajunseră acasă la ea. Era o vilă frumoasă și elegantă, veche cu aspect de conac boieresc puțin mai retrasă de sat. Îl invită înăuntru la un coniac potrivit cu răcoarea nopții. Acceptă deși știa că e cu mașina și nu poate bea, mai mult din dorința de a sta un timp în prezența ei. Parfumul ei îi pătrunsese până în adâncul ființei sale, deși era abia simțit, exotic și necunoscut. Intrară într-o grădină mare care în întinericul nopții mai mult se ghicea, dar a intuit că e o grădină în care o mână pricepută umblase. Își dădu seama după arbuștii din grădină fantomatici și gardul viu. Intrară în casă. Femeia aprinse lumina și atunci o văzu: o figură frumoasă puțin retro cu fața ovală, frunte înaltă, nas ușor acvilin, ochi mari căprui calzi ca de căprioară, gură senzuală frumos conturată, sprâncene îngrijite și prelungi, păr bogat castaniu, prins auster într-un coc greu, așa cum poartă balerinele, a căror grație și siluetă o și împrumutase. Îmbrăcată cu un bun gust desăvârșit, o rochie dintr-o mătase mată, de culoare bej, peste care purta un taior elegant, o geantă mică din piele de crocodil pe nuanțe de bej și maro care se armonizau perfect cu ținuta și pantofii.

Ciudat era, că la această ținută ultraeleganță, nu purta nici un accesoriu, nici o bijuterie. Acest lucru nu-i știrbea din eleganță ci...din contra îi dădeau un aer de rafinament. Se aflau într-un hol mare, pardosit cu gresie de culoarea grafitului, pereți lambrisați cu lemn de culoarea mierii. Două uși masive din același lemn ca lambriurile și geamuri de cristal, completau nota de armonie a întregii încăperi. Pe pereții holului erau aplicate de fier forjat și sticlă mată, care dădeau o lumină ușor difuză. Femeia deschise ușile la sufragerie și intrară.

Interiorul casei era elegant mobilat, reflectând un rafinament, susținut și de lucrurile de mare valoare, așezate și încadrate cu distincție. O sufragerie mare, lambrisată cu un lemn de culoarea coniacului. Ușile, geamurile și mobilierul

sufrageriei, aveau aceeași culoare și strălucire.

În sufragerie, era atât de rece, încât bănuiai că nu s-a mai făcut focul demult. Erau aici câteva elemente de mare efect. Unul dintre ele era șemineul mare, care trona în fața unuia dintre pereții sufrageriei, din teracotă dintr-o culoare metalizată, un albastru cobalt. Un ochi neavizat ar fi crezut că e o nepotrivire față de tonurile de culoare care îmbrăcau sufrageria dar unul avizat, ar fi apreciat că acesta era tocmai pata de culoare care se armoniza cu rafinament față de tonurile maro și bej existente în sufragerie. Pe același perete cu șemineul, se vedea o panoplie imensă din piele maro, spre negru plină de arme. Unele erau foarte vechi, dar bine îngrijite: pistoale, arme de vânătoare din vremuri diferite și multe modele. Pe pereții sufrageriei se aflau tablouri valoroase. Picturi în ulei, cu teme cinegetice care te duceau cu gândul că cineva din această familie a fost un vânător pasionat. Pe peretele opus se afla un pian imens de concert de culoare neagră. În fața șemineului, două fotolii uriașe.

Femeia îl rugă să ia loc. Se scuză apoi, spunând că vrea să aprindă lemnele din șemineu. Alex se așeză și privi atent în jurul lui. Pe peretele alăturat șemineului se aflau două ferestre mari, care probabil în timpul zilei dădeau lumină din belșug camerei. Acum stăpâna casei aprinsese policandrul de cristal din mijlocul plafonului. Aprinse doar câteva becuri cu intensitate slabă, astfel că lumina era difuză și permitea ca prin fereastră să intre umbrele nopții, dând astfel un aer de mister încăperii. La ferestre erau perdele culoarea ivoarului susținute de șnururi de mătase creind linii curbe de o grație deosebită ca la o casă princiară. Din când în când se uita cu coada ochiului spre gazdă. Era frumoasă, chiar și când aprindea focul în șemineu. Emană o frumusețe și o grație, ce părea venită din alte timpuri. Categorie nu semăna cu ideea de femeie pe care o avea Alex.

Dispăru un moment în altă încăpere. Rămas singur, savură clipa și se felicita că ajunsese aici, în prezența acestei minuni, cu ochii calzi și cu mișcări regale. După câteva minute, femeia reveni cu o tavă frumoasă de argint. Așezase pe ea o sticlă de coniac Henessy, două boluri pentru coniac și o carafă cu apă din care bule se ridicau la suprafață. Lăsă tava pe masă, și, pășind diafan, se așeză pe celălalt fotoliu. Îl privi în ochi, apoi întinse mâna și spuse simplu:

- Clara!

- Alex, veni și răspunsul din partea lui.

Îi destăinuă că este pianistă că locuiește la București, împreună cu sora și cu părinții, iar aceasta este locuința lor de vară, unde ea vine ori de câte ori se întoarce acasă dintr-un turneu lung și obositor. Mai adăugă că stă singură, ca astfel să-și poată încărca bateriile, apoi merge acasă la București.

Va urma

ROMÂNIA ÎN TRE OMENIE ȘI OPORTUNISM

Vicu MERLAN

România profundă este reprezentată de țăranul roman, de omul neîntinat civilizației și corectitudinii globalizării. Printr-o analiză atentă și nepărtinitoare putem găsi în istorie, o mulțime de fapte și evenimente, ce sunt atribuite fie unor eroi (cei care și-au apărât țara în mod altruist și necondiționat), fie unor oportuniști care și-au aruncat veninul vicleniei prin trădări, lingușeli, prin acțiuni egoiste etc. La modul general vorbind, preponderența acestora o ocupă segmentul de alojeni ce s-au cuibărit la pieptul neamului românesc și care, ori de câte ori au avut ocazia, au lovit în acesta cu sânge rece, ca și cum ar fi avut de achitat o datorie neplătită. Dacă e să judecăm din prisma divinității, orice faptă are o resplată și că totul ce vine asupra neamului românesc, la modul general, sau asupra individului, în particular, se petrece cu un rost, chiar dacă acesta înseamnă încercări, ispite, cugetări etc., în pofida unui sens bine structurat la modul dumnezeiesc.

Astăzi, românii, ca neam, sunt catalogați în mass media internațională, dar și-n cercurile politice mondiale, ca o națiune de mâna a doua. De ce? Pentru că în România au exista și există și probabil vor mai exista, o categorie a populației de oportuniști, categorie de care s-au folosit de cele mai multe ori străinii.

Aceștia au avut, pe ansamblu, un rol nefast în întreaga istorie a neamului românesc. S-au manifestat încă din timpul lui Burebista, fiind cei care l-au asasinat, pentru că mărețul rege le impuseseră să respecte niște reguli elementare, de omenie și altruism, față de semenii lor.

Acest segment al oportuniștilor îl întâlnim și-n perioada medievală, când acei boieri egoiști, vicleni, au trădat, rând pe rând, domnitorii români verticali, turnându-i fie la Poarta otomană fie la Hanatul tătarăsc și chiar la curțile mari imperiale ale Europei. Unor astfel de trădători oportuniști le-au căzut victime: Petru Rareș, Vlad Țepeș, Mihai Vitezul, Ioan Vodă cel Viteaz, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Tudor Vladimirescu, Al. I. Cuza ș.a.

Trădarea nu s-a făcut doar la rang de domnie, ci și asupra celor care prezentau crunta realitate a românului asuprit, indiferent că asupritorul era străin sau din același neam: Gh. Doja, Horea, Cloșca și Crișan, Avram Iancu, Mihai Eminescu, Nicolae Labiș ș.a.

Apogeul oportuniștilor l-a reprezentat perioada comunistă. În cadrul acestui regim, oportuniștii au fost promovați de la statutul de cioban sau văcarul satului la cel de primar sau securist, cu grad înaintat, în funcție de zelul bolnăvicios al acestora. Cel care își vărsa mai mult veninul asupra compatrioților sau consătenilor săi, era promovat în funcții înaltespre purgatorii infernale.

Datorită acestor oportuniști, sau mai bine spus a trădătorilor de neam și glie, peste 10% din floarea intelectualității românești, români care în mod vădit ar fi contribuit la educarea și progresul poporului român, în progresie aritmetică, având în vedere poziția lor de lideri, de formatori, fiind cadre didactice, ingineri, preoți, medici etc. au fost lichidați fizic prin bățai, epuizare fizică și psihică, foame, frig, boli etc.

La un moment dat țara fuseseră epuizată de elementele intelectuale (cei care nu fuseseră arestați, reușiseră să fugă din țară în Occident sau să cocheteze cu noul regim, profitând sau doar prefăcându-se că agreează sistemul social nou instalat la putere. Astfel că intelectuali autentici, verticali, se mai aflau în pușcării, la munca forțată de la Canal sau în minele periculoase (ocnașii), unde extrăgeau sare, cupru, plumb, uraniu etc. Și parcă nu ar fi fost îndeajuns o astfel de pedeapsă, însă cei care supraviețuiau acestui tip de ispășire a unei pedepse închipuite, erau supuși, după eliberare, unor fenomene de marginalizare, de înjosire și degradare a persoanei individuale, ocupând funcții necalificate, istovitoare, degradante etc.

În același timp, oportuniștii, acel segment al populației ce au în genă actul trădării semănelui, acei iuda ai neamului, ocupau poziții-cheie, în ciuda studiilor inferioare, fiind executanții perfecți ai sistemului sclavagist comunist.

După Lovitura de Stat din decembrie 1989, segmental oportunista, s-a adaptat noilor mutații social-politice. Cameleonismul acestora a fost perpetuat prin noile valențe capitalist-imperialiste - sistem care reprezintă, alături de cel comunist, experimente ale unei oculte mondiale, de decimare atât fizică cât și în ceea ce privește drepturile fundamentale ale Omului, de înlăturare și marginalizare atât în plan politic cât și-n plan intelectual a tuturor celor care se împotrivesc noilor directive ale Globalizării.

→ Continuare în pag. 37

UN FESTIN AL SONETELOR

Veronica BALAJ

Poetul nemțean Mihai Merticaru ne-a dăruit o carte rară: *SONETE ALESE*, Editura Ateneul scriitorilor, Bacău, 2021, 444 de pagini.

O carte de sonete, azi, între atâtea experimente literare, aduce în atenție distincția unei expresivități poetice purificate. Devenită clasică, (într-o evoluție admirabilă de la sonetto care însemna cântecel, până la stilizarea cu caracter de unicatate.). Poate însemna totodată și notificarea unei borne importante în parcursul istoriei literare. Volumul menționat mai sus indică ambele sensuri, fără să fie nevoie de vreo cheie a descifrărilor. Da, suntem invitați la un festin al sonetelor. Antologate, în număr de 418. Cu o prefață exhaustivă semnată de Geo Vasile. Nume cunoscut, Mihai Merticaru a abordat mai multe modalități de scriere: tradiționalist și modernist, apolinic și dionisiac, (nota Victoria Milescu, pe coperta a patra a volumului menționat), autorul se pare că a găsit în sonet formula potrivită temperamentului său.

Ușurința de a struni verbul și de-a puncta sugestia în fraza poetică vine, desigur, și din exersarea gazetăriei, a eseisticii sau criticii literare. S-a dovedit biruitoare, însă, fascinația ritmului endecasilabic și suveranitatea rimei supranumită leonină. Mărturie stau cele șapte volume anterioare, iar dacă luăm în seamă titlurile *Arca lui Petrarca*, (2008) și *Arta euritmiei*, (2012), este evidentă preferința autorului pentru sonetul de sorginte italiană. Mihai Merticaru se prezintă cititorului a fi un subtil conesneur al tehnicii de scriere a sonetelor, dar și a istoriei sale ilustrate de nume rezistente for ever. De la Petrarca, Dante, Shakespeare, Paul Verlaine, Lope de Vega, iar la noi, Mihai Eminescu, Macedonski, Vasile Voiculescu și mulți, mulți alții.

În *Sonetele alese*, vom afla nota de particularitate cu precădere în trăirile exprimate. Rigoarea ritmului și a rimei fiind trasată dinainte după reguli știute. Stările trăite, trecute prin filtrul imaginației, accentuează vibrația poetică într-un sonet, doar dacă respectă anumite jaloane privind construcția sa. Lucru pe care autorul știe să-l graveze cu iscusință. Pentru

coloratură, preia uneori, drept motto și punct de referință, citate potrivite din versurile altor scriitori de gen, despre specificul sonetului: *Tandem de stihuri tari, diamantine...* /*Mașină de ritmat cuvinte rare.* (pag. 191. Leonard Gavriliu). Cât privește nota particulară a discursului poetic încadrat, firește, în formula metrică ABBA a versurilor, luăm în seamă un un ton de magie pe care autorul și-l asumă fără echivoc: *Minunile lumii topite-n sărut.* /*Pe cărările sonetului arheu,* /*Se plimbă nestingherit doar Dumnezeu.* (pag. 191). Raportul cu realitatea este filtrat în stările unui eu omniprezent. Un eu confesiv, comunicativ în mai toate palierele: singurătate, mirare, adorație, fericire, iubire și iarăși iubire, însemne spirituale, visare, ispitire, toate mixate cu sonoritatea unei eufonii personale. Muzicalitatea versurilor, una din specificitățile artei sonetului, ne trimite direct la Verlaine.

Eul poetic, aflat la vedere, translează dialogul cu realitatea dinspre sinele său spre exterior. Într-o confesiune tandră, fără accente patetice, fără deznădejdi teatrale, spaime sau angoase. Totul sub vraja și puterea iubirii. Coordonată esențială a lumii. Văzută într-o dimensiune și expresivitate personală. Derulată în diverse fațete care ocolesc vădit tulburarea dezolantă, amărăciunea bolnăvicioasă, patimile frânte dureros. Autorul ne propune o viziune senină, o limpezime stenică: *Convins sunt c-ai să-mi faci zile bune/ Să-mi luminezi calea cum o făclie,* /*Să intrăm amândoi în veșnicie.* (pag. 193). În percepția sa, lumea se arată într-un spectacol dominat doar de iubire. Iubirea deține rolul principal: *Chiar și în ger, dragostea înfloarește.* (pag. 27). Forța iubirii, în demersul poetic la care facem referire, devine temă și simbol. Și liant al tonalității întregului volum: *Tineretii, inima îi scapără,* /*Așa e venit omului să fie/ Când jar nestins, când sprintenă flacăra,* /*Un dat de care nimeni nu-l apără...* /*O dulce și sublimă melodie* (Pag. 105.)

Femeia iubită, capriciu și ademenire, de astă dată înseamnă cu mult mai mult. Este chiar o axa mundi: *Fii binevenită, rară minune,* /*Mai mândră decât floarea de câmpie* /*Pioasă ca o sfântă rugăciune* / (pag. 193). Iubirea capătă rang de exclusivitate: *sonete fără ea nu s-ar mai scrie..* (pag. 16). Ființa feminină adorată, fie seducătoare ori ursuză, indiferentă, divin de sentimentală, un înger sau o Dalila, necondiționat, merită întreagă iubirea. Imaginația transcede realitatea, încât iluzia învăluie protector, fără

să pară bizarerie, dacă Adam e gata să repete gestul sacru oferindu-și din nou o coastă: *Torc multe întrebări din albul caier/... Imensul vid din Univers să-l astup, /Să nu mai fie Galaxia goală/ Nu stau pe gânduri mult, în două mă rup/ Ca să-i fac și Evei rost de un trup.* (pag.60).

Sentimentul erotic, vector al vieții, nu poate exista fără tainica, fermecătoarea rigoare muzicală. Euritmia, element regăsit în mai toate sonetele, indiferent de epocă, este pusă acum în atingere și cu alt vector perceput în dublă derulare: și ideatică și reală. Vorbim despre timp. Adăugăm la particularitățile volumului tonalitatea de visare și calmă acceptare a trecerii timpului. O lumină blândă, de carpe diem, taie aripile oricărei înfiorări neguroase.

Orice fel de trăire își are limitele sale în timp. Ingenios, pentru a ocoli întristarea, poetul ignoră convențiile reale și încropește un tandem. Se raliază cu timpul, căruia, în subsidiar, înțelegem că-i găsește doar calități.. Nicidecum nu-l vede înșelător sau frivol în nestăvilita lui curgere. Dimpotrivă. Acesta se ramifică în efluvii sentimentale calde, potolit pătimașe. În final, triumfătoare. Timpul pare înțelept, flexibil, devenind o posibilă cale de cunoaștere a sinelui poetic. Un sine la fel de pozitiv, deloc acidulat sau arogant, deși este posesorul unei lumi a fantasmelor poetice. Realitatea se configurează într-un timp perfect consonant cu trăirile derulate.. Eul auctorial, prezent în prim plan, se arată senin, îngăduitor, stenic, dar sfios în preajma fiorului divin. Cuvântul este atotputernic de-a lungul, de-a înaltul iubirii. Folosit cu dibăcie de către autor: *Plutind pe valuri de melancolie, /Trecea poetul, sonete*

murmurând/ Pitrocind cu obstinație un gând,/ Bruiat de altele-n devălmășie. (pag.423)

Sonetele volumului alcătuiesc imaginea unui spectacol al trăirilor într-o derulare duală: real versus imaginar. O imagine în oglindă. Expresiv stilizată și în plan extins, omenesc-ceresc. Poetul știe să lase loc și unui vâl de inefabil. Raportul om-univers este recognoscibil în chiar titluri de poeme: Sonetul galaxiei, Sonetul nemuririi, Sonetul eternului călător, Sonetul grădinii celeste, Sonetul Mântuirii, Sonetul mării treceri, etc. Alchimia stărilor create de relaționarea terestru și dimensiunea celestă nu alunecă în disimulări filozofice, derutante, aducătoare de răscoliri existențiale. Sonetele alese, cum indică și titlul, se adună în mod voit în așa fel, încât ordinea, măsura, ritmul versurilor să consoneze cu stările de visare și limpede acceptare a fluxului trecerii. Eufonia, muzicalitatea impun un anume ritm. Citatul preluat de autor din Eichendorff mă trimite spre altă frază a aceluiași poet: când găsești cuvântul magic, lumea începe să cânte. Chiar dacă, uneori, acuitatea observației scoate la iveală accente dintr-o realitate cu ascuțituri, clasicul echilibru al sonetului nu tulbură, nu scapără neliniști traumatizante. Lumina persistă totdeauna în subtext. Fără viraje bruște, fără străluciri sarcastice. Fără incitări.. Dimpotrivă, lumina este un element care susține cumpănirea și cumpătarea. Fiecare sonet poate fi perceput ca un excurs interior. Nu doar al autorului. Cititorul are șansa de-a vedea lumea de pe malul unei magice dualități: rigoare și liberă fantazăre.. O, când visează, omul e un zeu. (Fr Holderlin)

→ Continuare din pag. 35

Astfel informatorii cât și cozile de topor ale Serviciilor ce stau la cheremul Elitei Corporatiste, s-au înscris și fac parte din organizații mai mult sau mai puțin oculte, minuscule, regionale sau internaționale ce se erijează în cluburi selecte, societăți secrete etc. (...Aceeși Mărie cu altă pălărie, cum spune proverbul). De multe ori, spre a intra în lumea înaltă a societății, mulți oportuniști ai clasei de mijloc, ce sunt întreprinzători, patronași de fabricuțe, avocați, politicieni, judecători, procurori, ofițeri de poliție sau militari, membrii ai Serviciilor, profesori universitari etc., au ca scop declarat influența și poziția socială, protecția față de fisc sau alte elemente de control al calității etc.

Așadar, atașamentul față de neamul românesc, față de valorile patriotice ale acestuia, față de resursele subsolice, este trădat în fața unor firmituri de profit, firmituri ce avantajează acele persoane pentru întreaga viață, prevalând confortul individual. De acest lucru se poate vedea chiar în acest moment:

afacerile prospere ce privesc tăiatul galopant al pădurilor românești, exploatarea sălbatică a acestora, a resurselor de gaze și petrol, a legilor neloiale de vânzare a pământului agricol românesc etc, etc.

În timp ce acest segment al oportuniștilor beneficiază de facilitățile trădărilor lor, restul de 98% din populație, trăiesc la limita subzistenței, îndatorați la cămătarii internaționali, cu speranțe de supravețuire de la un salariu la altul, de la un guvern la altul, în ciuda manipularilor la care este supus în permanență.

Acest destin de neam, se pare că-l merităm, atât timp cât marea majoritate a populației se complăce în subcultură (promovând manelele, consumând produse otrăvite din supermarket-uri de tip Coca Cola sau băuturi energizante, tutun, alcool etc, dând dovadă de o mediocritate criminală, atât asupra propriilor ființe cât și asupra copiilor lor, dovedindu-se modele comportamentale jalnice, pentru care nu poți să ai decât compasiune și milă).

DURERE ȘI DOR...

Lucia Bădiță SECOȘANU

Acum sunt acasă. Ai casei, dorm. Se bucură de câteva ore de odihnă, să o poată lua mâine de la capăt. Iar și iar, moara treburilor le macină timpul... Ca și mie odinioară! Acum nu mai am nicio treabă. Pot în sfârșit să stau. Pot DOAR să stau... O lumină galbenă linge pereții și mă informează că lucrurile sunt la locul lor. În bătrânul fotoliu, o femeie stă de strajă lângă mine și suferința mea, sfărâșind zdravăn! Îmi stă aproape să-mi fie de folos adică! Aș vrea să dorm, dar nu pot. Stau deci cu ochii strânși bine să nu văd prezentul. Aiurea! Văd trecutul și e mai rău! Văd medici, analize, văd... Eiii... Spitalul a rămas în urmă. Și acolo va rămâne. Nu are rost să mă întorc la el! Timpul a mai întors o pagină din ceaslovul lui... Se pare că m-am internat să știu, nu să mă vindec! Asta e! Trebuie să plecăm pentru un motiv. Bătrânețea nu-i o boală, dar... le cam include pe toate! Eu însă am ales! Cancer... Așa că, acum sunt lămurit și aștept. Nu-i timp pentru planuri sau speranțe... Câteva săptămâni, sau poate zile? Ca să simt că încă sunt viu, Dumnezeu m-a binecuvântat cu durerea. Stă cu mine, în mine... Mă răscolește, mă sfășie, mă dizolvă-n bucațele (mici-micuțe!) de chin. Și nu am cum să scap... Doctoriile nu mă mai ajută. Le iau totuși cu speranța că poate-mi mai trece... Și le iau mai cu seamă de frică! Sunt convins că dacă nu le iau, e mai rău... Doamne! Cum poate fi mai rău?? Durerile vin în valuri. Așa că trăiesc în doi timpi: când mă doare și când nu. Când mă doare am o singură dorință: să treacă, să scap... Da, vreau să se termine. Am trăit destul ca să... (Chinul se diluează pentru câteva clipe...) Când nu mă doare, spun: ba nu! Am trecut pe lângă atâtea lucruri fără să le văd... O să mă uit la tv să știu cum arată. E păcat să nu... Dar au mai fost și multe altele care adunate, s-au strâns grămadă într-un morman de amintiri... Pe alea le știu! Prea bine chiar... Chiar dacă vreau să uit de ele, nu uită ele de mine! Aaaa! Rupe dihanie. Rupe tot, pisează-mă și fă-mă praf, să se termine odată... Off, a trecut. Amintiri... Gândul se înnoadă iar. Amintiri sunt de-acum și vizitele neamurilor, prietenilor, cunoscuților... Au trecut pe la mine să mă vadă. Au umplut casa cu flori și caise și s-au întors la ale lor... Doar atunci. Când au aflat ce am... Acum nu mai vin. Și-au făcut datoria... Atunci m-au obosit, enervat chiar! Mă făceau să mă simt deja mort și pe ei îi vedeam cu lumânări în mâini... Acum mi-e dor... De toți. Doamne rău chinuie dorul... Durerea e mult mai miloasă! Vine și pleacă. Dorul stă aici în inimă ca un țărșuș. Ca un sfredel, ca o lighioană care-mi mușcă hulpav din suflet și inimă... Oh, iar valul de ceață... Mintea-mi ia o pauză. Se întoarce și mă întreb ce e schimbat? N-am dureri, dar pieptu-mi arde de... dor. Nu mai văd lumina veiozei. Camera e învăluită în întuneric, plutesc pe o saltea de vată, sunt ușor, ușor... Doar simt. Simt dorul. Agățat de inima mea, ca un șobolan hămesit, dorul-mi roade amintirile... Nu știe că pe bucata de brânză s-a pus otravă? Ba știe, dar nu mai contează. Îi e foame... Între nimic și speranță, are doar atât: amintiri! Între ieri și azi, amintiri.

Între azi și mâine? Nimic! Lacrima este oaza care-i alină setea. Și ce dacă ieri a trecut lăsând încă un bob de otravă pe bucata de brânză? Ca și mine, dorul meu vrea balsamul dulce al morții. Dar pic cu pic, otrava l-a imunizat. Nu poate muri. Moartea nu-și are loc în inima dorului. Doar durerea! E stăpână peste un imperiu de dorințe născute doar pentru a muri neîmplinite. Pic cu pic acidul realității arde speranța, transformând imaginea zilei de mâine într-o rană fără pansament. Bandajul nu mai poate acoperi plaga. Încrederea a devenit un cuvânt fără conținut. Speranța o marfă excentrică, pe care-o vede în vitrinele prăvăliilor de lux, de unde nu poate cumpăra, fiindcă nu are arginții preținși... Șobolanul caută înfometat. Nu poate scăpa de foame. Foamea, nevoie demonică care-l ține în viață pentru a aștepta ziua de mâine își cere dreptul. Dorul meu este pedepsit la viață. Șobolanul roade amintiri... Un gând de-aici aici, unul de dincolo... Faptele își schimbă forma. Adevărul de azi, nu mai seamănă cu cel de ieri. Valorile, s-au schimbat! Șobolanul înghite pe nemestecate timpul. Timpul trecut, nu mai are gustul celui prezent! Cât de naiv am fost... Ce vremuri bune s-au dus, pline de lacrimi deșarte! Prezentul! Sigur, acum știu. Doar prezentul e amar! Mereu prezentul ne pune la încercare... Punte fragilă, pe care trebuie s-o trecem. Și Doamne! Întotdeauna știm ce trebuia să facem, după! După, când timpul ne dă răgaz să judecăm, când avem vreme să alegem ce-ar fi fost mai bine... Prezentul însă, nu ne dă vreme. El, trece! Și lasă situații nerezolvate! Prezentul, examineră nemilos. Prezentul examen la care nu poți copia! Oh... Ce întuneric! Ceața înnegurată e aproape materială. Mă înfășoară ca un giulgiu moale și blând... Plutesc fără griji și spaime. Fără... Poate doar regrete rățacite, mă mai trag de mână și mă cheamă înapoi! Pentru că iată: șobolanul meu, a schimbat de mult fața trecutului. Amintirile sunt acum dantele de mătase! Imagini neprețuite care fac inima să ardă, pentru că, au trecut pentru totdeauna! Din trecut a rămas doar un evantai chinezesc, pictat cu întâmplări minunate, care vântură lacrimi... Dorul le ocrotește, cu zgârcenie. La păstrează cu avarie! Aduc lacrimi, dar e tot ce rămâne... Și totuși șobolanul își dorește uitarea! A obosit. E prea mult. E prea greu. Incisivii ascuțiți ai rozătoarei s-au tocit, s-au rupt tot mușcând din cremenea aducerii aminte. De mult nu mai roade. Înghite pe nemestecate. Ca să înghită mai ușor, a udat cu lacrimi și a mers! O amintire, altă amintire... Un șoarece ghiftuit care nu mai vrea să se hrănească! Nu mai poate înghiți! Dar încă nu are ce face. Înghite. Prezentul vine doar pentru a naște alte amintiri... Și alte lacrimi! Aaaaauuu! O, sfântă durere! Vino și fă-mi dorul să tacă. Dă șobolanului o clipă de odihnă. Și lui și mie... Tu, durere, ești o prietenă bună! Cum de n-am înțeles? Tu mă ajută să... sper! Da! Când vii știu că sfârșitul e aproape! Și cu sfârșitul, vine uitarea, vine liniștea și pacea.... Odihna! Zbor. Sunt sus, sus, undeva dincolo de tavan și totuși văd camera, văd un om care stă în patul meu... Cum se poate? Omul ăla-s eu? Și.... Ce caldă bucurie! Șobolanul e mort! Îl văd, uite un ghem de jar, care se spulberă în mii de scântei... Văd și durerea! E o... Adică e un... vâl de fum, ghimpi, și cu chip de zâmbet. Și sunt ușor, și miresme de smirnă vin de mă înfășă-n nor de iubire... Ce minune! Acum o clipă eram un rug de chin și dureri, acum sunt o boare care se spulberă... Nu reușesc să-mi amintesc: oare de ce eram îndurerat? Un ultim gând se-ntreabă: îndurerat? Ce e aia durere!... Mai simt cum mă topest în lumină și...

Florea Turiac

POEME

Florea TURIAC

Lăsându-mă risipei...

Strâng sevă de lumină ca s-o strivesc
sub pleoape
Lăsându-mă risipei venind dinspre
păcat –
Când blând copilăria o voi lăsa să-
mi scape
Prin alte lumi – copilul – voi încerca
să-l cat

Iluminându-mi pasul cu frunte de-
ndrăzneală
Sălbăticia cărni din mine o alung
Chiar dacă-n drum întâmpin îngeri
de lăncezeală
Grăbit să-i las în urmă – el n-o să-mi
pară lung...

Blând sângele-și rotește vegherile
prin zei
Venind dinspre lumină spre noi cu alt
destin –
Când totuși alte clipe se-așează cu
temei
Prin noi copilăria se mai coboară lin

E liniște-n coroana...

În sori-rotunzi, pe umeri, ne
pendulează Timpul –
E liniște-n coroana de rod-acestui
rege
Când pe ogor sămânța-mblânzește
anotimpul
Ținutului-acestui ne închinăm în lege

Izvor de prisosință se limpezește-n
oase –
O, Doamne cine-și uită privirea în
lumini?!
Aceleași zări prin sânge ne curg ca
de mătase
Când tot aceeași iriși sorb farmecul
din crini

E liniște-n coroana de rod-acestui
rege
Timp pendulând pe albul mărturisind
comori
Pământului-acestui ne închinăm în
lege
Pornind vânatul clipei-temei sub
nimb de sori

Edict de împlinire

Ciudată bucuria ce stă în trup la
pândă
Să prelungească viața cât mai există
sfînți –
Cioplim în noi lumina de liniște
flămândă
Când pleoapele se-alung prin lebede,
cuminți

Strâng pasul cu sfială din dorul de-a
rămâne
Prin lumi de adevăruri armură altor
timpuri
Să port pe mâini belșugul eu m-am
născut din grâne
Cu calmele întinderi plutind peste-
anotimpuri

Mai fură ochiul pacea vertebrelor din
miere
Edict de împlinire dorind mereu să
beau
Îmi trec un zeu de cântec prin lungile
artere
Căci blândă este clipa pe care-o
chem și-o vreau

Ivindu-se lumina

Ciudată întâlnirea pândind în calea-
ntoarsă
Cu urma căutând a celui răătăcit
Ivindu-se lumina setoasă buza-mi
arsă
Se va-nfrupta târziu din fructu-i
neoprit

Prin lungile corăbii trec timpii pure-
arcade
Când pleoapele-nflorite se strâng
spre sărutare
De n-ai fi tu lumină mereu din noi ar
cade
Mari galaxii de umbre-n oceanele
stelare

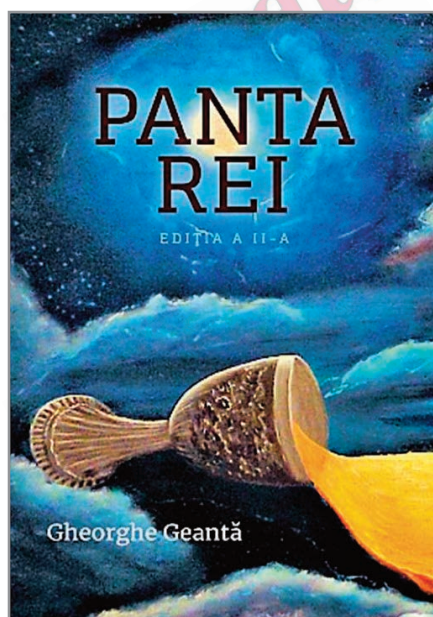
Tu încununi pământuri sorbind
făgăduințe
Ca ziua blând pătrundă în florile de
crini
Pe ramuri verzi de soare înmugurești
semințe
Fosnind sub fruntea nopții cohorte de
lumini

Dacă-ai făcut un bine

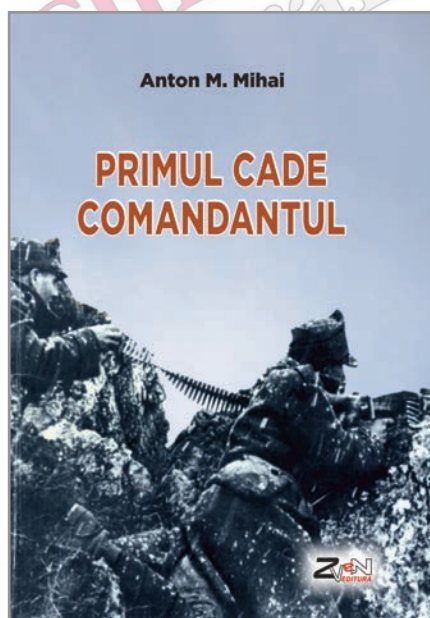
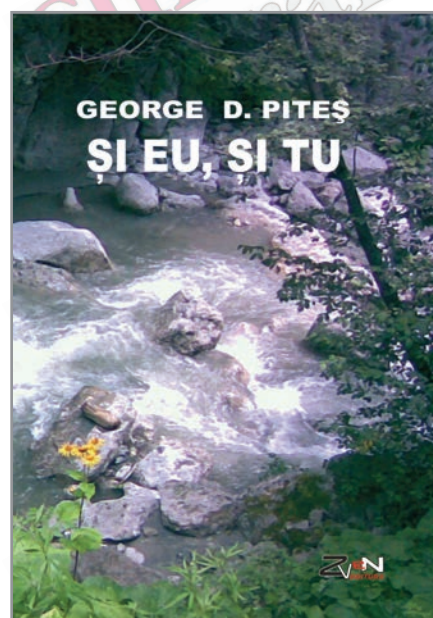
Dacă-ai făcut un bine iată ești tras pe
roată
Asta-i balena minții ce judecă
nedrept –
Ea naște zei de fiere care spre tine-
înoată
Ca să-ți înfigă gheara pustiului în
piept

Supune-te sentinței care tiptil te
poartă
– Cu flori vin măcelarii să te
decapiteze –
Că ți-ai uitat privirea ca un adio-n
poartă
Și te-ai semnat cu cerul pe înțelepte
teze

Descălecă pustiul și-ncearcă de-
nțelege
Căci pe copilărie te poți numi stăpân
Iar când dușmanii pasul vor vrea să
ți-l renege
Ca pe-o icoană vremea te va purta la
sân

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Nimic din ce gândește și face omul nu este indestructibil,
căci ori unde și ori când poate interveni „Neprevăzutul...”